

Kazimierz Łojewski, Edmund Mazur

Kodeks karny : (zestawienie porównawcze przepisów nowego i dawnego kodeksu karnego oraz ustaw szczególnych)

Palestra 13/10-11(142-143), 5-112

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Kodeks karny

(zestawienie porównawcze przepisów nowego i dawnego kodeksu karnego oraz ustaw szczególnych)

Po wejściu w życie przepisów nowego kodeksu karnego jeszcze przez długi czas trzeba się będzie posługiwać dawnym orzecznictwem Sądu Najwyższego i piśmiennictwem prawniczym, omawiającym poszczególne instytucje prawa karnego, jego zasady czy tematy.

Zadaniem niniejszego opracowania jest ułatwienie prawnikom praktykom wyszukanie tych materiałów i porównanie, czy zachowały one moc obowiązującą, czy też uległy zmianom i jakim mianowicie. Opracowanie nie stawia sobie — rzecz jasna — zadania pełnienia roli komentarza.

Nowy kodeks karny nie stanowi nowelizacji dotychczasowych przepisów ani też nie jest kompilacją odpowiednich norm prawa karnego. Stanowi on oryginalny dorobek polskiej myśli prawniczej, niejednokrotnie odbiegający od tradycyjnych ujęć, definicji czy rozwiązań. Z tego względu nie można było przy niniejszym opracowaniu brać za punkt wyjścia przepisy dawnego kodeksu karnego, lecz odwrotnie — za podstawę wzięto przepisy nowego kodeksu karnego. Ma to również tę zaletę, że z konieczności uczy czytelnika nowych przepisów, sprzyja zapamiętaniu nowych artykułów, przyzwyczaja do nowego układu, nowych ujęć, definicji czy określeń.

Chcąc jednak umożliwić porównanie nowych przepisów z przepisami dawnymi, zachowano również kolejność przepisów dawnego kodeksu karnego. Podział na części i rozdziały zachowano tylko przy przepisach nowego kodeksu karnego (kolumna I), zachowanie bowiem takiego podziału również przy przepisach dawnego kodeksu karnego (kolumna II) okazało się niemożliwe z przyczyn technicznych, a ponadto wpłynęłoby na zaciemnienie czytelności opracowania.

Kolumna III zawiera zwięzłe omówienie charakterystycznych różnic między ujęciem nowym a dawnym, nawiązanie do przepisów uchylonych, zwrócenie uwagi na najważniejsze elementy przepisu. Nie zwalnia to czytelnika od samodzielnej analizy przepisu; ułatwia tylko znalezienie punktu odniesienia.

K o l u m n y:

I — podaje podział na części i rozdziały nowego kodeksu karnego oraz artykuły nowego kodeksu karnego.

- II — podaje artykuły (w razie potrzeby również paragrafy) dawnego kodeksu karnego.
- III — podaje artykuły lub w razie potrzeby i paragrafy dawnego lub nowego kodeksu karnego bądź ustaw szczególnych albo odsyła do innych obowiązujących przepisów (np. do przepisów wprowadzających) oraz zwięźle sygnalizuje najważniejsze różnice, nowości, analogie itp.
- Podane w tej kolumnie artykuły bez bliższego określenia oznaczają artykuły nowego k.k.

Skróty:

- d.k.k. lub dawny kodeks karny — kodeks karny z dnia 11 lipca 1932 r. (Dz. U. Nr 60, poz. 571 z późniejszymi zmianami)
- d.k.p.k. — kodeks postępowania karnego z dnia 19 marca 1928 r. (Dz. U. z 1950 r. Nr 40, poz. 364 z późniejszymi zmianami)
- dekret o amnestii z 1964 r. — dekret z dnia 20 lipca 1964 r. o amnestii (Dz. U. Nr 27, poz. 174)
- dekret o dowodach osobistych — dekret z dnia 22 października 1951 r. o dowodach osobistych (Dz. U. z 1962 r. Nr 2, poz. 5)
- dekret o ochronie granic — dekret z dnia 23 marca 1956 r. o ochronie granic państwowych (Dz. U. Nr 9, poz. 51 z późniejszymi zmianami)
- dekret o tajemnicy — dekret z dnia 26 października 1949 r. o ochronie tajemnicy państwowej i służbowej (Dz. U. Nr 55, poz. 437)
- dekret o wolności sumienia i wyznania — dekret z dnia 5 sierpnia 1949 r. o ochronie wolności sumienia i wyznania (Dz. U. Nr 45, poz. 334)
- dekret o wymiarze kary dla zbrodniarzy faszystowsko-hitlerowskich — dekret z dnia 31 sierpnia 1944 r. o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego (Dz. U. z 1946 r. Nr 69, poz. 377 z późniejszymi zmianami)
- Dz. U. — Dziennik Ustaw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
- k.k., n.k.k. lub kodeks karny — kodeks karny — ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. (Dz. U. Nr 13, poz. 94)
- k.k.w. — kodeks karny wykonawczy — ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. (Dz. U. Nr 13, poz. 98)

k.p.k. lub kodeks postępowania karnego	— kodeks postępowania karnego — ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. (Dz. U. Nr 13, poz. 96)
k.k.W.P. lub kodeks karny Wojska Polskiego	— kodeks karny Wojska Polskiego z dnia 23 września 1944 r. (Dz. U. z 1957 r. Nr 22, poz. 107 z późniejszymi zmianami)
Konstytucja PRL	— Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 22 lipca 1952 r. (Dz. U. Nr 33, poz. 232 z późniejszymi zmianami)
m.k.k. (mały kodeks karny)	— dekret z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa (Dz. U. Nr 30, poz. 192 z późniejszymi zmianami)
m-nie, m-ny, m-nym	— miesięcznie, miesięczny, miesięcznym
por.	— porównaj
przepisy wprowadzające k.k.	— ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. — przepisy wprowadzające kodeks karny (Dz. U. Nr 13, poz. 95)
ustawa antyalkoholowa	— ustawa z dnia 10 grudnia 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu (Dz. U. Nr 69, poz. 434)
ustawa antyspekulacyjna	— ustawa z dnia 13 lipca 1957 r. o zwalczaniu spekulacji i ochronie interesów nabywców oraz producentów rolnych w obrocie handlowym (Dz. U. Nr 39, poz. 171)
ustawa czerwcową	— ustawa z dnia 18 czerwca 1959 r. o odpowiedzialności karnej za przestępstwa przeciw własności społecznej (Dz. U. Nr 36, poz. 228 z późniejszymi zmianami)
ustawa o obronie pokoju	— ustawa z dnia 29 grudnia 1950 r. o obronie pokoju (Dz. U. Nr 58, poz. 521)
ustawa o przedterminowym lub warunkowym zwolnieniu	— ustawa z dnia 29 maja 1957 r. o warunkowym zwolnieniu osób odbywających karę pozbawienia wolności (Dz. U. z 1961 r. Nr 58, poz. 321)
ustawa o przerywaniu ciąży	— ustawa z dnia 27 kwietnia 1956 r. o warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. Nr 12, poz. 61)
ustawa o sprawach z oskarżenia prywatnego	— ustawa z dnia 2 grudnia 1960 r. o sprawach z oskarżenia prywatnego (Dz. U. Nr 54, poz. 308)

- ustawa styczniowa — ustawa z dnia 21 stycznia 1958 r. o wzmożeniu ochrony mienia społecznego przed szkodami wynikającymi z przestępstw (Dz. U. Nr 4, poz. 11 z późniejszymi zmianami)
- ustawa o wstrzymaniu biegu — ustawa z dnia 22 kwietnia 1964 r. w przedawnienia w stosunku do sprawców sprawie wstrzymania biegu przedawnienia w stosunku do sprawców najcięższych zbrodni hitlerowskich popełnionych w okresie drugiej wojny światowej (Dz. U. Nr 15, poz. 86)
- uw. — uwaga, uwagi.

Poszczególne partie opracowali:

K. Łojewski: art. 1—59, 122—188 i 289—309 k.k.

E. Mazur: art. 60—121, 189—288, 310—331 k.k. oraz wstęp, wykaz skrótów i bibliografię.

KODEKS KARNY

I

II

III

C Z Ę Ś Ć O G Ó L N A

Rozdział I

ZASADY ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ

1 1

Różnica w sformułowaniu obu przepisów wynika z nowej, **materiałnej definicji przestępstwa**, w której wyeksponowana jest **materiałna cecha przestępstwa**, a mianowicie fakt, że przestępstwem jest **czyn społecznie niebezpieczny (szkodliwy) dla danych stosunków społecznych, dogodnych dla klasy panującej**.

Termin „społecznie niebezpieczny” wprowadzony został po raz pierwszy do naszego ustawodawstwa przez ustawę z dnia 20 lipca 1950 r. (Dz. U. Nr 50, poz. 348), która zmieniając brzmienie art. 49 d.k.p.k., zastąpiła w nim dotychczasowy zwrot „szkodliwość społeczna” terminem „niebezpieczeństwo społeczne”.

2 2

Myśl ustawodawcza zawarta w obu przepisach jest identyczna, wpływa bowiem z zasady, że kolizja ustaw w czasie nie powinna pogarszać sytuacji prawnej sprawcy.

Kodeks karny zamiast określenia: „w czasie wyrokowania” używa jednak terminu: „**w czasie orzekania**”. Wynika z tego m.in. ta poważna konsekwencja, że rozstrzygnięcie procesowe względniejsze dla podejrzanego lub oskarżonego na podstawie dawnej ustawy może zapaść również w formie **postanowienia** — bez potrzeby prowadzenia sprawy do fazy wyrokowania.

Unormowana w § 2 art. 2 k.k. sytuacja prawna sprowadza się do tego, że sprawca nie ponosi dolegliwości karnej wynikającej z **wydanego wyroku** (oczywiście gdy kara nie została jeszcze wykonana w całości lub w części), je-

I

II

III

żeli według nowej ustawy opisany w wyroku czyn nie jest już zabroniony pod groźbą kary.

Kodeks karny statuuje nadto — w porównaniu z d.k.k. — dodatkowe dobrodziejstwo dla sprawcy stwierdzając, że samo skazanie ulega zatarciu z mocy prawa.

Na podkreślenie zasługuje termin „czyn nie jest zabroniony pod groźbą kary” zamiast określenia „czyn nie jest przestępstwem”, zawartego w art. 2 § 2 d.k.k. Nowy termin jest bardziej precyzyjny z tego względu, że brak przedmiotowego opisu danego czynu w nowej ustawie czyni zbędnym interesowanie się, czy sprawcy można przypisać winę, a więc czy zarzucany czyn jest przestępstwem.

3

3

Ustawodawca nie uznał za stosowne wprowadzić do k.k. klauzuli o wodach wewnętrznych i przybrzeżnych oraz o powietrzu nad tymi obszarami, gdyż są one traktowane jako terytorium krajowe z mocy prawa narodów.

Poza tym oba przepisy realizują tzw. **zasadę terytorialną**, zgodnie z którą prawu polskiemu podlega każdy (krajowiec, cudzoziemiec), kto popełni przestępstwo na terytorium PRL.

Wyjątki od tej zasady określają stosowne akty normatywne.

—

4

Patrz: art. 113 i częściowo art. 114 § 1 k.k.

—

5

Patrz: art. 115 k.k.

—

6

Patrz: częściowo art. 114 § 1 i 2.

—

7

Brak odpowiedniego przepisu w k.k., gdyż nowe przepisy zostały tak skonstruowane, że nie zachodzi potrzeba specyfikacji zasad odpowiedzialności tych osób.

—

8

Patrz: art. 114 i 115 k.k.

—

9

Patrz: art. 114 i 115 k.k.

—

10

Patrz: art. 115 i 116 k.k.

—

11

Patrz: art. 117 k.k.

4

—

Przepis nowy, częściowo recypujący postanowienia art. 3 § 2 d.k.k.

Dawna ustawa nie wypowiedała się na temat czasu popełnienia przestępstwa. Niemniej jed-

I	II	III
		nak powszechnie przyjmowało się, że dla ustalenia mocy obowiązującej dawnej lub nowej ustawy decydujący jest moment zachowania się sprawcy, a więc moment, w którym sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany. Jeśli chodzi o przestępstwa znamienne skutkiem — por. art. 105 § 3 k.k. Co się zaś tyczy miejsca popełnienia przestępstwa, to oba przepisy ustalają niemal identycznie ekwiwalencję z punktu widzenia odpowiedzialności karnej działania lub zaniechania z jednej strony, a skutku tego działania lub zaniechania — z drugiej.
5	12	Nowy k.k. przyjmuje — wzorem d.k.k. — tradycyjną zasadę dwójpodziału przestępstw na zbrodnie i występki, opierając się jednocześnie na identycznych kryteriach tego podziału, a mianowicie na surowości grożących w ustawie sankcji karnych za dane przestępstwo. Według k.k. zbrodniami są czyny zagrożone sankcją pozbawienia wolności na czas nie krótszy od 3 lat lub karą surowszą, występками zaś czyny zagrożone karą powyżej 3 miesięcy pozbawienia wolności, 3 miesięcy ograniczenia wolności lub 5 000 zł grzywny.
6	13	Przepisy ukształtowane w obu kodeksach według identycznej koncepcji ustawodawczej. Na uwagę zasługuje użycie w n.k.k. określenia „z winy umyślnej” i „z winy nieumyślnej” — w zestawieniu z treścią art. 13 d.k.k., który unikał posługiwania się tą nomenklaturą, używając terminów „umyślnie” i „nieumyślnie”.
7	14	Konstrukcja winy umyślnej z zachowaniem podziału na zamiar bezpośredni i ewentualny nie wykazuje żadnych zmian w porównaniu z d.k.k. Nowa ustawa używa jednak bardziej precyzyjnych sformułowań podkreślając, że: a) sprawca ma zamiar popełnienia czynu <i>cum dolo directo</i> wtedy, gdy chce go popełnić,

I

II

III

- b) przewidywanie **możliwości skutku przestępnego lub przestępności działania** jest jednoznaczne (w jednym lub drugim wariancie) z przewidywaniem **możliwości popełnienia czynu przestępnego** (materialnego lub formalnego).

Takie ujęcie sprawia, że w art. 7 § 1 k.k. ustawodawca odstąpił od zasady specyfikacji na działanie i skutki działania (lub zaniechania), zastępując ją jednolitą koncepcją: „**popełnienia czynu zabronionego**”.

Konstrukcja winy nieumyślnej nie uległa w zasadzie zmianom — poza tym, że również w stosunku do tej odmiany winy nowy kodeks posługuje się tym samym jednolitym określeniem: „**popełnienie czynu zabronionego**” zarówno w odniesieniu do lekkomyślności, jak i w odniesieniu do niedbalstwa.

Istotna zmiana została wprowadzona do tej drugiej odmiany winy nieumyślnej przez użycie między wyrazami „powinien” i „może” spójnika „i” zamiast spójnika „lub”.

W literaturze prawniczej słusznie podnoszono na tle brzmienia art. 14 § 2 d.k.k., że użycie spójnika „lub” jest błędem ustawodawczym, gdyby bowiem sprawca nie mógł przewidzieć, że czyn jego może się okazać przestępstwem, to tym samym nie może on być obciążony obowiązkiem jego przewidywania.

8

15

Przepis ten, traktujący o winie sprawcy na tle przestępstwa kwalifikowanego, wprowadza **znaczne zmiany** w porównaniu z art. 15 d.k.k.

Ten ostatni artykuł odróżniał (§ 1) „okoliczności, od których zależy wyższa karalność”, od „następstw czynu, od których zależy wyższa karalność” (§ 2). Art. 8 k.k. traktuje zaś jedynie o „następstwach czynu”, od których ustawa uzależnia „surowszą odpowiedzialność” — z zastrzeżeniem, że sprawca co najmniej powinien był i mógł je przewidzieć (co do spójnika „i” — por. uwagę do art. 7 k.k.).

Nowa ustawa interesuje się więc w art. 8 tylko **skutkiem** kwalifikującym, a nie **cechą** kwalifikującą dane przestępstwo. Oznacza to, że cechą kwalifikującą (np. „szczególnie udręczenie” przy przestępstwie z art. 165 § 2 k.k.)

I

II

III

jest zagadnieniem, które należy rozpatrywać wyłącznie w ramach art. 7 § 1 k.k., tzn. że musi ona być objęta przez sprawcę zamiarem bezpośrednim lub ewentualnym, sama zaś możliwość i powinność przewidywania tej cechy nie może być przesłanką skazania. Takie stanowisko ustawy wynika wyraźnie z treści art. 8 przez użycie określenia „sprawca przestępstwa umyślnego”.

9

—

Kodeks karny utrzymuje zasadę, że odpowiedzialności karnej według kryteriów określonych w kodeksie odpowiada osoba, która w momencie popełnienia czynu zabronionego **miała ukończone 17 lat**.

Zagadnienie odpowiedzialności nieletnich, którzy popełnili czyn zabroniony przed ukończeniem lat 17, zostanie unormowane w odrębnej ustawie, której roboczy tytuł (według projektu z 1968 r.) brzmi: Ustawa o zapobieganiu i zwalczaniu demoralizacji i przestępczości nieletnich.

Ustawa wprowadza w § 2 **wyjątek** zezwalający na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej — tak jak osobę dorosłą — nieletniego, który po ukończeniu 16 roku życia popełnił określone w kodeksie zbrodnie lub umyślne występki, a mianowicie dopuścił się:

- a) zabójstwa (art. 148 § 1 k.k.),
- b) zgwałcenia dokonanego ze szczególnym okrucieństwem lub wspólnie z innymi osobami (art. 168 § 2 k.k.),
- c) rozboju (art. 210 § 1 i 2 k.k.),
- d) zbrodni przeciwko bezpieczeństwu państwowemu (art. 136 § 1, 138 § 1 k.k.),
- e) ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia (art. 155 § 1 k.k.).

Przepis ten może mieć zastosowanie nie we wszystkich wypadkach popełnienia przez nieletniego opisanych przestępstw, ale jedynie wtedy, gdy:

- a) przemawiają za tym **okoliczności** sprawy oraz **warunki** osobiste sprawcy,
- b) poprzednio stosowane **środki wychowawcze** lub poprawcze okazały się **bezskuteczne**.

I

II

III

Można więc zakładać, że pociągnięcie nieletniego do odpowiedzialności na podstawie art. 9 § 2 k.k. będzie miało miejsce przede wszystkim wtedy, gdy osoba sprawcy wykazuje szczególnie wysoki stopień zdemoralizowania, gdy czyn został popełniony w okolicznościach wywołujących powszechne oburzenie opinii społecznej, a nadto wtedy, gdy nieletni popełnił już poprzednio czyn zabroniony, w związku z czym stosowano do niego środki wychowawcze lub poprawcze.

Powołanie do życia opisanej normy znajduje swoje uzasadnienie w faktach popełnienia w ubiegłych latach przez nieletnich między 16 a 17 rokiem życia przestępstw w warunkach wskazujących na szczególną brutalność i zdemoralizowanie sprawców.

Ustawa wprowadza w § 3 jeszcze jeden wyjątek zobowiązujący sąd do **odstąpienia** od wymierzania kary nieletniemu, który popełnił występki po ukończeniu 17 lat, lecz przed ukończeniem lat 18.

Sąd stosuje zamiast kary środki wychowawcze lub poprawcze przewidziane dla nieletnich, jeżeli przemawiają za tym:

- a) okoliczności sprawy,
- b) właściwości oraz warunki osobiste sprawcy.

10

Patrz: art. 36 d.k.k. Teza, że jeden czyn może stanowić tylko jedno przestępstwo, była powszechnie uznawana na tle d.k.k. zarówno przez doktrynę, jak i orzecznictwo SN.

Nowa ustawa uznała za stosowne wypowiedzieć się na ten temat w formie odrębnego przepisu.

Paragrafy 2 i 3, będące odpowiednikami art. 36 d.k.k., wyjaśniają zagadnienie **zbiegu przepisów ustawy** w sytuacji, gdy żaden ze zbiegających się przepisów nie wyłącza ani nie pochłania pozostałych.

W § 1 ustawa wypowiada się wyraźnie (w przeciwieństwie do art. 36 d.k.k.), że wówczas „sąd skazuje za jedno przestępstwo na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów”.

I

II

III

Jak wynika z Uzasadnienia do projektu k.k., „kumulatywnej kwalifikacji nie należy utożsamiać z tzw. idealnym zbiegiem przestępstw, przy którym przyjmuje się, że jeden czyn może stanowić więcej niż jedno przestępstwo”.

Rozdział II

FORMY POPEŁNIENIA PRZESTĘPSTWA

11

—

Patrz: art. 23 d.k.k. Konstrukcja usiłowania w obu kodeksach jest bardzo **zblizona** do siebie. Na uwagę jednak zasługuje inne ujęcie redakcyjne art. 11 § 1 k.k. w porównaniu z art. 23 § 1 d.k.k.

Poza zastąpieniem terminu „przestępstwo” określeniem „**czyn zabroniony**” nowa ustawa uznała, że określenie „kto (...) swoim zachowaniem się zmierza (...)” jest bardziej właściwe niż określenie „kto (...) **przedsięwzię** działanie (...)”.

Użycie nowego określenia nie jest dziełem przypadku. Usuwa ono niejasności interpretacyjne, jakie powstawały przy odczytywaniu tekstu dawnego przepisu, na tle którego powstawało pytanie, czy przez „działanie” można rozumieć także zaniechanie. Doktryna odpowiadała na to pytanie twierdząco, podstawiając pod „działanie” pojęcie czynu *sensu largo*, a nie przeciwieństwo zaniechania.

Nowy termin „**zachowanie się**” usuwa wszelkie wątpliwości w tym względzie.

Bardziej fortunate jest z pewnością również określenie „**zmierza bezpośrednio do jego dokonania**” niż redakcja dawnego przepisu, w którym jest mowa o działaniu skierowanym bezpośrednio ku urzeczywistnieniu zamiaru.

Nie ulega również zmianie konstrukcja nieudolnego usiłowania, która w dalszym ciągu **niemożliwość** dokonania przestępstwa upatruje w dwóch przyczynach, a mianowicie:

I	II	III
		a) w braku zdatnego przedmiotu przestępstwa, b) w braku zdatnego środka przestępstwa. Nowa ustawa nie uznała za stosowne rozszerzyć katalogu tych przyczyn zgodnie np. z poglądem S. Śliwińskiego, którego zdaniem konstrukcja nieudolnego usiłowania powinna uwzględniać również brak zdatnego podmiotu przestępstwa. Nowy kodeks pomija milczeniem konstrukcję nieudolnego usiłowania będącego wynikiem zabobonu lub ciemnoty (art. 23 § 3 d.k.k.). Konstrukcja usiłowania obejmuje również usiłowanie <i>cum dolo eventuali</i>.
12	—	Patrz: art. 24 d.k.k. Bez zmian pozostaje § 1. Natomiast § 2 — obok możliwości zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary wobec winnego nieudolnego usiłowania — przewiduje nadto możliwość odstąpienia od wymierzenia kary.
13	—	Patrz: art. 25 d.k.k. Bez zmian pozostaje § 1. Co do szczególnych warunków dobrowolnego odstąpienia — por. art. 128 § 3 k.k. Natomiast § 2 wprowadza istotne <i>novum</i>, wynikające z realizacji humanistycznych założeń nowego ustawodawstwa, statuując, że sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary nawet wobec sprawcy, który starał się zapobiec skutkowi przestępnemu.
14	—	W przepisie zawarta jest ustawowa definicja przygotowania, którym d.k.k. się nie zajmował, pozostawiając to zagadnienie nauce i orzecznictwu. Zamieszczenie tego przepisu w k.k. wychodzi naprzeciw potrzebom praktyki wymiaru sprawiedliwości, pozwalając na ścisłe rozgraniczenie czynności polegających na przygotowaniu od czynności usiłowania. Ustawa stoi na gruncie niekaralności przygotowania z wyjątkiem zawartych w części szczególnej k.k. niektórych rodzajów przestępstw o wysokim stopniu społecznego niebezpie-

I	II	III
		czeństwa (np. art. 128, 132 k.k.), których istota wyraża się w przygotowaniu.
15	—	Nowa konstrukcja dobrowolnego odstąpienia od przygotowania ma na celu jego depenalizację jako przestępstwa rodzajowego. W treści normy mamy do czynienia z egzemplifikacją czynności, które ustawa uznaje za przejaw dobrowolnego odstąpienia. Niezależnie od tego ustawa w odniesieniu do niektórych przestępstw rodzajowych polegających na przygotowaniu statuuje — pod adresem sprawcy — wyraźny obowiązek dodatkowy, np. obowiązek zawiadomienia organu powołanego do ścigania przestępstw o wszystkich istotnych okolicznościach popełnionego czynu (art. 128 § 2 k.k.).
16	—	Jest to nowa, nie znana w d.k.k. forma zjawiskowa przestępstwa. <i>Ratio legis</i> tego przepisu ma (zdaniem twórców ustawy) polegać na tym, że „takie ujęcie pozwala na odpowiadającą rzeczywistości kwalifikację roli organizatora przestępstwa bez potrzeby dość sztucznego i niezgodnego ze społecznym poczuciem prawnym określenia osoby będącej kierownikiem akcji przestępczej mianem podżegacza czy też pomocnika” (z Uzasadnienia do projektu k.k.).
17	16	Przepis traktujący o indywidualizacji winy jest poprawionym odpowiednikiem art. 16 d.k.k. Poprawionym w tym sensie, że obecnie nie niosą się, jak to miało miejsce na tle art. 16 d.k.k., żadne wątpliwości co do tego, że okoliczności wpływające na karalność czynu (wyłączające, łagodzące lub zaostrzające tę karalność) nie dotyczą cech rzeczowvch (przedmiotowych) samego czynu (działania, zaniechania lub skutku), ale cech natury ściśle osobistej, indywidualizującej sprawcę z punktu widzenia podmiotowego. Nieprecyzyjne (zbyt generalne) sformułowanie art. 16 d.k.k. było przyczyną trudności interpretacyjnych, na które natrafiała doktryna. Ostatecznie trudności te zostały rozwiązane przez S. Sliwińskiego, który szczegółowo uza-

I

II

III

18

—

sadził tezę, iż przepis ten odnosił się wyłącznie do cech ściśle podmiotowych sprawcy.

Patrz: art. 26 i 27 d.k.k. Ustawodawca połączył w jednym artykule podżeganie (§ 1) i pomocnictwo (§ 2).

Do konstrukcji podżegania nowy kodeks wprowadza **zasadniczą zmianę**. Polega ona przede wszystkim na tym, że przez użycie określenia: „kto chcąc, aby inna osoba (...)” ustawodawca daje do zrozumienia, że za podżegacza może być uznany **tylko ten, kto działa w zamiarze bezpośrednim** nakłonienia sprawcy do popełnienia czynu zabronionego. Nie można więc obecnie popełnić przestępstwa podżegania *cum dolo eventuali*, albowiem art. 18 § 1 pozostawia poza sferą swego zainteresowania sytuację, gdy sprawca jedynie godzi się z tym, że jego namowa wywoła określone karygodne zachowanie się osoby podżeganej.

Wymowa określenia „**chcieć**” jest w tym wypadku jednoznaczna i żadnej interpretacji rozszerzającej podlegać nie może.

Pozytywną innowacją jest również zamieszczenie w przepisie określenia „czyn zabroniony” zamiast wyrazu „przestępstwo”, jakiego używa d.k.k.

Z nowej redakcji przepisu wynika obecnie wyraźnie, że czyn osoby podżeganej może, choć nie musi być przestępstwem, jak np. w razie podżegania osoby całkowicie nie poczytalnej, która pod wpływem namowy dopuściła się wprawdzie czynu zabronionego, nie popełniła jednak przestępstwa.

Konstrukcja pomocnictwa, mimo nieco odmiennej redakcji, **nie ulega zmianom**. Znamienne jest jednak to, że ustawa podkreśla wyraźnie, iż pomocnictwa można dopuścić się zarówno *cum dolo directo*, jak i *cum dolo eventuali* [„(...) odpowiada za pomocnictwo, kto chcąc (...) albo godząc się (...)”].

Brzmienie § 2 jest dodatkowym argumentem przemawiającym za tym, że w odniesieniu do podżegania mamy do czynienia **wyłącznie** z zamiarem bezpośrednim. Gdyby bowiem usta-

I	II	III
		wodawca dopuszczał podżeganie z zamiarem ewentualnym, to skonstruowałby przepis § 1 w taki sposób, jak to czyni na tle pomocnictwa. Przepis egzemplifikuje nadto bardziej szczegółowo działanie pomocnika.
19	—	Patrz: art. 28 d.k.k. Przepis § 1 podkreśla samoistność czynu podżegacza lub pomocnika, afirmując zerwanie w prawie polskim z konstrukcją „winy akcesoryjnej”. Na uwagę zasługuje bardziej precyzyjna redakcja przepisu w porównaniu z art. 28 d.k.k. Norma § 2, której odpowiednika w dawnej ustawie brak, stanowi ustawowe uregulowanie zagadnienia, jakie już wkrótce po wejściu w życie d.k.k. podniósł J. Makarewicz. Zagadnienie to sprowadzało się do pytania, czy możliwe jest podżeganie i pomocnictwo do popełnienia przestępstw indywidualnych. J. Makarewicz lansował tezę, że jest to niemożliwe wobec braku po stronie podżegacza lub pomocnika cech indywidualnych, jakie posiada sprawca. Ostatecznie w doktrynie i orzecznictwie zwyciężył i utrzymał się przez cały czas obowiązujący d.k.k. pogląd, że podżeganie i pomocnictwo do popełnienia przestępstw indywidualnych podlega karze. Omawiany przepis rozstrzyga to zagadnienie autonomicznie, zgodnie z obecnie obowiązującymi poglądami nauki i judykatury.
20	—	Patrz: art. 29 d.k.k. Norma § 1 nie ma odpowiednika w d.k.k. Uregulowane w niej zagadnienie należało na tle d.k.k. do oczywistych. Z punktu widzenia przejrzystości legislacyjnej zamieszczenie tego przepisu jest celowe. W d.k.k. art. 29 w § 1 i 2 stanowił wyjątki od zasady, nie określając samej zasady. Przepis § 2 łącznie z artykułem 21 k.k. statuuje wyjątki od zasady pełnej odpowiedzialności podżegacza i pomocnika. Zawarte w nim uregulowania stanowią w porównaniu z d.k.k. <i>novum</i>, a mianowicie: a) została pominięta milczeniem sytuacja, gdy czynu zabronionego nie dokonano, z czego należy wyciągnąć wniosek, że w ta-

I

II

III

kim układzie **podżegacz i pomocnik odpowiadają mimo to jak za dokonanie.**

- b) podżegacz i pomocnik mogą skorzystać z nadzwyczajnego **złagodzenia kary**, lub nawet **odstąpienia** od jej wymierzenia, w sytuacji, gdy czynu zabronionego **nie usiłowano dokonać.**

Została tu więc wyeliminowana konstrukcja „jak za usiłowanie”, co musi znów prowadzić do wniosku, że nawet w tym wypadku podstawową formą zjawiskową odpowiedzialności podżegacza i pomocnika jest **odpowiedzialność jak za dokonanie.**

21

—

Patrz: art. 30 d.k.k. Wzorem d.k.k. nowa ustawa depenalizuje działanie podżegacza lub pomocnika, który dobrowolnie **zapobiegł** dokonaniu czynu zabronionego.

Na uwagę zasługują następujące zmiany redakcyjne:

- a) wyeksponowanie „**dobrowolności**” jako warunku braku odpowiedzialności,
b) użycie określenia „**dokonanie czynu zabronionego**” zamiast „skutki działania”.

To ostatnie określenie oddaje bardziej wymownie istotę zachowania się sprawcy, jakiego oczekuje od niego ustawa.

Pozostałe postanowienia nie wykazują zasadniczych zmian.

Rozdział III

WYŁĄCZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ

22

—

Patrz: art. 21 d.k.k. **Obrona konieczna** została ukształtowana w nowym kodeksie identycznie jak w d.k.k. Zastąpiono jedynie dawne określenie „dobro własne lub innej osoby” określeniem „jakikolwiek dobro społeczne lub jakiegokolwiek dobro jednostki”. Takie ujęcie jest uzasadnione założeniami ustrojowymi PRL,

I

II

III

opartymi na zgodności interesu jednostki z interesem ogółu.

Wprowadzenie § 2, nie znajdującego odpowiednika w d.k.k., zostało podyktowane dążeniem do **mobilizacji** społeczeństwa do **czynnego działania** w razie naruszenia porządku i spokoju publicznego.

Prawo obywatela do ingerowania w takich sytuacjach w ramach obrony koniecznej zostało pomyślane jako **prawo do ochrony dobra społecznego**, o którym mowa w § 1.

Przepis odegra niewątpliwie doniosłą rolę w sprawach o bójki i pobicie (art. 158 i 159 k.k.).

Kodeks utrzymuje zasadę, że **przekroczenie granic obrony koniecznej jest przestępstwem**, zezwalając jednocześnie sądowi na nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet na odstąpienie od jej wymierzenia.

Na uwagę zasługuje jednak podkreślenie, że z dobrodziejstwa tego sprawca może skorzystać „**w szczególności**” w wypadku dopuszczenia się **ekscesu intensywnego**.

Ustawa pomija milczeniem wypadek ekscesu ekstensywnego. Nie wydaje się mimo to, żeby ustawa zmieniała samą konstrukcję przekroczenia granic obrony, jeśli się zważy, że eksces intensywny został przytoczony jedynie *exempli modo*.

23

—

Patrz: art. 22 d.k.k. Poprawiona redakcja przepisu o stanie wyższej konieczności jest wynikiem uwzględnienia przez ustawodawcę dorobku doktryny i judykatury na tle art. 22 § 1 d.k.k. Dotyczy to zwłaszcza:

- a) zastąpienia określenia „nie podlega karze” terminem „**nie popełnia przestępstwa**”,
- b) zastrzeżenia, że niebezpieczeństwa **nie można było inaczej uniknąć**.

Dotychczasowa **proporcja** dóbr została utrzymana.

Ustawa zezwala dodatkowo sądowi nawet na **odstąpienie** od wymierzenia kary w razie przekroczenia granic wyższej konieczności.

I	II	III
		Należy podkreślić lepszą, bardziej precyzyjną redakcję § 3, zwłaszcza przez wyeksponowanie „ szczególnego obowiązku ” ochrony dobra. Redakcja art. 22 § 2 d.k.k. wykazywała wady legislacyjne, statuowanie bowiem szczególnego obowiązku narażania się na niebezpieczeństwo bez wzmianki o obowiązku ochrony dobra jako warunku tego narażania się było błędem z punktu widzenia logiki.
24	—	Patrz: art. 20 d.k.k. Konstrukcja błędu co do faktu pozostaje bez zmian. Na uwagę zasługuje zastąpienie wyrazu „nieostrożność” wyrazem „lekkomyślność”. W § 2 mamy do czynienia z nową konstrukcją błędu prawnego, eliminującą — jak się zdaje — możliwość sporów, jakie powstawały w nauce i orzecznictwie na tle pozornej antynomii art. 14 § 1 i 20 d.k.k. Ustawa wychodzi z założenia, że usprawiedliwiony błąd co do tego, że czyn jest społecznie niebezpieczny [„(...) jeżeli sprawca mógł błędu uniknąć.”], powinien wyłączyć winę umyślną. Poza tym zastrzeżeniem pozostaje w mocy zasada, że <i>ignorantia iuris nocet</i>. Norma § 3 stanowi, że sąd władny jest (analogicznie jak w art. 20 § 2 d.k.k.) zastosować wobec sprawcy nadzwyczajne złagodzenie kary.
25	17 18	Podstawowa konstrukcja braku poczytalności pozostaje bez zmian. Określenie: „nie popełnia przestępstwa” usuwa dotychczasowe kontrowersje powstałe na tle zwrotu: „nie podlega karze”. Nowy przepis § 3 reguluje odmiennie i jednolicie zagadnienie stosowalności norm o niepoczytalności zmniejszonej. Przepisy art. 17 § 2 i 18 § 2 d.k.k. nie zdały egzaminu życiowego w dziedzinie zwalczania przestępstw popełnionych w stanie upojenia alkoholowego. Z art. 17 § 2 wynikało, że sprawcę niepoczytalnego można było pociągnąć do odpowiedzialności za popełnione przestępstwo tylko

I	II	III
		wtedy, gdy upił się specjalnie po to, by popełnić przestępstwo. Jak wiadomo, są to wypadki w praktyce tak rzadkie, że omawiany przepis był w zasadzie martwą normą do czasu ukazania się Wytycznych SN w sprawie zwalczania przestępstw popełnionych w stanie odurzenia alkoholowego (PiP z 1951 r. nr 1, s. 115). Zgodnie z tymi Wytycznymi art. 17 § 2 miał zastosowanie nie tylko do wypadków zamiaru bezpośredniego (co jedynie wynikało z ustawy), ale również do wypadków zamiaru ewentualnego — w sytuacji, gdy sprawca godzi się na popełnienie przestępstwa w stanie niepoczytalności alkoholowej. Z redakcji art. 25 § 3 k.k. („(...) przewidywał lub mógł przewidzieć”) wynika, że obecnie taki sprawca podlega odpowiedzialności, gdy wprowadził się w stan odurzenia: a) z zamiarem bezpośrednim, b) z zamiarem ewentualnym, c) w warunkach winy nieumyślnej (w obu jej wariantach). Na marginesie omawianego zagadnienia należy pamiętać o tym, że z mocy art. VII pkt 16 przepisów wprowadzających k.k. został uchylony art. 22 ustawy antyalkoholowej. Przepis ten głosił, że „stan nietrzeźwości w chwili popełnienia przestępstwa stanowi okoliczność obciążającą”.
—	19	Ustawodawca zrezygnował w nowym kodeksie karnym z tego przepisu. Jest to uzasadnione nowym rozwiązaniem kwestii winy, a ponadto nie zachodzi potrzeba regulowania sytuacji, która wyłącza karalność.
26	—	Jest to przepis nowy, będący konsekwencją nowej materialnej definicji przestępstwa jako czynu przede wszystkim niebezpiecznego społecznie. Norma ta stanowi końcowy etap ustawodawczego uregulowania problemu, który został zapoczątkowany przez treść art. 49 d.k.p.k. w brzmieniu ustalonym przez nowelę do tej ustawy z 1955 r.

I	II	III
		Treść § 2 jest uwarunkowana brzmieniem § 1, który wypowiada się jedynie na temat „przestępstwa”, pozostawiając tym samym — poza ramami dyspozycji normy — czyny, będące np. wykroczeniem lub przewinieniem dyscyplinarnym.
—	20	Patrz: art. 24 k.k.
—	21	Patrz: art. 22 k.k.
—	22	Patrz: art. 23 k.k.
—	23	Patrz: art. 11 k.k.
—	24	Patrz: art. 12 k.k.
—	25	Patrz: art. 13 k.k.
—	26	Patrz: art. 18 k.k.
—	27	Patrz: art. 18 k.k.
—	28	Patrz: art. 19 k.k.
—	29	Patrz: art. 20 k.k.
—	30	Patrz: art. 21 k.k.

Rozdział IV

WARUNKOWE UMORZENIE POSTĘPOWANIA

- 27 — Przepis wprowadza **nową**, nie znaną dotychczas w prawie polskim **instytucję warunkowego umorzenia postępowania**.

Przesłanki warunkowego umorzenia można usystematyzować (idąc za J. Bafią) według podziału na przesłanki **faktyczne** dotyczące czynu, na przesłanki **procesowe** oraz na przesłanki typu **prognostycznego**.

1. Przesłanka dotycząca **czynu** przestępnego znajduje wyraz w sformułowaniu: „stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu nie jest znaczny”. Kryterium rozróżnienia między „**znikomym**” niebezpieczeństwem społecznym czynu (stanowiącym podstawę bezwarunkowego umorzenia postępowania — art. 26 § 1 k.k.) a niebezpieczeństwem „**nieznacznym**” (stanowiącym podstawę do umorzenia warunkowego

I

II

III

— art. 27 § 1 k.k.) musi być dopiero **opracowane** przez doktrynę i orzecznictwo.

2. Przesłanka typu **procesowego** jest wyrażona w określeniu: „okoliczności jego (tj. czynu — K.Ł., E.M.) popełnienia **nie budzą wątpliwości**”, z czego wynika postulat **przeprowadzenia postępowania dowodowego** w takim zakresie, by nie było uzasadnionych wątpliwości co do stanu faktycznego sprawy.

3. Przesłanki dodatniej **prognozy** co do zachowania się sprawcy w przyszłości wyrażone są w sformułowaniach wskazujących na:

- a) fakt, że sprawca **nie był karany** za przestępstwo,
- b) jego **właściwości i warunki osobiste**,
- c) jego **dotychczasowy sposób życia**.

W § 2 została zawarta **dodatkowa przesłanka** dopuszczalności warunkowego umorzenia, u podstawy której leży zasadnicza **dyrektywa polityki kryminalnej**, postulująca znalezienie nowej formuły represji karnej za drobne czyny przestępne (zagrożone sankcją do lat 3 pozbawienia wolności).

28

—

Obok określonych w art. 27 **przesłanek obligatoryjnych** ustawa przewiduje również **przesłanki fakultatywne**, do których należy zaliczyć instytucję poręczenia. Poręczenia tego może udzielić:

- a) **organizacja społeczna**, do której sprawca należy,
- b) **kolektyw**, w którym pracuje, odbywa służbę lub się uczy,
- c) **osoba godna zaufania**.

Dalsze przesłanki fakultatywne wyrażają się w katalogu zobowiązań, którymi można sprawcę obarczyć przy orzeczeniu o warunkowym umorzeniu.

Co do naprawienia szkody — pewnego podobieństwa można się doszukać w art. 62 § 2 d.k.k.

W razie powstania szkody przy przestępstwie przeciwko **mieniu**, **naprawienie** tej szkody przez sprawcę staje się przesłanką **obligatoryjną** orzeczenia warunkowego umorzenia.

I	II	III
		Przepis § 4 zawiera dodatkową klauzulę zakreślającą granice czasowe pracy na cele społeczne.
29	—	Przepis nowy, który ustala dalsze cechy charakteryzujące warunkowe umorzenie jako instytucję stosowaną do sprawcy tytułem próby . Pewnych analogii można się doszukiwać w art. 63 d.k.k.
—	31	Patrz: art. 66 i 67 k.k.
—	32	Patrz: art. 66 i 67 k.k.
—	33	Patrz: art. 70 i 68 k.k.
—	34	Patrz: art. 71 k.k.
—	35	Patrz: art. 66 i 72 k.k.
—	36	Patrz: art. 10 k.k.

- a) **ograniczony został zasięg osobowy** tej kary przez zakaz jej stosowania do sprawców, którzy w chwili czynu **nie ukończyli lat 18, oraz do kobiet ciężarnych,**

I	II	III
		b) ograniczono zasięg rzeczowy stosowania kary śmierci, która jest przewidziana w kodeksie jedynie w 7 wypadkach (art. 122, 123, 124 § 1, 126 § 1, 127, 148 § 1 i 310) w porównaniu z 63 wypadkami przewidzianymi w dawnym ustawodawstwie (niezależnie od spraw rozpoznawanych w trybie doraźnym), c) przewidziano ustawową możliwość wymierzania zamiast kary śmierci kary 25 lat pozbawienia wolności (niezależnie od wypadków, gdy kara wynika z ustawowego zagrożenia przewidzianego za dane przestępstwo).
31	—	Por. uwagi do art. 30 k.k.
—	38	Przepis o wykonaniu kary śmierci przeniesiono do art. 110 k.k.w., odpowiednio poszerzając aspekty wykonawcze.
32	39 40 41	Wydatne podwyższenie dolnego progu kary pozbawienia wolności w porównaniu z dolnym progiem wynikającym z dawnej ustawy (1 tydzień) pozostaje w związku z wyraźną tendencją do maksymalnego ograniczenia stosowania krótkoterminowych kar pozbawienia wolności , które według założeń ustawodawcy nie dają szansy oddziaływania reedukacyjnego w rozmiarze poniżej trzech miesięcy. Patrz też: uwagi do art. 30 k.k.
33	—	Jest to całkowita nowość polskiego prawa karnego. Kara ograniczenia wolności nawiązuje w pewnej mierze do znanej prawu socjalistycznemu kary pracy poprawczej. Na treść tej kary składają się cztery główne elementy, z których jeden (obowiązek wykonywania pracy wskazanej przez sąd) ma znaczenie zasadnicze , a trzy pozostałe — znaczenie uboczne .
34	—	Obowiązek wykonywania pracy (art. 33 § 2 pkt 2) został uregulowany w sposób trojaki . Jak wynika z treści przepisu, obowiązek wykonywania nieodpłatnej dozorowanej pracy na cele publiczne jest obowiązkiem zasadniczym

I	II	III
		(i dotyczy osób zatrudnionych i nie zatrudnionych), z tym uzupełnieniem, że zamiast tego rodzaju pracy sąd może orzec:
		a) w stosunku do osoby zatrudnionej w uspołecznionym zakładzie pracy — potrącenie od 10 do 25% jej wynagrodzenia za pracę z przeznaczeniem na cele określone w przepisie (§ 2) oraz przy zastosowaniu określonych rygorów,
		b) w stosunku do osoby nie pozostającej w stosunku zatrudnienia — skierowanie do odpowiedniego uspołecznionego zakładu pracy celem wykonania tam pracy z zachowaniem tych samych rygorów i ograniczeń.
		Sąd jest zawsze władny wydawać zarządzenia dotyczące zmian w sposobie wykonywania pracy podczas odbywania kary (art. 84 § 1).
35	—	Przepis nowy , który wprowadza dodatkowe obowiązki , jakimi sąd może obarczyć skazanego przy wymierzeniu kary ograniczenia wolności. W zakresie naprawienia szkody, można się doszukiwać analogii w art. 62 § 2 d.k.k.
36	42	W zakresie następnej kary zasadniczej tj. grzywny , zostały wprowadzone w k.k. innowacje . Kara ta występuje w dwóch postaciach: a) jako kara samoistna , obok której nie występuje żadna inna kara zasadnicza (od 500 do 25 000 zł), b) jako kara wymierzona obok kary pozbawienia wolności (od 500 do 1 000 000 zł). W pierwszym wariantcie grzywna wymierzana jest w stosunkowo wąskich granicach. W wariantcie drugim grzywnę należy orzec obowiązkowo, jeśli sprawca działał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz w innych wypadkach określonych w ustawie . Fakultatywne orzeczenie kary grzywny jest dopuszczalne w każdym wypadku skazania za przestępstwo umyślne , jeżeli sprawca wyrządził szkodę w mieniu społecznym . Nie jest więc dopuszczalne orzeczenie tej kary w wyroku skazującym za przestępstwo nieumyślne,

I	II	III
37	43	choćby z przestępstwa tego wynikła szkoda w mieniu społecznym. Brzmienie art. 42 § 3 d.k.k. możliwości takiej nie wyłączyło. Innowacja przy określaniu kary zastępczej na wypadek nieuiszczenia grzywny w terminie polega na tym, że: - kara zastępcza jest określana tylko w wyniku orzeczenia grzywny w kwocie przekraczającej 1 000 zł, - k.k. nie przewiduje możliwości „wykonania pracy na rachunek grzywny”, - został wprowadzony nowy równoważnik grzywny (od 50 do 150 zł). Postanowienia art. 43 d.k.k. o charakterze wykonawczym przeniesiono do rozdziału XI (Zasady wykonania kary) i umieszczono je w art. 85 k.k.

Rozdział VI

KARY DODATKOWE

38	44	Wykaz kar dodatkowych został w k.k. rozszerzony zarówno przez wprowadzenie kar nie znanych dawnej ustawie, jak i przez skodyfikowanie tych kar dodatkowych, które były zawarte nie w d.k.k., ale w innych aktach ustawodawczych. Zmiany w rejestrze kar przedstawiają się następująco: pozbawienie praw publicznych — por. uw. do art. 39, pozbawienie praw rodzicielskich i opiekuńczych — por. uw. do art. 41, zakaz zajmowania określonych stanowisk — por. uw. do art. 42, zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych — por. uw. do art. 43, konfiskata mienia — por. uw. do art. 46 i 47, przepadek rzeczy — por. uw. do art. 48, podanie wyroku do publicznej wiadomości w szczególny sposób — por. uw. do art. 49.
39	45 46	Kara pozbawienia praw publicznych obejmuje swym zasięgiem zarówno „utrata praw pu-

I	II	III
		blicznych" (art. 45 d.k.k.), jak i „utratę obywatelskich praw honorowych" (art. 46 d.k.k.). Rozwiązanie słuszne, gdyż na tle d.k.k. obie te kary orzekane były na tych samych zasadach i z reguły łącznie.
40	47	Reguły orzekania pozbawienia praw publicznych — obligatoryjnego (§ 1) i fakultatywnego (§ 2) — są unormowane w obu przepisach co do zasady analogicznie.
41	—	Patrz: art. 49 d.k.k. Możliwości orzekania przez sąd kary pozbawienia praw rodzicielskich lub opiekuńczych zostały w porównaniu z d.k.k. rozszerzone o dodatkową przesłankę obejmującą okoliczności, „w których czyn mógł stanowić gorszący przykład dla nieletniego".
42	48	Kara dodatkowa wyrażająca się w zakazie wykonywania zawodu (w d.k.k. — utrata prawa wykonywania zawodu) została w k.k. rozszerzona na zakaz zajmowania określonych stanowisk lub prowadzenia określonej działalności. Kryteria orzekania tej kary są zbliżone do siebie. Przepis § 2 jest przepisem nowym, specyfikującym uprawnienia sądu do orzekania kary zakazu prowadzenia określonych rodzajów działalności wyłącznie „w wypadkach przewidzianych w ustawie". Por. art. 226.
—	49	Patrz: art. 41 k.k.
—	50	Patrz: art. 48 k.k.
—	51	Patrz: art. 49 k.k.
43	—	Art. 31 ustawy antyalkoholowej. Przepis różni się w sposób zasadniczy od swego odpowiednika. Obecnie sąd ma prawo orzec zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych w razie skazania sprawcy prowadzącego pojazd za przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym w wypadku, gdy nie stwierdzono u niego stanu nietrzeźwości (§ 1). W wypadku zaś stwierdzenia takiego stanu (§ 2) orzeczenie tej kary dodatkowej jest obligatoryjne.

I	II	III
44	52	<i>Novum</i> co do okresu orzekania kar dodatkowych polega na obniżeniu dolnej granicy (1 rok zamiast 2 lat) przy jednoczesnym zachowaniu tej samej co dotychczas granicy górnej (10 lat). Przy zakazie prowadzenia pojazdów mechanicznych, który orzeczono w trybie art. 31 ustawy alkoholowej, dolna granica wynosiła 6 miesięcy. Obecnie podniesiono ją do 1 roku. Dotyczy to tylko tych kar, których istota wyraża się w dolegliwości wymiernej czasowo (art. 38 pkt 1—4). Na uwagę zasługuje również wyraźne stwierdzenie, że obok kary śmierci nie wymierza się grzywny ani kar dodatkowych wymienionych w art. 38 pkt 2—4. Patrz też: uwagi do art. poprzedniego oraz art. następnego.
45	—	Inne, poprawniejsze z punktu widzenia legislacyjnego ujęcie myśli zawartej w art. 52 § 1 i 3 d.k.k., które sprowadza się do tego, że w wypadku orzeczenia kary pozbawienia wolności kara dodatkowa (pozbawienie praw lub zakaz) trwa zarówno przez cały czas odbywania kary pozbawienia wolności, jak i po jej odbyciu przez czas, który został oznaczony w wyroku.
46	—	Kara dodatkowa konfiskaty mienia nie znajduje swego odpowiednika w d.k.k., natomiast była ona znana w pozakodeksowych aktach ustawodawczych pod nazwą kary przepadku majątku (por. dekret z dn. 22.X.1947 r. o przepadku majątku — Dz. U. Nr 65, poz. 390 wraz z późniejszymi zmianami — uchylony przez art. VI pkt 6 przepisów wprowadzających k.k.). Karę tę przewidywały następujące ustawy karne: - dekret z dn. 13.VI.1946 r. (m.k.k.) — art. 49 (uchylony w całości przez art. VI pkt 4 przepisów wprowadzających k.k.), - ustawa styczeniowa z dn. 21.I.1958 r. — art. 2 (uchylony przez wymienione wyżej przepisy wprowadzające), - ustawa antyspekulacyjna z dn. 13.VII.1957 r. — art. 16 (uchylony przez wymienione wyżej przepisy wprowadzające).

I	II	III
		Kara ta jest przewidziana również w następujących aktach normatywnych obowiązujących obok k.k., a mianowicie: a) w ustawie karnej skarbowej z dn. 13.IV. 1960 r. — art. 17 i 25 § 6, b) w ustawie z dn. 22.IV.1959 r. o zwalczaniu niedozwolonego wyrobu spirytusu — art. 9 ust. 3, c) w dekreście o wymiarze kary dla zbrodniarzy faszystowsko-hitlerowskich — art. 7 lit. b.
47	—	Istotne znaczenie ma § 3, zgodnie z którym sąd w razie orzeczenia konfiskaty części mienia ma obowiązek określić poszczególne przedmioty lub inne składniki mienia podlegającego konfiskacie. Niedopuszczalne jest więc orzekanie ułamkowej konfiskaty części mienia.
48	—	Odpowiednik art. 50 d.k.k. Patrz też: art. 3 i 5 § 1 i 2 dekretu o przepadku majątku z dnia 22.X.1947 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 390 z późniejszymi zmianami). Kara dodatkowa przepadku rzeczy ujęta jest w zasadzie analogicznie jak w d.k.k., z tą jedynie różnicą, że omawiany przepis (§ 2) przewiduje nadto możliwość orzeczenia przepadku przedmiotów pochodzących z niedozwolonej działalności wytwarzania, z niedozwolonego posiadania, obrotu lub przewozu.
49	—	Odpowiednik art. 51 d.k.k. Kara dodatkowa w postaci podania wyroku do publicznej wiadomości została rozszerzona w tym sensie, że: a) sąd może wykorzystać każdy sposób („w inny stosowny sposób”) opublikowania wyroku, b) opublikowanie wyroku może mieć miejsce w odniesieniu do każdego przestępstwa, a nie tylko do przestępstwa popełnionego drukiem, c) ustawa konkretyzuje wyraźnie cel stosowania tej kary, którym jest wzgląd na społeczne oddziaływanie kary lub na interes pokrzywdzonego. Patrz: art. 89 k.k.
—	53	

I	II	III
Rozdział VII		
WYMIAR KARY		
50	54	Połączono w jeden przepis art. 54 i 56 d.k.k. Zasada swobodnego uznania sądu w zakresie wymiaru kary jest ukształtowana w obu ustawach analogicznie z uwzględnieniem przez k.k. szczegółowych dyrektyw wymiaru kary, a mianowicie: a) odpłaty (stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu), b) prewencji ogólnej (społeczne oddziaływanie), c) prewencji indywidualnej (cele zapobiegawcze i wychowawcze). <i>Novum</i> w zakresie przesłanek wymiaru kary grzywny wyraża się w uwzględnieniu nie tylko realnej korzyści osiągniętej przez sprawcę z przestępstwa, ale również korzyści planowanej.
51	—	Przepis nie znany d.k.k., określający szczególne dyrektywy wymiaru kary w stosunku do młodocianego („wychować, nauczyć (...), wdrożyć (...)”).
52	—	Przepis zawiera szczególną dyrektywę wymiaru kary w wypadku tzw. recydywy ogólnej (por. uw. do art. 60). Pewnych analogii można tu upatrywać w art. 57 d.k.k., który rozstrzygał tylko ogólne zagadnienie wyboru rodzaju kary w wypadku alternatywnie określonej sankcji karnej, gdy tymczasem art. 52 k.k. wiąże to zagadnienie z recydywą ogólną, która przekreśla w zasadzie możliwość wyboru kary łagodniejszego rodzaju, chyba że za jej zastosowaniem przemawiają względy wymienione w art. 50.
53	55	Zasada indywidualizacji kary jest ujęta w obu ustawach podobnie, z tą tylko zmianą, że kodeks karny rezygnuje z określenia „szczególne okoliczności”, zastępując je słowem „okoliczności”, co należy niewątpliwie rozumieć jako poszerzenie kręgu okoliczności wpływających na wymiar kary.

I	II	III
—	56	Patrz: art. 50 k.k.
—	57	Przepis zniesiony wobec zrezygnowania z podziału na karę więzienia i aresztu.
—	58	Patrz: art. 83 k.k.
54	—	Nowa instytucja zamiennego wymiaru kary, zezwalająca na orzeczenie kary ograniczenia wolności lub grzywny za przestępstwo, które jest zagrożone jedynie karą pozbawienia wolności. Stosowanie tej normy jest uzależnione od określonych warunków negatywnych i pozytywnych. Warunki negatywne wymagają, by: a) dolna granica kary nie przekraczała 3 miesięcy kary pozbawienia wolności, b) sprawca nie był recydywistą, tj. sprawcą występkę umyślnego, skazanym już uprzednio za przestępstwo umyślne na karę pozbawienia wolności. Warunki pozytywne wskazują na następujące okoliczności: a) kara, którą należałoby wymierzyć, nie przekraczałaby według przewidywań sądu 6 miesięcy pozbawienia wolności, b) skazanie na taką karę nie byłoby celowe.
55	—	Nowa, nawiązująca do art. 54 § 1 k.k. instytucja odstąpienia od wymierzenia kary zasadniczej pozbawienia wolności, ograniczenia wolności lub grzywny (odpowiednik sędziowskiego uwolnienia od kary w dawnym ustawodawstwie). Wydane w warunkach tego przepisu orzeczenie może się ograniczać tylko do kar dodatkowych wymienionych w art. 38 pkt 2—4 i 6, mimo że dane przestępstwo jest zagrożone karą zasadniczą ograniczenia wolności lub grzywną.
56	—	Nowa instytucja odstąpienia od wymierzenia kary w wypadkach wskazanych w ustawie (np. art. 12 § 2, 20 § 2, 22 § 3, 23 § 2, 141, 181, 182, 243, 247 § 4, 252 § 3 k.k. — niezależnie od zagrożenia ustawowego, od którego zależy stosowanie art. 54 i 55 k.k.

I	II	III
57	59	Instytucja nadzwyczajnego złagodzenia kary została w k.k. — w porównaniu z d.k.k. — nieco zmodyfikowana. Nadzwyczajne złagodzenie kary jest dopuszczalne: a) w wypadkach wskazanych w ustawie, b) w stosunku do nieletniego odpowiadającego w myśl art. 9 § 2, c) w stosunku do młodocianego „w szczególnie uzasadnionych wypadkach”, d) w stosunku do każdego sprawcy „w wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych wypadkach”, jeśli sprawca odpowiada warunkom wymienionym w § 2 pkt 1 i 2. Sposób łagodzenia kary (§ 3) został również ujęty całkowicie odmiennie od dotychczas obowiązujących zasad. Z nadzwyczajnym złagodzeniem kary została nadto połączona instytucja fakultatywnego odstąpienia od kary dodatkowej (§ 4), nawet wtedy, gdy jej orzeczenie jest obligatoryjne.
58	—	Instytucja nadzwyczajnego obostrzenia kary została ukształtowana odmiennie w porównaniu ze starym ustawodawstwem, które ją stosowało w stosunku do: a) recydywy, b) czynów o charakterze chuligańskim, c) przestępstw urzędniczych niewłaściwych. Kodeks karny przewiduje obostrzenie kary w stosunku do: a) przestępstwa ciągłego, b) występku o charakterze chuligańskim (art. 59), c) recydywy specjalnej (por. uw. do art. 60). W omawianym przepisie spotykamy się po raz pierwszy z przestępstwem ciągłym jako instytucją ustawową. Na tle ustawodawstwa dawnego instytucja ta została powołana do życia tylko przez doktrynę i orzecznictwo SN.
59	—	Por. uw. do art. 58. Na wzmiankę zasługuje różnica w sposobie zaostrożenia kary w odniesieniu do przestępstwa ciągłego (w granicach

I

II

III

do najwyższego ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę) i w odniesieniu do występkę o charakterze chuligańskim (w granicach od dolnego zagrożenia zwiększonego o połowę).

Rozdział VIII

POWRÓT DO PRZESTĘPSTWA

60

60

Kodeks karny wprowadza nowe ujęcie recydywy. Uwzględniając dotychczasowe opracowania teorii i orzecznictwo oraz mając na względzie zapobieganie przestępczości i celność kary, ustawodawca zamiast dotychczasowej właściwej recydywy wprowadził jej rozwarstwienie i zróżnicowanie.

Obecnie można wyodrębnić:

- a) **recydywę ogólną** (art. 52), wpływającą na zaostrenie kary,
- b) **recydywę specjalną** (art. 60 § 1), powodującą obligatoryjne zaostrenie minimum kary od podwójnej wysokości dolnego zagrożenia do najwyższego ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę,
- c) **recydywę specjalną wielokrotną** (art. 60 § 2), powodującą obligatoryjne zaostrenie minimum kary od potrójnej wysokości dolnego zagrożenia (najmniej 2 lata) do najwyższego ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę, a jeżeli górna granica ustawowego zagrożenia nie jest wyższa niż 3 lata, to do 5 lat pozbawienia wolności.

W pewnym zakresie ujęcie recydywy jest podobne do ujęcia w art. 6 ustawy czerwcowej.

Recydywa ma zastosowanie do przestępstw **umyślnych** z wyjątkiem recydywy ogólnej (art. 52).

Utrzymano w mocy **5 letni termin przedawnienia recydywy**, licząc od odbycia kary.

I

II

III

Konieczny warunek uprzedniego odbycia kary zamieniono z 1/3 na **co najmniej 6 miesięcy**, a przy recydywie specjalnej wielokrotnej — na **co najmniej 1 rok kary pozbawienia wolności**.

Zamiast dotychczasowego sformułowania „przestępstwo z tych samych pobudek lub należące do tego samego rodzaju” wprowadzono inne rozróżnienie: **przestępstwo podobne**, określone w art. 120 § 2.

Przy recydywie specjalnej wielokrotnej konieczne jest, żeby czyn będący przedmiotem wymiaru kary był **popelniony z chęci osiągnięcia korzyści majątkowej albo żeby nosił charakter chuligański**.

Recydywa specjalna oraz recydywa specjalna wielokrotna zmienia się w recydywę ogólną co do dolnego zagrożenia, jeżeli rozpatrywane przestępstwo jest **zbrodnią (art. 60 § 3)**. Ma to swoje uzasadnienie w tym, że zbrodnie są zagrożone karą od 3 lat pozbawienia wolności (art. 5 § 2). W tych warunkach podnoszenie podwójnie lub potrójnie dolnego progu zagrożenia nie jest konieczne.

Górna granica kary dla recydywistów wszelkiego rodzaju jest określona na **15 lat pozbawienia wolności**.

Przy recydywie specjalnej wielokrotnej **podobieństwo** popełnionego przestępstwa odnosi się do **jednego z poprzednio popełnionych przestępstw**.

Ustawodawca zrezygnował z klasyfikowania przestępców na „zawodowych” lub „z nawyków” (art. 60 § 2 d.k.k.), do których można było stosować przepisy o recydywie nawet przy braku powrotu do przestępstwa.

Jest to swoiste, nadzwyczajne złagodzenie kary dla recydywistów określonych w art. 60 § 1 i 2. Od nadzwyczajnego złagodzenia kary przewidzianej w art. 57 § 2 różni się ono pominięciem przesłanki wyjątkowości. Utrzymuje natomiast przesłankę „**szczególnie uzasadnionego wypadku**” i wprowadza dodatkowe przesłanki **niewspółmiernej surowości** przy wymiarze na-

I

II

III

wet najniższej kary, odnosząc je do pobudek działania sprawcy, jego właściwości i warunków osobistych, sposobu życia przed popełnieniem przestępstwa i zachowania się po popełnieniu przestępstwa.

Należy oczekiwać od teorii i praktyki ustalenia, czy wymienione przesłanki muszą zachodzić łącznie czy też rozdzielnie. W tej chwili można tylko stwierdzić, że szczególnie uzasadniony wypadek jest uwarunkowany niewspółmierną surowością kary orzeczoną na poziomie najniższym przy zastosowaniu przepisów o recydywie.

Zastosowanie art. 61 należy od **uznania sądu**. Uznanie to nie może być dowolne i podlega kontroli rewizyjnej.

W razie skorzystania przez sąd z tego przepisu, powrót do przestępstwa traktuje się w ramach recydywy ogólnej jako okoliczność wpływającą na zaostrenie kary (art. 52).

62

— W stosunku do recydywistów (jedno- lub wielokrotnych) nowy kodeks przewiduje dodatkowe, specjalne środki w postaci **nadzoru ochronnego lub umieszczenia w ośrodku przystosowania społecznego**. Środki te nie są karą w rozumieniu art. 30 i 38, chociaż stanowią niewątpliwą dolegliwość dla skazanego jako skutek popełnionego przestępstwa w warunkach recydywy.

Przy recydywie specjalnej (art. 60 § 1) orzeczenie nadzoru ochronnego zależy od **uznania sądu**, natomiast przy recydywie specjalnej wielokrotnej (art. 60 § 2) orzeczenie takie **jest obligatoryjne**.

Uznanie sądu nie oznacza dowolności i podlega kontroli rewizyjnej.

Instytucja **nadzoru ochronnego** jest podobna do **dozoru ochronnego**, przewidzianego w art. 62 d.k.k., chociaż cele tych dwóch instytucji nie są tożsame.

Przy recydywie specjalnej wielokrotnej, jeżeli prognoza co do popełnienia nowego przestępstwa przy **istnieniu nadzoru ochronnego** jest ujemna, sąd orzeka umieszczenie skazane-

I

II

III

go w **ośrodku przystosowania społecznego**. Jest to nowa instytucja, która dopiero ma powstać.

Nadzór ochronny jest wykonywany przez sąd za pośrednictwem wyznaczonych osób, mających odpowiednie kwalifikacje.

Nadzór ochronny może **przybierać różne formy**, których stosowanie w miarę potrzeby lub konieczności w trakcie jego trwania zależy od sądu, albo też może być **zamieniony** na ośrodek przystosowania społecznego (art. 63 i 64 k.k.).

63

— Nadzór ochronny rozpoczyna się z chwilą zwolnienia skazanego z zakładu karnego i jest orzekany na czas **od 3 do 5 lat**. Łączy się on z **zakazem zmiany miejsca pobytu bez zgody sądu**; ponadto sąd może **zakazać** skazanemu pobytu w określonych miejscowościach lub **wyznaczyć** inne miejsce pobytu.

O ile zakaz pobytu może dotyczyć zarówno konkretnej miejscowości, jak i określonych dowolnie różnych miejscowości za pomocą danych geograficznych, ludnościowych itp., o tyle wyznaczenie miejsca pobytu musi być konkretne i odnosić się do określonej miejscowości w sensie administracyjnym.

Skazany ma obowiązek **stawienia się** na każde wezwanie sądu oraz **wykonywania** jego poleceń. Zakres i rodzaj tych poleceń jest enumeratywnie wyliczony w § 2 i 3 i nie może być dowolnie określany, natomiast polecenia te mogą występować pojedynczo bądź łącznie, mogą być **ustanawiane, rozszerzane lub zmieniane**.

Naczelnym zadaniem nadzoru ochronnego jest resocjalizacja skazanego oraz czuwanie nad recydywistą po jego zwolnieniu z zakładu karnego dla zapobieżenia powrotowi do przestępstwa. Jest to specyficzny rodzaj działalności **profilaktycznej** w stosunku do określonej grupy ludzi.

64

— W razie **uchylania się** przestępcy powrotnego (wszystkie rodzaje recydywy) od obowiązków włożonych przez ustawę (art. 63 § 2) lub sąd (art. 63 § 3) w ramach nadzoru ochronnego albo też **udaremniania lub utrudniania** w inny

I

II

III

sposób realizacji celów tego nadzoru, sąd **obligatoryjnie** orzeka umieszczenie skazanego w ośrodku przystosowania społecznego.

Uchylanie się od obowiązków ustawowych lub poleceń sądu jest stosunkowo łatwo uchwytnie, natomiast utrudnianie lub udaremnianie **celów nadzoru ochronnego** jest mniej ostre i prawdopodobnie trudniej będzie tu wypracować ściśle sprecyzowane kryteria.

65

—

Przedawnienie recydywy (5-letni okres przewidziany w art. 60 § 1 i 2) **nie biegnie** w okresie pobytu skazanego w ośrodku przystosowania społecznego. Jest to faktyczne wydłużenie tego okresu — w wypadku skrajnym — do 10 lat, licząc od daty zwolnienia z zakładu karnego.

Po upływie 2 lat od czasu osadzenia skazanego w ośrodku przystosowania społecznego można zwolnić skazanego z tego ośrodka. O zwolnieniu orzeka sąd, jeżeli dojdzie do wniosku, że istnieją podstawy do przypuszczenia, iż spełnione już są cele tego środka, to znaczy iż skazany nie popełni nowego przestępstwa. Pewnej analogii można się tu dopatrzeć z przepisami ustawy o przedterminowym zwolnieniu.

Rozdział IX

PRZEPISY O KARZE ŁĄCZNEJ

66

—

Przepisy d.k.k. przyjmowały w art. 31 § 1 i 35 zasadę kary łącznej przy jednoczesności skazania i wyroku łącznego w razie skazania dwoma lub więcej wyrokami wydanymi w różnym czasie.

Przy wprowadzeniu nowego katalogu kar dotychczasowe instytucje okazały się niewystarczające bądź zbędne. Zamiast więc tych dwóch instytucji wprowadzona została tylko jedna, mianowicie **kara łączna**, której wydanie uwarunkowane zostało popełnieniem prze-

I	II	III
		stępstw przed wydaniem wyroku, choćby nieprawomocnego, za jedno z nich. Czynnikiem decydującym o wydaniu kary łącznej jest zatem czas popełnienia przestępstw w stosunku do czasu pierwszego wyrokowania za którekolwiek z tych przestępstw. Na podkreślenie zasługuje pominięcie prawomocności tych wyroków i wprowadzenie w to miejsce daty wydania pierwszego wyroku. W tym ujęciu obecna instytucja ma zakres szerszy od poprzednich.
67	—	Przepis ma swój odpowiednik w art. 31 § 2 d.k.k., z tą tylko zmianą, że pominięto dotychczasowy warunek, iż kara łączna nie mogła przekroczyć więcej niż o połowę najwyższego ustawowego wymiaru kary za przestępstwo zagrożone karą najsurowszą. Zostało to podyktowane względami polityki kryminalnej. Utrzymano nadal zasadę absorpcji i zasadę kumulacji. Kara ograniczenia wolności przy karze łącznej doznaje ograniczenia górnego progu co do liczby godzin pracy na cele publiczne (50 w stosunku m-nym) i procentu potrącenia wynagrodzenia (25%).
68	—	Dotychczasowy art. 33 § 2 d.k.k. regulował tylko wypadek wymierzenia kary śmierci. Obecny przepis reguluje tę kwestię podobnie, a ponadto tę samą zasadę poleca stosować w razie wymierzenia kary 25 lat pozbawienia wolności za jedno ze zbiegających się przestępstw.
69	—	Zasada identyczna z uregulowaniem art. 31 § 3 d.k.k., z tą tylko zmianą, że w miejsce kary aresztu wprowadza się karę ograniczenia wolności, ustalając zarazem odpowiednią skalę zamiany.
70	—	Przepis odpowiada art. 33 § 1 d.k.k. z rozciągnięciem tej zasady na nową karę ograniczenia wolności.
71	—	Przepis odpowiada art. 34 d.k.k. ze zmianami wynikającymi z nowych uregulowań.
72	—	Utrzymano zasadę wynikającą z ostatnich słów art. 35 d.k.k.

I

II

III

Rozdział X

**WARUNKOWE
ZAWIESZENIE
WYKONANIA KARY**

73	61	Nowy kodeks karny utrzymuje zasady warunkowego zawieszenia, modyfikując tylko niektóre kryteria. Na plan pierwszy wybija się zwiększenie obowiązków wkładanych w okresie próby i ustanowienie dozoru (art. 75—76 k.k.). Nowym elementem jest możliwość orzeczenia grzywny, choćby konkretny przepis jej nie przewidywał, oraz podniesienie granicy wymierzonej kary z możliwością jej zawieszenia do lat 3 przy przestępstwie nieumyślnym. Przy orzekaniu warunkowego zawieszenia wykonania kary bierze się pod uwagę wymiar orzeczonej kary, dodatnią prognozę indywidualną i pewne elementy prewencji ogólnej.
74	—	Zwiększono granicę próby dla młodocianego od 3 do lat 5 (art. 73 § 1 d.k.k.).
75	62	Przepisy art. 62 d.k.k. przewidywały możliwość zobowiązania skazanego do wynagrodzenia szkody, i to w zależności od jego stosunków gospodarczych. Obecne przepisy rozszerzają znacznie katalog obowiązków skazanego. Ponadto przy zagarnięciu mienia społecznego możliwe jest warunkowe zawieszenie wykonania kary przed jej naprawieniem; jest to zatem uregulowanie odmienne, niż stanowił art. 8 ustawy czerwcowej. Możliwość wymierzenia grzywny nawet wtedy, kiedy konkretny przepis jej nie przewiduje podkreśla znaczenie dolegliwości ekonomicznej i chroni przed bagatelizowaniem kary warunkowo zawieszzonej.
76	—	Przejmując z art. 62 § 1 d.k.k. instytucję dozoru, nowy k.k. poszerza krąg osób mogących sprawować ten dozór na organizacje społeczne. Ponadto wprowadza on instytucję poręczenia, podobną do takiejże instytucji przewidzianej

I	II	III
		nej w art. 4 ustawy o warunkowym zwolnieniu.
		Przy przestępstwie umyślnym popełnionym przez młodocianego orzeczenie oddania pod dozór jest obligatoryjne .
77	—	Przez ustanowienie możliwości zmiany włożonych obowiązków co do czasu, zakresu, zamiany, a nawet zwolnienia, podkreśla się wychowawcze znaczenie tej instytucji.
78	63	Przepis przewiduje wypadki obligatoryjnego lub fakultatywnego zarządzenia wykonania kary, choć wprowadza inne kryteria.
		Operuje się tu nowym kryterium przestępstwa „ podobnego ” (art. 120 § 2 k.k.) zamiast przestępstwa z tych samych pobudek lub tego samego rodzaju, ale zacieśnia się je do przestępstwa popełnionego umyślnie.
		„ Rażące naruszenia porządku prawnego ” jest pojęciem płynnym, ocennym. Przepisy k.p.k. gwarantują jednak możliwość udziału skazanego w posiedzeniach sądu, który rozpatruje odwołanie warunkowego zawieszenia kary oraz środki odwoławcze od takiego orzeczenia.
79	64	Okres, w którym można zarządzić wykonanie kary, przedłużono z 3 miesięcy do 6 miesięcy po upływie okresu zawieszenia.
		Zatarcie skazania również zostało przedłużone do tego samego okresu, a nawet aż do czasu wykonania kary grzywny lub kar dodatkowych (jeżeli je orzeczono).
	65	Przepisy te utraciły moc w 1951 r. (Dz. U. Nr
	66	58, poz. 399).
	67	
	68	

Rozdział XI

ZASADY WYKONANIA KARY

80	—	Cały rozdział jest w zasadzie nowym uregulowaniem i ustala zasady wykonania kary , niezależnie od przepisów k.p.k. i k.k.w.
		Kodeks operuje innym nazewnictwem: zamiast „ więzienia ” wprowadza się „ zakład kar-

I	II	III
		ny", a zamiast „kary więzienia lub aresztu” wprowadza się jedną karę „ pozbawienia wolności ”.
		Oprócz istniejącego dotychczas obowiązku pracy wypływającego z art. 39 § 2 d.k.k., wprowadza się zamiennie obowiązek pracy lub nauki .
		Przepis formułuje dyrektywę wykonania kary pozbawienia wolności, kładąc nacisk na resocjalizację skazanego (patrz: art. 50 k.k.).
81	—	Przepis nowy , wskazuje na zróżnicowanie zakładów karnych oraz środków w nich stosowanych w zależności od osobowości skazanego i popełnionego czynu. Szczegóły określają przepisy k.k.w.
82	—	Przepis nowy . Przez pojęcie „sąd” należy rozumieć sąd ferujący wyrok, sąd penitencjarny i sędziego penitencjarnego.
83	—	Dotychczasowe przepisy przewidywały w art. 58 d.k.k. fakultatywne zaliczanie aresztu tymczasowego na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności. Obecny przepis statuuje ten obowiązek jako obligatoryjny , rozciągając go również na karę ograniczenia wolności i grzywnę , ustalając odpowiednie zamienniki.
84	—	Przepis nowy , określa zamiannę kary ograniczenia wolności na grzywnę lub wyjątkowo na karę pozbawienia wolności przy uchyłaniu się skazanego od wykonania kary ograniczenia wolności. W tym celu ustala się odpowiednie zamienniki. Ustala się również możliwość zmiany sposobu wykonywania pracy wskazanej przez sąd.
85	—	Przepis analogiczny do art. 43 d.k.k., z tą jednak zmianą, że grzywnę zamienia się zastępczo na karę pozbawienia wolności po bezskutecznym postępowaniu egzekucyjnym.
86	—	Art. 61 d.k.k. przewidywał możliwość zawieszenia wykonania kary zastępczej w zależności od uznania sądu. Obecnie następuje zmiana: wprowadza się zasadę niezawieszania zastępczej kary pozba-

I	II	III
		wienia wolności, ograniczając możliwość jej zawieszenia do szczególnych okoliczności .
87	—	Zagadnienie było uregulowane w art. 424 d. k.p.k.
88	—	Przepis nowy , umożliwiający skrócenie kary ograniczenia wolności najwyżej o połowę, jeżeli skazany spełni określone w tym przepisie warunki.
89	—	Podobnie jak w art. 88 k.k. — stosuje się tę samą zasadę do niektórych kar dodatkowych (art. 38 pkt 1—4 k.k.). Podobna instytucja istniała w art. 53 d.k.k. i w art. 31 ustawy antyalkoholowej co do prawa prowadzenia pojazdów mechanicznych. Skrócono okres minimalny z 2 lat do 1 roku.

Rozdział XII

WARUNKOWE PRZEDTERMINOWE ZWOLNIENIE

- 90 — Cały ten rozdział jest nowy. Przepisy dotyczące tych zagadnień były uregulowane w ustawie o warunkowym zwolnieniu. Przepisy procesowe z tej ustawy przeniesiono do k.k.w. Dotychczasowe zasady i doświadczenia praktyki znalazły odbicie w omawianym rozdziale. Na pierwszy plan wysunięto **dodatnią prognozę oraz zasady prewencji ogólnej**.
Przepis odpowiada art. 1 ustawy o warunkowym zwolnieniu, z tą tylko zmianą, że przedterminowe zwolnienie nie dotyczy w zasadzie zastępczej kary pozbawienia wolności, chyba że zachodzą **szczególne okoliczności**.
- 91 — Podobne unormowanie w art. 2 ustawy o warunkowym zwolnieniu.
Młodociani mogą skorzystać z tej instytucji już po odbyciu **połowy kary**.
Przy **recydywie specjalnej** sąd może warunkowo zwolnić skazanego po odbyciu **2/3 kary**,

I	II	III
		a przy recydywie specjalnej wielokrotnej — po odbyciu 3/4 kary i przy istnieniu szczegól-nych okoliczności .
92	—	Identycznie jak art. 2 § 4 ustawy o warunkowym zwolnieniu.
93	—	Podobnie art. 3 ustawy o warunkowym zwolnieniu. Dla młodocianych okres próby nie może upłynąć przed ukończeniem przez nich 21 roku życia, a przy recydywie specjalnej wielokrotnej (art. 60 § 2 i 3 k.k.) okres próby nie może być krótszy od 3 lat.
94	—	Podobnie art. 4 ustawy o warunkowym zwolnieniu, z tą tylko zmianą, że analogicznie stosuje się postanowienia art. 75 § 2 i 3, art. 76 i art. 77 k.k., dotyczących warunkowego zawieszenia kary.
95	—	Podobnie art. 5 ustawy o warunkowym zwolnieniu. Zmiana dotyczy nowego przestępstwa: zamiast przestępstwa popełnionego z tych samych pobudek lub tego samego rodzaju, obecnie wystarczy, że jest ono „ podobne ”, ale musi być za to popełnione „ umyślnie ”.
		Zasady współżycia społecznego zastąpiono „ rażącym naruszaniem porządku prawnego ”.
96	—	Podobnie art. 6 i 11 ustawy o warunkowym zwolnieniu.
97	—	Podobnie jak art. 7 ustawy o warunkowym zwolnieniu, z tą zmianą, że karę uważa się za odbytą nie od daty upływu okresu próby, ale od daty zwolnienia z zakładu karnego.
98	—	Przepis nowy. Zapobiega nakładaniu się w stosunku do recydywistów nadzoru ochronnego i dozoru. W tym wypadku stosuje się tylko obligatoryjne oddanie pod dozór .
		Orzeczenie o nadzorze ochronnym traci moc , jeżeli nie odwołano warunkowego zwolnienia .
—	69	Cały rozdział XI d.k.k., dotyczący postępowania z nieletnimi, został pominięty w k.k. z tej przyczyny, że w przygotowaniu jest projekt ustawy o zapobieganiu i zwalczaniu demoralizacji i przestępczości nieletnich.
	70	
	71	
	72	
	73	

I	II	III
	74	Należy jednak mieć na uwadze postanowie-
	75	nia art. XII i XVII przepisów wprowadzają-
	76	cych k.k., utrzymujące w mocy przepisy d.k.k.
	77	do czasu wydania nowych przepisów.
	78	Zasady odpowiedzialności nieletnich — patrz:
		art. 9 k.k.
		Młodociany — patrz: art. 120 § 4 k.k.

Rozdział XIII

ŚRODKI ZABEZPIECZAJĄCE

99	79	Nadal utrzymane zostały instytucje środków zabezpieczających o charakterze leczniczym i administracyjnym. Cały rozdział nie odbiega w zasadzie — pod względem ujęcia — od rozdziału XII d.k.k. W art. 99 zmiana nastąpiła o tyle, że niebezpieczeństwo dla porządku prawnego musi być poważne .
100	80	Różnica polega obecnie na tym, że po zwolnieniu z zakładu kieruje się skazanego do zakładu karnego dla wykonania kary, chyba że sąd postanowi inaczej. Sąd może takiego skazanego zwolnić warunkowo bez żadnych ograniczeń czasowych, natomiast musi zastosować dozór . Rozwiązanie k.k. respektuje prawomocny wyrok skazujący.
101	81	Zniesiono dolny próg jednego roku obowiązkowego przebywania w zakładzie, kierując się w tym względzie osiągnięciami medycyny.
102	82	Zagadnienie nałogowego alkoholizmu i narkomanii rozwiązano tak jak dotychczas, z tą jednak zmianą, że ustalono kolejność umieszczenia w zakładzie leczenia odwykowego (przed odbyciem kary), określając dolną granicę pobytu w takim zakładzie na 6 miesięcy. Przy zwolnieniu z zakładu leczenia odwykowego sąd orzeka, czy karę pozbawienia wolności należy wykonać.

I	II	III
—	83	Pominięto instytucje wstrętu do pracy i domu pracy przymusowej uznając, że zagadnienia te muszą być rozwiązywane innymi środkami.
—	84	Był to przepis martwy, nie stosowany po wojnie, jako sprzeczny z zasadami praworządności, i wyrażający nieufność do reedukacji skazanego. Pewne analogie można upatrywać w instytucji ośrodka przystosowania społecznego przewidzianego w art. 64 i 65 k.k.
103	85	Modyfikacja przepisu art. 85 d.k.k. Chodzi o stosowanie niektórych kar dodatkowych tytułem środka zabezpieczającego przy pełnej niepoczytalności sprawcy.
104	—	Przepis nowy, łagodzący rygory art. 103 k.k. w razie znikomego społecznego niebezpieczeństwa czynu, warunkowego umorzenia postępowania, ujemnej przesłanki ukarania lub innych wypadków wyraźnie wskazanych w k.k.

Rozdział XIV

PRZEDAWNIE

- 105 86 Nowe ujęcie instytucji przedawnienia. Przepisy d.k.k. kładły nacisk na procesowy charakter przedawnienia, obecnie zaś mamy do czynienia z materialnym ujęciem tej instytucji.

Ujęcie kodeksowe zrywa związek między przestępczością czynu a karalnością czynu.

Zmiany terminów przedawnienia wynikają z innego rozróżnienia zbrodni i występku, określonego w art. 5 k.k.

Nowe uregulowanie jest odpowiednikiem dawnej instytucji przedawnienia ścigania.

W sprawach z oskarżenia prywatnego utrzymano przedawnienie trzymiesięczne, uregulowane w art. 13 ustawy o sprawach z oskarżenia prywatnego, znosząc zarazem odrębny termin przedawnienia dla prokuratora.

Paragraf 3 omawianego artykułu został zsynchronizowany z art. 4 § 1 k.k. przez ustalenie

I	II	III
		czasu popełnienia przestępstwa według czasu nastąpienia skutku.
106	87	Przepis odpowiadający dawnej instytucji przedawnienia wyrokowania. Do terminów określonych w art. 105 k.k. dodaje się okres 5-letni. Po upływie tych terminów następuje umorzenie postępowania.
—	88	Patrz: art. 108 k.k.
107	89	Utrzymano instytucję przedawnienia wykonania kary, skracając terminy o lat 5 przy wszystkich kategoriach orzeczonej kary. Pominięto instytucję spoczywania terminu przedawnienia wykonania kary, uregulowanego w art. 89 § 2 d.k.k.
108	—	Przepis identyczny z art. 88 d.k.k.
109		Przepis nowy, przyjmujący uregulowanie już obowiązujące w dekreście o wymiarze kary dla zbrodniarzy faszystowsko-hitlerowskich, w ustawie o wstrzymaniu biegu przedawnienia w stosunku do sprawców najcięższych zbrodni hitlerowskich i w ustawie o obronie pokoju.

Rozdział XV

ZATARCIE SKAZANIA

110	90	Zamiast w jednym artykule 90 d.k.k. obecne przepisy regulują to samo zagadnienie w trzech artykułach. W przybliżeniu można określić, że art. 110 k.k. ma swój odpowiednik w art. 90 § 4 d.k.k., art. 111 § 1, 2 i 3 — w art. 90 § 1 d.k.k., a § 4 tegoż art. — w art. 90 § 2 d.k.k., wreszcie w art. 112 k.k. — w art. 90 § 3 d.k.k.
111		
112		

Zmiana zasadnicza polega na tym, że obecnie zatarcie skazania następuje **z urzędu** po upływie 10 lat od wykonania lub darowania kary pozbawienia wolności albo od przedawnienia jej wykonania.

Zatarcie może nastąpić **wcześniej** na wniosek skazanego, jeżeli jej wymiar nie przekraczał 2 lat pozbawienia wolności.

I

II

III

Przy skazaniu na **karę ograniczenia wolności lub grzywnę** bądź też na niektóre **kary dodatkowe**, zatarcie skazania następuje z urzędu **po upływie 5 lat**.

Utrzymana została dopuszczalność **jednoczesnego zatarcia skazania**.

Rozdział XVI

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA PRZESTĘPSTWA POPEŁNIONE ZA GRANICĄ

113	—	Rozwiązania identyczne jak w art. 4 § 1 d.k.k.
114	—	Pewne podobieństwa znajdujemy w art. 4 § 2 i art. 6 § 1 i 2 d.k.k. Pewnych analogii można się doszukać w art. 8 i 9 d.k.k.
Pominięto jedynie konieczność posiadania przez cudzoziemca obywatelstwa polskiego w dacie popełnienia czynu.
115	—	Podobne rozwiązanie jak w art. 5, 8, 9 i 10 d.k.k., z tą jednak zmianą, że inaczej określono dobro chronione .
116	—	Przepis nowy, wzmacniający gwarancję prawidłowego wszczynania postępowania. Pewnych analogii można się doszukać w art. 10 d.k.k.
117	—	Podobnie art. 11 d.k.k., z tą jednak zmianą, że zaliczenie kary wykonanej za granicą jest obligatoryjne .
Uznanie sądu dotyczy obecnie wymiaru tego zaliczenia .
118	—	Przepis nowy o charakterze materialnoprawnym, dotyczący ekstradycji .
119	—	Przepis nowy o charakterze materialnoprawnym, dotyczący prawa azylu .

I

II

III

Rozdział XVII

WYJAŚNIENIE
WYRAZEŃ USTAWOWYCH

120

91

Cały rozdział został rozbudowany, pewne pojęcia uściślono, inne dostosowano do aktualnych stosunków. Zadaniem słowniczka jest uproszczenie części szczególnej.

Przestępstwo podobne zastąpiło dotychczasowe sformułowanie art. 60 § 1 d.k.k. („przestępstwo (...) tego samego rodzaju”) oraz sformułowanie z ustawy czerwcowej („podobne przestępstwo”). Obie te definicje nastroczały wiele trudności przy ich stosowaniu i powodowały powstawanie rozbieżności orzecznictwa. Obecne sformułowanie jest jaśniejsze i wydaje się być szersze od dotychczasowych, co jest uzasadnione m. in. wzmożeniem walki z wszelkimi postaciami recydywy. Tam bowiem definicja ta będzie miała szersze zastosowanie.

Korzyść majątkowa została tu przeniesiona z art. 290 § 1 d.k.k. Treść tych pojęć jest tożsama.

Nowym pojęciem wprowadzonym do k.k. jest definicja **młodocianego** (do 21 lat). Dotychczasowe przepisy rozdziału XI d.k.k. operowały pojęciem nieletniego (do 17 roku życia).

Definicja osoby **najbliższej** obejmuje brzmienie art. 91 § 1 i 2 d.k.k. Zwraca uwagę likwidacja pojęcia osoby „bliskiej” oraz pominięcie osoby, która „z tytułu przyjaźni lub obowiązku wdzięczności ma prawo liczyć na szczególne względy danej jednostki” (art. 91 § 2 d.k.k.). Pojęcia te zostały obecnie ograniczone tylko do „osoby pozostającej faktycznie we wspólnym pożyciu”.

Definicja **mienia społecznego** uwzględnia postanowienia ustawy styczeniowej i czerwcowej oraz dorobek teorii i orzecznictwa.

Definicja „**cudzego mienia**” uwzględnia konstytucyjny podział mienia na osobiste i indywidualne oraz uogólnia dotychczasowy dorobek orzecznictwa.

I

II

III

Zdefiniowanie pojęcia „**zagarnięcie mienia**” bierze za podstawę dorobek teorii i orzecznictwa. Zwraca uwagę zacieśnienie tego pojęcia do czterech tylko postaci (kradzież, przywłaszczenie, oszustwo, wyłudzenie) w odróżnieniu od art. 1 ustawy czerwcowej, który oprócz tych postaci przewidywał jeszcze inne, bez bliższego określenia („w jakikolwiek inny sposób zagarnia (...”).

Definicja **mienia znacznej i wielkiej wartości** jest nowa, a określenie ich w środku płatniczym ma duże znaczenie dla kwalifikacji czynu i wymiaru kary. Należy podkreślić, że wartości te są wyższe niż określone w art. 1 § 1 ustawy styczeniowej.

Definicja **groźby bezprawnej** zbieżna jest z definicją w art. 91 § 4 d.k.k., z tą jednak zmianą, że zapowiedź spowodowania postępowania karnego, jeżeli jedynym celem jest ochrona prawa, nie podlega ściganiu.

Przepisy d.k.k. używały pojęcia: „urzędnik” (art. 91 § 5 d.k.k.). Jedynie art. 292 d.k.k. wprowadzał pojęcie „funkcjonariusza”. Obecnie oba te sformułowania zostały zastąpione jednolitą definicją „**funkcjonariusza publicznego**”, przy czym wyliczono enumeratywnie, kto nim jest. Rozwiązanie takie kończy wieloletni spór, kto jest, a kto nie jest urzędnikiem lub funkcjonariuszem. Obowiązująca definicja zgodna jest z dotychczasowym orzecznictwem.

Definicja **dokumentu** odpowiada art. 91 § 3 d.k.k.

Odpowiadając na wieloletnie spory teoretyczne i rozbieżności orzecznictwa, ustawodawca wprowadził w n.k.k. definicję **chuligaństwa** o elementach przedmiotowo-podmiotowych. Przesłanką naczelną jest **działanie umyślne** skierowane przeciwko określonemu dobru w ściśle opisanych okolicznościach.

Definicja **tajemnicy państwowej** odpowiada w zasadzie sformułowaniu w art. 1 dekretu o tajemnicy. Dobro chronione pozostaje to samo, ale jego zasięg został ograniczony do interesów Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

I

II

III

Pojęcie tajemnicy służbowej określono bardziej precyzyjnie, niż czynił to art. 2 dekretu o tajemnicy.

Rozdział XVIII

STOSUNEK DO USTAW SZCZEGÓLNYCH

121

92

Bez istotnych zmian.

C Z Ę Ś Ć S Z C Z E G Ó L N A

Rozdział XIX

PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO PODSTAWOWYM INTERESOM POLITYCZNYM I GOSPODARCZYM POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

122

—

Przepis nowy, wprowadzający nowy stan faktyczny „zdrady Ojczyzny” i stanowiący *delictum proprium*.

Obejmuje on zasadnicze elementy stanów faktycznych zawartych w art. 78 i 79 k.k.W.P., jeśli chodzi o cel działania sprawcy.

Niezależnie od tego ustawodawca określa — w przeciwieństwie do dawnych przepisów — sposób działania sprawcy, a mianowicie:

- a) uczestnictwo w działalności obcego państwa,
- b) uczestnictwo w zagranicznej organizacji,
- c) działanie na rzecz obcego wywiadu.

I	II	III
		W tym ostatnim wypadku zbrodnicze cele sprawcy muszą się ogniskować w zamachu na podstawy bezpieczeństwa lub obronności PRL.
123	—	Przepis nowy. Określa on działalność przeciwko tym samym dobrom co w artykule poprzednim, z tą jednak zmianą, że działalność ta jest podejmowana bądź bez powiązania z obcym państwem lub zagraniczną organizacją, bądź też przez sprawcę nie będącego obywatelem polskim (z Uzasadnienia projektu k.k.).
—	93 94 95 96 97 98	Przepisy uchylone przez art. 8 ustawy z dnia 5.IV.1955 r. (Dz. U. Nr 15, poz. 83).
124	—	Zbrodnia szpiegostwa ujęta została w k.k. nieco odmiennie niż w art. 7 m.k.k., a mianowicie: a) przestępstwem jest samo działanie w jakimkolwiek wywiadzie obcym, b) działanie na szkodę Państwa Polskiego w takim wywiadzie nie jest niezbędnym warunkiem subiektywnym przestępności czynu, c) ustawa rozróżnia między „braniem udziału w obcym wywiadzie lub działaniem na jego rzecz” (§ 1) a „zbieraniem, przechowywaniem wiadomości celem ich udzielenia obcemu wywiadowi” (swoista forma przygotowania — § 2), d) nie podlega karze sprawca przestępstwa określonego w § 2, jeżeli: 1) dobrowolnie poniechał dalszej działalności, 2) udzielił organom ścigania informacji o istotnych okolicznościach popełnionego czynu.
125	—	Przepis wskazujący na bardzo odległy związek z art. 17 m.k.k. Obejmuje on swym zasięgiem zarówno zbrodnie stanu, jak i szpiegostwo.
126	—	Przepis różniący się od art. 1 m.k.k. przez to, że:

I	II	III
		a) penalizuje jedynie gwałtowny zamach na życie (§ 1) lub zdrowie (§ 2) funkcjonariusza publicznego bądź działacza politycznego, b) warunkiem odpowiedzialności sprawcy jest udowodnienie mu, że działał w celu wrogim Polsce Ludowej, c) ustawodawca odstąpił od kazuistycznego określenia pojęcia podmiotów podlegających ochronie.
—	99 100 101 102 103 104 105	Patrz: rozdział XIX, art. 122—135 k.k. Przepisy k.k. inaczej ujmują stany faktyczne regulowane tymi przepisami d.k.k. Brak więc dosłownych odpowiedników i dlatego porównań można dokonywać tylko instytucjami.
127	—	Art. 3 m.k.k. Zbrodnia sabotażu została w obu ustawach określona analogicznie. Na uwagę zasługuje bardziej syntetyczne określenie przedmiotu ochrony w nowym k.k. oraz wyraźne podkreślenie politycznego charakteru przestępstwa (cel).
128	—	Art. 13 m.k.k. Kodeks karny znacznie rozszerza konstrukcję przygotowania (§ 1) jako przestępstwa rodzajowego, obejmując jej działaniem zbrodnie z art. 122, 123, 124 § 1 i 2, 126 § 1 i 127 k.k. M.k.k. uznawał za przestępstwo tylko przygotowanie do zbrodni gwałtownego zamachu (art. 1), sabotażu (art. 3) i szpiegostwa (art. 7). Nowa ustawa jest dla sprawcy względniejsza dzięki postanowieniom zawartym w § 2 (analogiczne postanowienie art. 17 § 1 m.k.k. dotyczyło jedynie przestępstwa porozumienia (art. 13 § 2) lub związku (art. 14). Na uwagę zasługuje nadto zastrzeżenie zawarte w § 3 przepisu, warunkujące stosowanie art. 13 k.k. (dobrowolne odstąpienie od usiłowania lub zapobieżenie skutkowi przestępnemu) od zawiadomienia organu ścigania o realiach popełnionego czynu.

I	II	III
129	—	Znaczne rozszerzenie ochrony państwa sprzymierzonego (por. w m.k.k. art. 1 § 1).
130	106	Różnica między obu przepisami polega na tym, że w art. 106 d.k.k. jest mowa wyłącznie o stosunku: Państwo Polskie — rząd obcego państwa, natomiast art. 130 k.k. znacznie rozszerza krąg podmiotów zarówno po stronie polskiej, jak i po stronie obcej.
131	—	Art. 8 m.k.k. Bez zasadniczych zmian.
132	—	Art. 5 m.k.k. Na uwagę zasługuje zwięźlenie dyspozycji tego przepisu w porównaniu z art. 5 m.k.k. Obecnie chodzi o porozumienie z osobą działającą tylko „na rzecz obcej organizacji” (a nie „obcego rządu”) oraz o porozumienie w celu działania na szkodę „interesów politycznych” (ale już nie gospodarczych) PRL.
133	—	Art. 11 m.k.k. i art. 2 m.k.k. Dodatkowa penalizacja działania polegającego na publicznym chwaleniu określonych, w przepisie czynów. W m.k.k. publiczne chwalenie odnosiło się tylko do czynu określonego w art. 1.
134	—	Przepis nowy , określający kwalifikowaną formę zagarnięcia mienia społecznego. Umieszczenie tego przepisu w k.k. zostało podyktowane doświadczeniami na tle głośnych afer gospodarczych, szczególnie szkodliwych dla gospodarki narodowej. Por. art. 202 k.k.
135	—	Przepis nowy , podyktowany również doświadczeniami w zakresie afer dewizowo-przemysłowych.

I	II	III
Rozdział XX PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO BEZPIECZEŃSTWU POWSZECHNEMU ORAZ BEZPIECZEŃSTWU W RUCHU LĄDOWYM, WODNYM I POWIETRZNYM		
136	—	Art. 215 i 216 d.k.k. Problematyka przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu została w k.k. znacznie poszerzona, co znajduje swój wyraz w redakcji niniejszego przepisu, wprowadzającego do klasycznego katalogu czynów wymienionych w art. 215 § 2 d.k.k. takie działanie, jak „zalew albo obsunięcie się ziemi, skał lub śniegu” oraz działania wymienione w pkt 3 normy.
137	—	Art. 215 d.k.k. <i>Novum</i> wyraża się również w rozróżnieniu ustawowym dokonanych między „sprowadzeniem zdarzenia” (art. poprzedni) a „sprowadzeniem bezpośredniego niebezpieczeństwa zdarzenia”. Podziału takiego d.k.k. nie uwzględniał. Sytuacja, o której mowa w niniejszym przepisie, polega na spowodowaniu samego zagrożenia powstania zdarzeń przestępnych, co tłumaczy znacznie łagodniejszą sankcję karną przewidzianą za ten czyn.
138	—	Art. 215 d.k.k. Ustawodawca odstąpił w tym przepisie od koncepcji penalizacji czynu polegającego na sprowadzeniu niebezpieczeństwa pożaru, a ograniczył się do uznania za przestępny czynu wyrażającego się w samym sprowadzeniu pożaru, zastrzegając jednocześnie, że wynikające z tego zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub mienia musi być „w znacznych rozmiarach”.
—	107 108	Patrz: uwaga do art. 99—105 d.k.k.
139	—	Por. art. 215 d.k.k. i uwagę do art. 137.
140	—	Art. 217 d.k.k. Przepis rozszerza w § 1 katalog czynów, stanowiących niebezpieczeństwo

I	II	III
		powszechne dla życia lub zdrowia ludzkiego albo dla mienia w znacznych rozmiarach, w ten sposób, że oprócz czynów wymienionych w pkt 1 (odpowiednik art. 217 § 1 lit. b) i pkt 4 (odpowiednik art. 217 § 1 lit. a) uznaje za przestępstwo nowe rodzajowo działania wymienione pod pkt 2 i 3.
141	—	Art. 220 d.k.k. Redakcja obu przepisów niemal identyczna. Istnieje jednak poważna różnica co do zasięgu wymienionego w obu przepisach dobrodziejstwa. Treść art. 220 d.k.k. odnosi się bowiem także do przygotowania czynów stanowiących niebezpieczeństwo powszechne (art. 215 § 1, 216 § 1, 217 § 1) oraz do porozumienia mającego na celu popełnienie tych przestępstw (art. 219 § 1), gdy tymczasem art. 141 k.k. nie obejmuje swym zasięgiem przygotowania (art. 142 k.k.).
142	—	Art. 218 d.k.k. Bez zmian.
143	—	Art. 222 d.k.k. Treść nowego przepisu obejmuje w zasadzie dawne unormowanie.
144	—	Art. 221 d.k.k. Różnica w treści obu przepisów wyraża się w tym, że art. 144 nie ogranicza się do uznania za przestępstwo przeszkadzania w działaniu, ale penalizuje również zaniechanie działania wbrew szczególnemu obowiązкови.
—	109	Patrz: art. 271 k.k.
145	—	Przepis nie mający odpowiednika w dawnym ustawodawstwie. Jego istota wyraża się w nieumyślnym działaniu i nieumyślnym skutku. Pewnych reminiscencji tego przepisu można się dopatrzeć w art. 30 ustawy antyalkoholowej (uchylony przez art. VII pkt 16 przepisów wprowadzających k.k.).
—	110	Pominięto w k.k., gdyż był to przepis martwy.
146	—	Przepis nie mający odpowiednika w dawnym ustawodawstwie.
147	—	Przepis § 1 nowy, natomiast § 2 ma swój odpowiednik w art. 29 ustawy antyalkoholowej

I	II	III
Rozdział XXI		
PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO ŻYCIU I ZDROWIU		
148	—	Art. 225 d.k.k. Bez zmian. Na uwagę zasługuje wydatnie podniesiony dolny próg sankcji ustawowej w stosunku do sankcji w art. 225 § 1 d.k.k. Do konstrukcji zabójstwa pod wpływem „silnego wzburzenia” nowy ustawodawca wprowadził daleko idące zmiany. Uwzględniając postulaty doktryny oraz rozwiązania zawarte w ustawach obcych, zacieśnił ramy uprzywilejowania od strony powodu, który wywołał silne wzburzenie. Zastąpienie słowa „wzruszenie” słowem „wzburzenie” implikuje istnienie przyczyny afektu w zjawisku poza sprawcą, na które afekt i związane z nim działanie jest reakcją (z Uzasadnienia do projektu k.k.).
149	—	Art. 226 d.k.k. Bez zmian.
150	—	Art. 227 d.k.k. Bez zmian.
151	—	Art. 228 d.k.k. Bez zmian.
152	—	Art. 230 d.k.k. i omówienie do art. 157 k.k.
153	—	Art. 3 ustawy o przerywaniu ciąży. Wymieniony przepis cytowanej ustawy został uchylony (łącznie z art. 4 i 5) przez przepisy wprowadzające k.k.
154	—	Art. 4 i 5 ustawy o przerywaniu ciąży. Przepisy ustawy, na które powołuje się art. 154 § 1, są zawarte w art. 1 (nie uchylonym) ustawy o przerywaniu ciąży.
155	—	Art. 235 § 1 d.k.k. i art. 236 § 1 lit. b) d.k.k. Kodeks karny redukuje postaci uszkodzenia ciała i rozstroju zdrowia do dwóch, a tym samym rozróżnia tylko ciężkie uszkodzenie ciała i rozstrój zdrowia (art. 155 § 1), który obejmuje dotychczasowe bardzo ciężkie i częściowo ciężkie uszkodzenie ciała oraz inne uszkodzenie ciała i rozstrój zdrowia (art. 156 § 1 k.k.).

I	II	III
		Na uwagę zasługuje uściślenie pojęcia choroby zagrażającej życiu przez dodanie wyrazu „zazwyczaj”.
156	—	Art. 236 § 1 lit. a oraz 237 § 2 i 3 d.k.k. Kodeks karny rezygnuje z kazuistycznego opisu „innego” uszkodzenia ciała. W kontekście § 2 jest to uszkodzenie tego rodzaju, które narusza czynności narządu ciała na czas powyżej siedmiu dni. Tym samym ustawodawca odstąpił od dawnej koncepcji opartej na mierniku co najmniej 20 dni.
		Konstrukcja lekkiego uszkodzenia ciała została zmieniona, jeśli chodzi o okres naruszenia czynności narządu ciała, na czas nie przekraczający 7 dni. Pozostałe przepisy bez zmian.
—	111	Patrz: art. 283 k.k.
—	112	Patrz: art. 285 k.k.
157	—	Art. 230 d.k.k. Analogiczna konstrukcja karalności skutku uszkodzenia ciała, jeżeli skutkiem tym jest śmierć człowieka.
		Na uwagę zasługuje rozróżnienie między śmiertelnym efektem spowodowania poronienia u kobiety — zarówno za jej zgodą (art. 154 § 1 k.k.), jak i bez zgody albo przy użyciu przemocy (art. 153 k.k.) — lub uszkodzeniem ciała (art. 156 § 1 k.k.) a śmiertelnym efektem ciężkiego uszkodzenia ciała (art. 155 § 1 k.k.).
—	113	Przepis nieaktualny w świetle ustawy o obrocie pokojem.
158	—	Postanowienia § 1 nie mają odpowiednika w d.k.k. Dyspozycja normy uznaje za przestępstwo samo działanie stwarzające stan zagrożenia, pozostawiając poza orbitą swego zainteresowania konkretny skutek.
		Natomiast § 2 i 3 mają swój odpowiednik w art. 240 d.k.k.
159	—	Art. 241 d.k.k. Jedyna zmiana redakcyjna polega na uzupełnieniu określenia „broni” jako broni palnej .
160	—	Art. 242 d.k.k. Konkretyzacja pojęcia „bezpośredniego niebezpieczeństwa” przez określenie,

I	II	III
		że przestępstwem jest nie tylko narażenie na utratę życia, ale również na ciężkie uszkodzenie ciała lub ciężki rozstrój zdrowia. W § 2 zmiana polega na wyeliminowaniu przestępności czynu w sytuacji, gdy na sprawcy spoczywa tylko obowiązek nadzoru.
—	114	Przepis nieaktualny co do Senatu, Zgromadzenia Narodowego i Sejmu Autonomicznego w świetle Konstytucji PRL. Co do Sejmu — patrz: uwagi do art. 99—105 d.k.k.
161	—	Art. 244 d.k.k. Zmiany redakcyjne polegające na zastąpieniu określenia „trucizna odurzająca” określeniem „środek odurzający” oraz na uznaniu za przestępstwo nakłaniania do zażywania takiego środka.
		Przepis stanowi uzupełnienie przepisów karnych zawartych w nie uchylonej ustawie z dnia 8.I.1951 r. o środkach farmaceutycznych i odurzających oraz artykułach sanitarnych (Dz. U. Nr 1, poz. 4; zmiana: Dz. U. z 1963 r. Nr 22, poz. 116).
—	115	Patrz: uwagi do art. 99—105 d.k.k.
162	—	Art. 245 d.k.k. Zmiana redakcyjna: określenie „małżonek” zostało zastąpione określeniem „osoba pozostająca (...) we wspólnym pożyciu”.
163	—	Art. 243 d.k.k. Por. uwagi do art. 160 k.k.
—	116	Patrz: uwagi do art. 99—105 d.k.k. Co do senatora lub członka Sejmu Autonomicznego — nieaktualne w świetle Konstytucji PRL.
164	—	Art. 247 d.k.k. Por. uwagi do art. 160 k.k. Natomiast § 2 nie ma odpowiednika w d.k.k. Z Uzasadnienia do projektu k.k. wynika, że w obecnej rzeczywistości obowiązki wzajemne obywateli wobec siebie rosną, ale rozwijają się również instytucje państwowe i społeczne, które w sposób zorganizowany i fachowy spełnić mogą wiele takich obowiązków lepiej od pełnego dobrych chęci obywatela.

I

II

III

Rozdział XXII

PRZESTĘPSTWA
PRZECIWKO WOLNOŚCI

- 165 — Art. 248 d.k.k. Z redakcji nowego przepisu został wyeliminowany wariant o oddaniu we władztwo obcego państwa.
- 117 Patrz: uwagi do art. 99—105 d.k.k.
- 166 — Art. 250 d.k.k. Jest to nowa konstrukcja groźby karalnej, opierająca się wyłącznie na elemencie **podmiotowym** (uzasadniona obawa spełnienia groźby) z pominięciem elementu przedmiotowego (prawdopodobieństwa spełnienia zapowiedzi).
- 167 — Art. 251 d.k.k. Poprawiona, bardziej syntetyczna redakcja, zamiast bowiem kazuistycznego wyliczania wszystkich wariantów zachowania się pokrzywdzonego jako celu, do którego zmierza sprawca, daje się jedno określenie zbiorcze. Zmuszenie staje się przestępstwem **wnioskowym**.
- 168 — Art. 204 d.k.k. Ustawodawca, umieszczając gwałt w rozdziale przestępstw przeciwko wolności, daje wyraz swemu stanowisku, że jest to przede wszystkim zbrodnia przeciw autonomii woli człowieka w dziedzinie seksualnej.
- W tym samym rozdziale zostały umieszczone te wszystkie przestępstwa traktowane przez d.k.k. jako nierząd, których istota wyraża się w przestępnym oddziaływaniu na wolną wolę człowieka w zakresie dysponowania sferą jego życia seksualnego.
- Przepis § 2 nie ma odpowiednika w d.k.k. Umieszczenie go w nowej ustawie realizuje postulat opinii społecznej, wstrząsanej coraz częściej wypadkami gwałtów zbiorowych lub gwałtów dokonanych ze szczególnym okrucieństwem.
- Por. też art. 5 § 4 n.k.p.k.
- 169 — Treść przepisu art. 203 d.k.k. wypełnia w k.k. dyspozycję dwóch norm znajdujących się w

I	II	III
		odrębnych rozdziałach, a mianowicie art. 169 i 176.
170	—	Art. 205 d.k.k. Bez zmian.
171	—	Art. 252 d.k.k. Do odnotowania są zmiany redakcyjne: w k.k. zostało pominięte „przedsiebiorstwo”, a zamiast „posiadłości ogrodzonej w związku z mieszkaniem lub ogrodzonej i służącej za miejsce pobytu” wprowadzono pojęcie „ogrodzonej działki gruntu związanej z jej użytkowaniem lub służącej za miejsce pobytu”.
172	—	Art. 253 d.k.k. Zmiana sprowadza się do zastąpienia określenia „przywłaszcza sobie” określeniem „ukrywa”. W d.k.k. odpowiednik tego przepisu znajduje się w rozdziale przestępstw polegających na naruszeniu tajemnicy. Istotę czynu przestępnego wypełnia już samo przekazywanie (w d.k.k. — ogłaszanie lub rozgłaszanie). Czyn staje się przestępstwem ściganym z urzędu, jeżeli pokrzywdzonym jest instytucja państwowa lub społeczna (w d.k.k. przestępstwo wnioskowe).

Rozdział XXIII

PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO OBYCZAJNOŚCI

173	—	Art. 214 d.k.k. Słowa „wizerunki” zastępuje się wyrazem „fotografie”. W § 2 poszerzono dyspozycję przepisu o „przenoszenie” i „przesyłanie”.
174	—	Art. 208, 209 i 210 d.k.k. Zmiana redakcyjna o istotnym znaczeniu. „Uprawianie nierzędu” zawiera w sobie cechy określonego procederu , nie może zaś być w żadnym razie uznane za jakąkolwiek odmianę zawodu, jak to wynika niedwuznacznie z d.k.k. Przepisy art. 208 i 209 d.k.k. zostały ujęte w jedną normę o alternatywnie zbudowanej istocie czynu.

I	II	III
		Na uwagę zasługuje zastąpienie określenia „zysk” (pojęcie węższe) określeniem „ korzyść majątkowa ” (pojęcie szersze).
175	—	Art. 206 d.k.k. Zmiany polegają na: a) zastąpieniu określenia „spółkowanie” (pojęcie węższe) określeniem „obcowanie płciowe” (pojęcie szersze); b) udzieleniu ochrony karnoprawnej osobie pozostającej ze sprawcą w stosunku przysposobienia.
176	—	Art. 203 d.k.k. Por. uwagę do art. 169 k.k.
177	—	Art. 213 d.k.k.

Rozdział XXIV

PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO CZCI I NIETYKALNOŚCI CIELESNEJ

178	—	Art. 255 § 1 i 4 d.k.k. Zastąpiono określenia „zrzeszenie choćby nie mające osobowości prawnej” określeniem „grupa osób”. Przepis § 2 nie ma odpowiednika w d.k.k. Wprowadza on do ustawy konstrukcję pomówienia kwalifikowanego , polegającego na działaniu <i>cum dolo colorato</i> , jedynie w celu pomówienia określonych podmiotów treścią nieprawdziwego zarzutu . Przepis § 3 nie ma odpowiednika w d.k.k. Przepis § 4. Bez zmian.
179	—	Art. 255 § 2 d.k.k. Konstrukcja przesłanek faktycznych ekskulpujących sprawcę pomówienia została ujęta w k.k. w sposób całkowicie odmienny. Przed wszystkim nie ma obecnie w nowej ustawie karnoprawnej ochrony okoliczności dotyczących życia prywatnego lub rodzinnego pokrzywdzonego, co w d.k.k. znajdowało swój wyraz w formie zakazu dowodzenia tych okoliczności, nawet w razie prawdziwości zarzutu podniesionego publicznie.

I

II

III

Kodeks karny przyjął zasadę daleko idącej depenalizacji pomówienia stanowiąc, że nie ma przestępstwa, gdy:

- a) zarzut uczyniony **niepublicznie** jest **prawdziwy** — art. 179 § 1 (odpowiednik rozwiązania generalnego w art. 255 § 2 zdanie pierwsze d.k.k.), a nadto
- b) zarzut uczyniony **niepublicznie nie jest prawdziwy**, ale sprawca działa w **przeświadczeniu** co do jego prawdziwości — art. 179 § 1 (rozwiązanie nowe),
- c) zarzut uczyniony **publicznie** jest **prawdziwy**, a sprawca działa w **obronie** społecznie uzasadnionego interesu lub w **przeświadczeniu**, że takiego interesu broni — art. 179 § 2 pkt 1 (rozwiązanie nowe),
- d) zarzut uczyniony **publicznie nie jest prawdziwy**, ale sprawca działa w **przeświadczeniu** co do jego prawdziwości oraz co do tego, że **broni** społecznie uzasadnionego interesu — art. 179 § 2 pkt 2 (rozwiązanie nowe).

We wszystkich wariantach **przeświadczenie** sprawcy musi być oparte na **uzasadnionych podstawach**.

Nowe rozwiązanie § 3 reguluje zasady odpowiedzialności sprawcy w sytuacji, gdy ze względu na **formę** zarzutu czyn może być zakwalifikowany jako zniewaga.

180

—

Art. 255 § 3 d.k.k. Została utrzymana w mocy generalna koncepcja ogłoszenia wyroku skazującego na wniosek pokrzywdzonego, natomiast został rozszerzony **wykaz środków ogłoszenia** (w czasopiśmie, w zakładach pracy oskarżonego lub pokrzywdzonego, w inny stosowny sposób).

Na uwagę zasługuje rozwiązanie, w myśl którego ogłoszeniu podlega również orzeczenie wydane na podstawie art. 179 § 2 (w obu punktach).

Kodeks karny odstąpił od koncepcji uznania pomówienia za przestępstwo wnioskowe w wypadku zniesławienia urzędnika (art. 255 § 5 d.k.k.).

I	II	III
181	—	Art. 256 d.k.k. Konstrukcja identyczna z zastosowaniem odmiennej nomenklatury (zniewaga zamiast obrazy godności osobistej).
182	—	Art. 239 d.k.k. Konstrukcja identyczna. Kodeks karny uściśla jednak pojęcie naruszenia nietykalności cielesnej stanowiąc, że nie pozostawia ono żadnych śladów na ciele pokrzywdzonego lub pozostawia ślady nieznaczne.

Rozdział XXV

PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO RODZINIE, OPIECE I MŁODZIEŻY

183	—	Art. 197 d.k.k. Bardziej syntetyczne sformułowanie: „pozostaje w związku małżeńskim” zamiast kazuistycznego omówienia tego pojęcia w d.k.k.
184	—	Art. 246 d.k.k. Znaczne rozszerzenie kręgu podmiotów korzystających z ochrony karnoprawnej. W § 2 unormowanie nowe, wynikające z humanistycznego nurtu k.k.
185	—	Art. 24 ustawy antyalkoholowej, uchylony przez art. VII pkt 16 przepisów wprowadzających k.k.
186	—	Art. 201 d.k.k. Zmiany redakcyjne: „uporczywie” zamiast „złośliwe uchylać się”, „niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych”, zamiast „nędzy lub konieczności korzystania ze wsparcia”, - co do pojęcia osoby najbliższej — por. art. 120 § 5 k.k.

W § 3 zmiany polegają na udzieleniu **uprawnienia** do składania **wniosku** o ściganie organom opieki społecznej lub organizacji społecznej. Nowa ustawa słusznie uznała za zbędne stwierdzenie, że w razie śmierci pokrzywdzonego przestępstwo podlega ściganiu z urzędu.

I	II	III
187	—	Art. 200 d.k.k. Redakcja § 1 poprawniejsza dzięki syntetyzacji pojęć: a) „osoba nieporadna”, b) „obowiązek troszczenia się”. Na uwagę zasługuje rozszerzenie ochrony karnoprawnej nieletniego przez podwyższenie granicy wieku z 13 do 15 lat. Unormowanie § 2 nowe . Por. uwagę do art. 184 k.k.
188	—	Art. 199 d.k.k. Konstrukcja bez zasadniczych zmian.

Rozdział XXVI

PRZESTĘPSTWA
PRZECIWKO WYBOROM

189	118	Dotychczasowe przepisy w rozdziale XX d.k.k. obejmowały ochroną wszelkie rodzaje głosowań w sprawach publicznych. Obecne przepisy w omawianym rozdziale zacieśniły tę ochronę wyłącznie do wyborów do Sejmu i rad narodowych , jako reprezentantów i realizatorów powszechnie obowiązującej zasady ludowładztwa. Ochrona obejmuje całe postępowanie wyborcze , tj. od rozpisania wyborów aż do ogłoszenia wyników. Przestępstwa, które mogą być popełnione przy innego rodzaju wyborach w sprawach publicznych, są ścigane na podstawie innych przepisów części szczególnej, np. dotyczących przymusu, groźby, nadużycia władzy, fałszu dokumentu itp. Przedmiotem ochrony omawianego przepisu jest swoboda wykonywania praw wyborczych, rzetelność i szczerłość wyborów oraz tajność głosowania.
	119	
	120	
	121	
	122	
	123	Patrz: art. 126 k.k. Przepisu ściśle odpowiedniego kodeks karny nie zawiera.
	124	
—	125	Brak przepisu odpowiedniego. Przestępstwa tego rodzaju podlegają odpowiedzialności z in-

I	II	III
		nych przepisów w zależności od celu sprawy, działania i podmiotu chronionego.
—	127	Patrz: art. 237 k.k.
—	128	Brak odpowiedniego przepisu w k.k. Sprawca będzie odpowiadał z mocy przepisów o zniewadze lub też na podstawie przepisów o wykroczeniach.
—	129	Patrz: art. 235 k.k.
—	130	Pominięto tę postać przestępstwa, jako rzadko występującą. Można będzie stosować art. 167 k.k., jeżeli nie ma znamion innego przestępstwa.
—	131	Uchylono tę kwalifikowaną postać przestępstwa. Sprawca odpowiada z art. 233—235 k.k.
—	132	Patrz: art. 236 k.k. i w pewnym zakresie art. 283 § 3 k.k.
—	133	Patrz: art. 233 i 234 § 1 k.k. i w pewnym zakresie art. 283 k.k.
—	134	Patrz: art. 241 § 1 k.k.
—	135	Patrz: art. 241 k.k.
—	136	Patrz: art. 238 k.k.
—	137	Zniesiono jako odrębną postać przestępstwa.
—	138	Patrz: częściowo art. 258 k.k.
—	139	Patrz: częściowo art. 258 k.k.

Rozdział XXVII

PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO PRAWOM PRACOWNIKA

- 190 — Konstytucja PRL poręcza każdemu obywatelowi prawo do pracy. Przepisy szczególne konkretyzują, że warunki pracy muszą być bezpieczne. Całość zagadnień jest normowana przez prawo pracy.

W dotychczasowym ustawodawstwie karnym tylko art. 42 m.k.k. przewidywał sankcje karne dla przełożonych lub pracodawców. Myśl tę i normę powtarza omawiany art. 190 k.k., zwręczając zarazem grono osób do odpowiedzial-

I	II	III
---	----	-----

nych za sprawy zatrudnienia. Inna rzecz, że ustalenie takiego pracownika odpowiedzialnego za sprawy zatrudnienia nie zawsze będzie łatwe, jednakże jest to już problem dowodowy i organizacyjny, którym zajmie się orzecznictwo.

Osoby te muszą ponadto **złośliwie lub uporczywie** naruszać prawa pracownika i to ich działanie lub zaniechanie musi narażać pracownika na **poważną szkodę**.

To obwarowanie wielorakimi warunkami odpowiedzialności będzie powodować niezmiernie rzadkie sięganie do tego przepisu. Wydaje się, że tendencja ta jest słuszna, albowiem sfera stosunków pracy nie może być kształtowana przez przepisy prawa karnego.

191

Przepis nowy. Pewne jego elementy można znaleźć w art. 42 m.k.k. i art. 286 d.k.k.

Rozdział XXVIII

PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO WOLNOŚCI SUMIENIA I WYZNANIA

192

—

Cały rozdział obejmuje całokształt zagadnień związanych z ochroną wolności sumienia i wyznania, regulowanych dotychczas przez przepisy dekretu o ochronie wolności sumienia i wyznania.

Źródłem uregulowania tej problematyki są podstawowe zasady ustrojowe państwa socjalistycznego, określone w ustawie zasadniczej.

Przepis recypuje sformułowanie art. 2 dekretu o wolności sumienia i wyznania.

193

—

Art. 7 dekretu o wolności sumienia i wyznania.

194

—

Art. 8 dekretu o wolności sumienia i wyznania.

195

—

Art. 9 i 10 dekretu o wolności sumienia i wyznania z pominięciem wyrazów: „w celu osiągnięcia korzyści osobistej, majątkowej lub innej”, natomiast z przeniesieniem akcentu na

I	II	III
		• sam skutek („zbiegowisko lub inne zakłócenie porządku publicznego”).
196	—	Art. 3 dekretu o wolności sumienia i wyznania.
197	—	Przepis chroni instytucję obrzeźdu żałobnego i miejsce spoczynku zmarłego bez względu na jego charakter. Art. 197 recypuje częściowo postanowienia art. 168 d.k.k., art. 26 i 27 m.k.k. oraz art. 4 dekretu o wolności sumienia i wyznania.
198	—	Art. 5 dekretu o wolności sumienia i wyznania.

Rozdział XXIX

PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO MIENIU

- 199 — Cały ten rozdział jest tak skonstruowany, że opierając się na gruncie konstytucyjnej zasady ochrony własności społecznej, chroni jednocześnie mienie osobiste i indywidualne.

Można tu odróżnić trzy grupy przepisów:

- a) dotyczące mienia społecznego (art. 199—202 k.k.),
- b) dotyczące innego mienia, z reguły osobistego lub indywidualnego (art. 203—207 k.k.),
- c) dotyczące wszelkiego rodzaju mienia (art. 208—216 k.k.).

Przepisy recypują dotychczasowe artykuły d.k.k. oraz ustaw szczególnych, w szczególności o ochronie mienia społecznego, oraz uwzględniają orzecznictwo. Co do art. 199 — patrz: art. 1 ustawy czerwcowej.

Mienie społeczne — patrz: art. 120 § 6 k.k.

Zagarnięcie mienia — patrz: art. 120 § 8 k.k.

Zdefiniowanie pojęcia „zagarnięcie” w słowniczku pozwala na znaczne uproszczenie części szczególnej.

Orzeczenie **grzywny** obok kary zasadniczej przewidzianej w przepisie może mieć miejsce w wypadku wskazanym w art. 36 k.k.

I

II

III

Wypadek **mniejszej wagi** jest postacią **uprzywilejowaną** przestępstwa i nie można go utożsamiać z nadzwyczajnym złagodzeniem kary z art. 57 k.k. Może to mieć zasadnicze znaczenie przy wymiarze kary, nie ma bowiem przeszkód przy tej uprzywilejowanej postaci przestępstwa do **jednoczesnego** zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary.

200

—

Art. 2 § 1 ustawy czerwcowej.

Kwalifikowana postać przestępstwa ze względu na **podmiot**. Zwraca uwagę bardziej syntetyczne ujęcie osoby, która może popełnić przestępstwo.

Zarządzanie obejmuje również **przechowanie**.

Natomiast wydaje się, że odpowiedzialność za **zabezpieczenie** mienia może, ale nie musi się mieścić w zarządzaniu i być zbieżne z nim, jak również nie musi się łączyć z **zajmowanym** stanowiskiem lub **pełnioną** funkcją. Ponieważ były to rzadkie wypadki, ustawodawca pominął ten element w przepisie.

Kara dodatkowa grzywny może być stosowana w razie istnienia okoliczności określonych w art. 36 k.k.

Obniżono dolny próg kary z **dwóch lat na 1 rok**.

Wypadek **mniejszej wagi** nie jest limitowany wartością zagarniętego mienia.

201

—

Art. 1 ustawy styczniowej.

Znaczna wartość mienia — patrz: art. 120 § 9.

Uściślono przepis, pomijając poprzednie określenie o wyrządzeniu szkody i wprowadzając w to miejsce pojęcie **zagarnięcia**. Zrezygnowano również z przesłanki działania **z chęci zysku**.

Dolny próg zagrożenia pozostaje ten sam, ale trzeba pamiętać o możliwościach zejścia poniżej tego zagrożenia w razie istnienia szczególnych okoliczności przewidzianych w części ogólnej k.k.

Nastąpiło ogólne złagodzenie przepisu przez podniesienie dolnego i górnego pułapu wartoś-

I

II

III

ci zagarniętego mienia (z 50 000 zł na 100 000 zł i ze 100 000 zł na 200 000 zł).

Kwalifikowana postać przestępstwa ze względu na wartość zagarniętego mienia społecznego.

202

—

Art. 2 § 1 ustawy czerwcowej i art. 1 ustawy styczniowej.

Kwalifikowana postać przestępstwa ze względu na sposób działania sprawcy.

Zamiast dotychczasowego sformułowania: „działając w zorganizowanej grupie przestępczej” lub „działania w zмовie” wprowadza się jedno pojęcie: „porozumienie z innymi osobami”.

Znacznie złagodzone karę przez obniżenie dolnego progu zagrożenia i podniesienie dolnej granicy wartości zagarniętego mienia. Jednocześnie dla sprawców zagarnięcia mienia społecznego do 100 000 zł, działających w porozumieniu, podnosi się dolny próg zagrożenia z 6 miesięcy do jednego roku, a górny próg zagrożenia z 5 lat do 10 lat.

Zwraca uwagę ważna okoliczność, że przy tej postaci przestępstwa **szkoda** może być wyrażona **jednostce gospodarki uspołecznionej, nabywcom lub dostawcom**.

Przy stosowaniu tego przepisu zrodzi się potrzeba wykładni pojęcia jednostki gospodarki uspołecznionej, gdyż mienie takiej jednostki jest zawsze mieniem społecznym, ale nie każde mienie społeczne musi być własnością jednostki gospodarki uspołecznionej lub być powierzone tej jednostce. Nie są to pojęcia tożsame co do zakresu i zasięgu.

—

140

Patrz: art. 247 k.k.

—

141

Patrz: art. 247 k.k.

—

142

Patrz: art. 247 k.k.

—

143

Patrz: art. 248 k.k.

—

144

Patrz: art. 249 k.k.

—

145

Patrz: art. 250 k.k.

—

146

Pominięto, jako nie wymagający penalizacji.

I	II	III
—	147	Patrz: art. 251 k.k.
—	148	Patrz: art. 252 k.k.
—	149	Patrz: art. 253 k.k.
—	150	Patrz: art. 256 k.k.
—	151	Patrz: art. 257 k.k.
—	152	Patrz: art. 270 k.k.
—	153	Patrz: art. 284 k.k.
—	154	Patrz: art. 280 k.k.
—	155	Patrz: art. 281 k.k.
—	156	Patrz: art. 282 k.k.
—	157	Pominięto w przepisach nowego k.k.
—	158	Pominięto w przepisach nowego k.k.
—	159	Patrz: art. 255 k.k.
203	—	Patrz: art. 257 d.k.k. Wprowadzono niewielkie zmiany redakcyjne, polegające na pominięciu dawnego sformułowania działania „z nędzy”. Inne ujęcie dotyczy wypadków mniejszej wagi. O ile w dawnym ujęciu wypadku mniejszej wagi sąd mógł zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet od kary uwolnić, o tyle obecnie wypadek mniejszej wagi wyspecyfikowano w odrębną postać przestępstwa, uprzywilejowaną, co oczywiście nie przeszkadza w zastosowaniu nadzwyczajnego złagodzenia kary w razie istnienia okoliczności określonych w art. 57 k.k. Przepis chroni mienie osobiste i indywidualne i określa typową postać kradzieży.
204	—	Patrz: art. 262 d.k.k. Zmiana polega tylko na pominięciu przywłaszczenia mienia znalezionego (art. 262 § 3 d.k.k.). Wypadki te będą kwalifikowane jako przywłaszczenie zwykłe lub mniejszej wagi bądź też jako wykroczenie (w zależności od wartości przedmiotu). Dobro chronione: mienie osobiste lub indywidualne oraz typowa postać przywłaszczenia.
205	—	Patrz: art. 264 i 266 d.k.k. Zmiana polegająca na dodaniu wyrazów: „niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania”.

I	II	III
		Rozszerza to znacznie sferę zastosowania przepisu.
		Typowa postać oszustwa . Wypadek mniejszej wagi jest postacią uprzywilejowaną. Według dotychczasowych przepisów sąd mógł zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.
206	—	Patrz: art. 269 d.k.k. Zmiana polega na rozszerzeniu podstawy zajmowania się sprawami majątkowymi innej osoby. Dawne przepisy upatrywały tę podstawę w przepisie prawa lub w umowie, obecnie możliwe są także inne wypadki, np. postanowienie, wyrok czy nakaz władzy.
207	—	Przepis identyczny z art. 268 d.k.k.
208	—	Przedmiotem ochrony na podstawie tego przepisu jest wszelkie mienie . Ustawodawca wyodrębnił z art. 259 d.k.k. kradzież zuchwałą , gdyż praktyka nastroczała trudności z kwalifikowaniem takich przestępstw i wielokrotnie zachodziła rozbieżność w orzecznictwie. Teoria знаła tę postać przestępstwa od dawna i jej wyodrębnienie należy powitać z uznaniem. W przepisie tym połączono jednocześnie kradzież z włamaniem z art. 2 § 2 lit. b ustawy czerwcowej. Działanie przestępcy jest tu skierowane wyłącznie na rzecz . Złagodzone górne zagrożenie kary w stosunku do sprawcy dopuszczającego się przestępstwa na szkodę osób fizycznych oraz dolny próg kary w stosunku do sprawcy działającego na szkodę mienia społecznego. Jest to kwalifikowana postać kradzieży ze względu na sposób działania sprawcy .
209	—	Przepis zbieżny w zasadzie z art. 258 d.k.k. Jest to postać kradzieży rozbójniczej , znajdującej się na pograniczu kradzieży i rozbój (rabunku). Można więc zasadnie twierdzić, że jest to kwalifikowana postać kradzieży ze względu na działanie sprawcy . Nowym elementem jest ograniczenie w czasie do „ bezpośrednio po (...) ”.

I	II	III
		Słusznie pominięto dotychczasowy motyw działania (alternatywny) uniknięcia bezpośredniego pościgu.
210	—	Przestępstwo rozboju (rabunku) regulował przepis art. 259 d.k.k., a w stosunku do mienia społecznego — art. 3 § 1 ustawy czerwcowej. Obecnie przedmiotem ochrony jest wszelkie mienie. Dawne przepisy przewidywały dwie postacie: kradzież i zagarnięcie. Obecnie zastępuje się je jedną przez użycie wyrazu: „zabiera”. Przepis art. 259 d.k.k. zawierał w sobie element użycia przemocy, która, jak wiadomo, mogła być skierowana przeciwko osobie bezpośrednio lub też pośrednio przez oddziaływanie na rzecz. Obecny przepis zacieśnia ten element wyłącznie do gwałtu skierowanego bezpośrednio na osobę. W stosunku do sprawcy popełniającego czyn na szkodę osoby fizycznej (w stosunku do mienia osobistego i indywidualnego) podniesiono dolny próg zagrożenia kary. Ustawodawca wyodrębnił kwalifikowaną postać rabunku (rozboju) ze względu na użycie broni lub innego niebezpiecznego narzędzia. Dotychczasowe przepisy przewidywały taką postać w art. 3 § 2 ustawy czerwcowej, ale tylko przy mieniu społecznym. Obecne rozwiązanie jest prawidłowe, gdyż motywy i sposób działania są te same. Podniesiono zagrożenie karne aż do kary śmierci włącznie. Jest to jedyny wypadek zagrożenia najwyższą karą za przestępstwo typu majątkowego (gospodarczego).
211	—	Art. 261 d.k.k. przewidujący przestępstwo wymuszenia rozbójniczego. Rozszerzono formy wymuszenia na gwałtowny zamach na mienie. Przedmiotem ochrony jest wszelkie mienie. Skonkretyzowano gwałt na osobie do zamachu na życie lub zdrowie. Jest to bardziej precyzyjne określenie.

I

II

III

Podwyższono dolny prób zagrożenia karne-
go do 1 roku.

212

—

Art. 263 d.k.k. Przepis chroni **wszelkie mienie**.

Kwalifikowana postać przestępstwa została ograniczona tylko do **podpalenia** jako szczególnie groźnego społecznie.

Natomiast zrezygnowano z kwalifikowanej postaci przestępstwa wywołanego użyciem materiałów wybuchowych lub łatwopalnych, gdyż użycie tych środków jest właściwe raczej dla spowodowania niebezpieczeństwa powszechnego.

213

—

Art. 5 ustawy czerwcowej.

Zdaniem ustawodawcy kradzież leśna nie wymaga odrębnej typizacji.

Przedmiotem ochrony jest **wszelki las**, a więc nie tylko las stanowiący mienie społeczne. Jest to zasadnicza zmiana w stosunku do poprzednio obowiązujących przepisów (art. 257 d.k.k. i art. 5 ustawy czerwcowej).

Cechą znamionową tego przestępstwa jest **określenie miejsca popełnienia** (las). Pojęcie lasu jest zdefiniowane w ustawie o państwowym gospodarstwie leśnym (Dz. U. z 1949 roku Nr 63, poz. 494 z późniejszymi zmianami).

Orzeczenie **nawiązki** w wysokości podwójnej wartości drewna jest **obligatoryjne**, niezależnie od rodzaju mienia. Jest to istotna zmiana przepisów.

Nawiązka zawiera w sobie elementy odszkodowawcze i karne i nie wyłącza **prawa do dochodzenia wartości** skradzionego drewna (np. w razie jego nieodzyskania).

Obowiązek zasądzenia nawiązki odnosi się do każdego sprawcy przestępstwa i **nie może on być solidarny**.

Zwraca uwagę szersza baza nakazująca orzeczenie nawiązki, dotyczy ona bowiem nie tylko wyrębu, ale również **kradzieży drewna wyrąbanego lub powalonego**. Z tego wypływa wniosek, że orzeczenie nawiązki musi nastąpić w razie **kradzieży nie tylko z lasu, ale także z gruntów leśnych**.

I	II	III
214	—	Przepis, mówiąc o drzewie, ma na myśli również drewno (drzewo żywe oddzielone od gruntu staje się drewnem).
		Nowa postać przestępstwa. Przepis chroni posiadanie pojazdu niezależnie od kategorii mienia.
		Postać kwalifikowana przestępstwa polega na uszkodzeniu lub porzuceniu pojazdu w takich okolicznościach, że zachodzi niebezpieczeństwo utraty lub uszkodzenia .
		Wprowadzenie takiego przepisu zostało podyktowane rozwojem motoryzacji i kładzie kres wieloletnim sporom co do kwalifikacji prawnej przy karaniu sprawców tego rodzaju przestępstw.
		Zwraca uwagę zróżnicowanie trybu ścigania: przy mieniu nie społecznym na wniosek pokrzywdzonego.
215	160	Przepis łączy w sobie elementy art. 160 d.k.k. i art. 4 ustawy czerwcowej.
		Reguluje zagadnienie paserstwa umyślnego . Przedmiotem ochrony prawnej jest wszelkie mienie .
		Kwalifikowana postać przestępstwa została określona w stosunku do mienia społecznego znacznej wartości albo też gdy sprawca uczynił sobie z umyślnego paserstwa stałe źródło dochodu .
		Zachodzą tu więc elementy wartości mienia społecznego lub zachowania się sprawcy (zawodowość).
		Sposób wejścia w posiadanie przez sprawcę bezpośredniego został szeroko określony przez wyrazy: „ uzyskana za pomocą czynu zabronionego ”. Mogą tu zachodzić wszelkiego rodzaju przestępstwa określone w k.k.
		Przepis wyraźnie rozgranicza paserstwo od poplecznictwa .
		Przy nabyciu lub pomocy przy zbyciu rzeczy nie zachodzi potrzeba wykazywania celu działania sprawcy , natomiast przy przyjmowaniu lub przy pomocy do ukrycia konieczne jest wykazanie, że sprawca podejmuje działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej .

I	II	III
216	161	W zasadzie przepis podobny do przepisu d.k.k. Reguluje zagadnienie paserstwa nieumyślnego popełnionego w postaci niedbalstwa . Zmiana dotyczy zaakcentowania obiektywnej możliwości przypuszczenia sprawcy („powinien i może przypuszczać”). Następna zmiana dotyczy wyodrębnienia konieczności udowodnienia sprawcy działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przy przyjęciu rzeczy lub też pomocy do jej ukrycia . Udowodnienie tego celu jest zbędne przy nabyciu lub pomocy przy zbyciu rzeczy. Przedmiotem ochrony jest wszelkie mienie .
—	162	Przepis nieaktualny. Ten stan faktyczny przejdzie do wykroczeń.
—	163	Patrz: art. 275 k.k.
—	164	Patrz: art. 279 k.k., ale tylko co do art. 164 § 2 d.k.k.
—	165	Patrz. art. 278 k.k.
—	166	Patrz: art. 276 k.k.
—	167	Patrz: art. 276 k.k.
—	168	Patrz: art. 197 k.k.
—	169	Brak odpowiedniego przepisu w k.k.
—	170	Przestępstwo tego rodzaju zostało pominięte. Sprawca będzie odpowiadał z innych przepisów k.k. lub też według przepisów o wykroczeniach.
—	171	Przestępstwo tego rodzaju straciło rację bytu w warunkach państwa socjalistycznego. Przepis był martwy i obecnie został wyeliminowany z ustawodawstwa karnego.

Rozdział XXX

PRZESTĘPSTWA GOSPODARCZE

217	—	Rozdział nowy. Typizuje przestępstwo niegospodarności i niedoboru oraz łączy wiele przepisów z dotychczasowych ustaw szczególnych. Co do art. 217 — patrz. art. 286 d.k.k. Formułuje on znamiona niegospodarności i marnotra-
-----	---	--

I

II

III

wienia mienia społecznego. Przedmiotowo zacięsniono zasięg tylko do **jednostek gospodarki uspołecznionej**. Ponieważ jednak nie ma ogólnej definicji takiej jednostki, stosowanie tego przepisu będzie wymagało wykładni.

Podmiotowo **nie wskazuje się osób** objętych dyspozycją tego przepisu. Chodzi tu jednak o takie osoby, których pełnione funkcje wiążą się z podejmowaniem decyzji, działań lub zaniechań o **istotnych skutkach gospodarczych w sferze szkody**. Dotychczasowe orzecznictwo w tym zakresie zachowało w pełni swoją moc.

Istotna zmiana polega na tym, że **szkoda musi efektywnie powstać**; nie wystarcza samo niebezpieczeństwo jej powstania.

Działanie może być nieumyślne w obu postaciach.

Kwalifikowana postać przestępstwa niegospodarności uzależniona jest od wysokości szkody („**wielka szkoda**”). Skonkretyzowanie tego pojęcia należy do praktyki i będzie każdorazowo zależeć od istotnych okoliczności sprawy.

Wszystkie inne czyny, za które dotychczas wymierzano karę w ramach art. 286 d.k.k., przestają być przestępstwem i mogą być ścigane w postępowaniu służbowym, dyscyplinarnym, itp.

Ważnym postanowieniem, zupełnie nowym na gruncie naszego prawa karnego, jest wyrażne wyłączenie z orbity karalności **ryzyka gospodarczego i naukowo-badawczego** (również eksperyment ekonomiczny czy techniczny).

Inne rodzaje ryzyka prawnie dopuszczalne są ekskulpowane przepisami części ogólnej.

Zagadnieniu ryzyka gospodarczego poświęcono wiele publikacji i rozważań teoretycznych, jednakże kwestie przysporzenia korzyści, stanu wiedzy usprawiedliwiającej możliwość podjęcia ryzyka, prawdopodobieństwa korzyści w relacji do prawdopodobieństwa szkody, możliwości przewidywania i oceny tych problemów — nie dadzą się ująć w sztywny przepis prawa, ocena więc w tym zakresie zależeć będzie zawsze od konkretnych okoliczności sprawy.

I	II	III
218	—	Patrz: art. 286 d.k.k. w zakresie niedoborów. Podobnie jak w art. 217 k.k., nie jest określony podmiotowo krąg osób, wobec czego orzecznictwo w tym zakresie do art. 286 d.k.k. ma w pełni zastosowanie. Istotna zmiana polega na tym, że przestępstwo niedoboru ma miejsce tylko wtedy, kiedy niedobór w mieniu społecznym faktycznie nastąpił. Nie wystarcza więc sama możliwość jego powstania. Możliwość zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary jest uwarunkowana pokryciem w całości niedoboru.
219	—	Z dotychczasowego art. 286 d.k.k. wyłączono w osobny przepis te działania, które utrudniają wykrycie niedoboru i stanowią swoiste społecznictwo.
220	—	Przepis nowy, łączący w sobie pewne elementy sabotażu z art. 3 m.k.k. i przestępstwa gospodarczego z art. 39 m.k.k. Są to jednak podobieństwa niewielkie, gdyż znacznie węższy jest zakres tego przepisu i inaczej określono dobro chronione. Przestępstwo może popełnić każdy sprawca (nie musi być zatrudniony w danej jednostce), a przedmiotem ochrony są urządzenia techniczne w produkcji, transporcie i łączności. Przepis nie konkretyzuje, czy chodzi tu o te urządzenia uspołecznione, czy też o wszelkie inne. Należy sądzić, że dotyczy to wszelkich urządzeń, niezależnie od prawa własności. Wymagać będzie wyjaśnienia pojęcie: „urządzenie techniczne”. Przestępstwo można popełnić w trzech formach: zniszczenia, uszkodzenia, uczynienia niezdatnym do użytku. Każda z tych postaci jest trudna do zdefiniowania.
221	—	Przepis antyspekulacyjny, łączący w sobie elementy art. 1, 2, 3 ustawy antyspekulacyjnej. Ustawodawca uznał, że spekulacja zawiera w sobie znaczne niebezpieczeństwo społeczne i dlatego istnieje konieczność utrzymania tego typu przestępstwa w k.k.

I	II	III
		Zamiast kilku artykułów wprowadza się syntetyczne ujęcie. Zrezygnowano z określenia „w znacznych rozmiarach”, wprowadzając w to miejsce nową postać przestępstwa polegającą na uprawianiu działań spekulacyjnych w stosunku do mienia znacznej wartości lub na uczynieniu sobie z tej działalności stałego źródła dochodu. Karalne jest zarówno zbywanie, jak i nabywanie spekulacyjne.
222	—	Art. 5 ustawy antyspekulacyjnej. Zmiana redakcyjna przez uściślenie pojęć.
223	—	Art. 10 ustawy antyspekulacyjnej. W § 1 tylko zmiana redakcyjna. Natomiast dodano nowy § 2, godzący w nieuczciwych pracowników przedsiębiorstw uspołecznionych, którzy przy pomocy maszyn i urządzeń tegoż przedsiębiorstwa wykonują w znacznym zakresie usługi na rachunek własny. Postać kwalifikowana obu przestępstw określonych w § 1 i 2 następuje wtedy, kiedy sprawca czyni sobie stałe źródło dochodu z popełnianych przestępstw lub dopuszcza się przestępstwa w stosunku do mienia znacznej wartości.
224	—	Zmiana redakcyjna art. 6 ustawy antyspekulacyjnej.
225	—	Przepis łączy w sobie postanowienia art. 8 i 11 ustawy antyspekulacyjnej.
226	—	Art. 16 ustawy antyspekulacyjnej ze zmianą polegającą na tym, że jest to uprawnienie sądu fakultatywne .
		Ma charakter kary dodatkowej , innej niż określona w art. 38 k.k.
—	172 173 174	Przepisy tego rozdziału (XXVI) d.k.k. zostały uchylone dekretem o wolności sumienia i wyznania.

I	II	III
Rozdział XXXI		
FALSZOWANIE PIENIĘDZY, PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, ZNAKÓW URZĘDOWYCH I NARZĘDZI POMIAROWYCH		
227	175	Art. 12 m.k.k. Ustawodawca połączył te dwa stany faktyczne w jeden przepis karny, formułując go w dostosowaniu do istniejących stosunków ekonomicznych i społecznych. Patrz: uwagi do art. 177, 179 i 180 d.k.k.
—	176	Zrezygnowano z tej formy przestępstwa, gdyż właściwie mieści się ona w postaci podrobienia lub przerobienia.
—	177	Patrz: art. 227 § 2 k.k. Dodano tylko przeniesienie, przesyłanie, pomoc przy zbyciu lub ukryciu . Jest to swoista forma paserstwa i poplecznictwa w odniesieniu do przedmiotu przestępstwa.
228	178	Tylko zmiana redakcyjna.
—	179	Połączono z porozumieniem i umiejscowiono w art. 227 § 3 k.k.
	180	Patrz. art. 227 § 3 k.k. Pominęto niekaralność porozumienia.
229	181 182	Dwa stany faktyczne połączono w jeden przepis, odpowiednio uściślając redakcję.
230	183	Tylko zmiana redakcyjna.
—	184	W zależności od stanu faktycznego będzie to przestępstwo, za które grozi kara na mocy innych przepisów rozdziału XXXI k.k. lub jako za wykroczenie.
231	185	Przepis identyczny co do treści.
232	186	Przepis identyczny co do treści, dostosowany redakcyjnie do brzmienia omawianych artykułów k.k.

I

II

III

Rozdział XXXII

**PRZESTĘPSTWA
PRZECIWKO
DZIAŁALNOŚCI
INSTYTUCJI
PAŃSTWOWYCH
I SPOŁECZNYCH**

233

—

Rozdział obejmuje dotychczasowe przestępstwa przeciwko władzom i urzędom oraz tzw. prestępstwa urzędnicze.

To połączenie zapewnia funkcjonariuszom publicznym **wzm**ożoną **ochronę prawną**, ale zarazem **stanowi surowszą odpowiedzialność**, jeżeli popełnią oni przestępstwo.

Przedmiotem ochrony nie jest sam funkcjonariusz publiczny, ale **jego działalność**.

Co do art. 223 — patrz: art. 133 d.k.k. Utrzymano instytucję **czynnej napaści**, przy czym odgraniczono czynną napad na funkcjonariusza publicznego od czynnej napaści na funkcjonariusza Milicji Obywatelskiej lub innego organu powołanego do ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Funkcjonariusz publiczny — patrz: art. 120 § 11 k.k.

Dawne sformułowanie „podczas lub z powodu pełnienia obowiązków służbowych” zastąpiono szerszym pojęciem „**w związku z pełnieniem**”. Pominęto w tym przepisie dawny § 2 art. 133, przenosząc go do art. 283 k.k.

234

—

Postać **kwalifikowana** przestępstwa czynnej napaści z art. 233 k.k. ze względu na osoby zaatakowane.

Dawne przepisy art. 133 d.k.k. nie czyniły w tej mierze takiego rozróżnienia. Wzmoczenie ochrony prawnej tych osób jest uzasadnione interesem społecznym i szczególnym zakresem ich odpowiedzialności.

Dolny próg zagrożenia karnego jest podniesiony, jeżeli w wyniku czynnej napaści nastąpiło **ciężkie uszkodzenie ciała** lub **ciężki rozstrój zdrowia**.

I	II	III
235	—	Przepis analogiczny do art. 129 d.k.k. Zamiast pojęcia czynności „urzędowej” użyto bardziej adekwatnego określenia „ czynności służbowej ”. Znaczenie ich jest identyczne.
236	—	Przestępstwo znieważenia uregulowano podobnie jak w art. 132 d.k.k. Zmiana dotyczy nowego sformułowania związku zachodzącego między znieważeniem a pełnieniem obowiązków służbowych. Obecny przepis wymaga, aby znieważenie było dokonane „ podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych ”. Znieważenie osób korzystających z immunitetu dyplomatycznego przeniesiono do art. 283 k.k.
237	—	Przepis pod względem treści odpowiada art. 127 d.k.k. Rozszerzono jednak krąg osób chronionych na organizacje polityczne, stowarzyszenia wyższej użyteczności publicznej, organizacje społeczne o znaczeniu ogólnopaństwowym . Znieważenie zostało określone przez miejsce jego popełnienia (w miejscu zajęć lub publicznie).
238	—	Przepis odpowiada pod względem treści artykułowi 136 d.k.k.
239	—	Przepis zajmuje się czynnym i biernym łapownictwem funkcjonariusza publicznego , uregulowanym dotychczas w art. 290 d.k.k. Zgodnie z art. 120 § 3 k.k. korzyść majątkowa obejmuje korzyść dla siebie oraz dla kogo innego.
240	—	Zaostrzono odpowiedzialność karną przez podniesienie dolnego progu zagrożenia karnego przy kwalifikowanej postaci łapownictwa. Przepis reguluje odpowiedzialność karną biórącego łapówkę . Kwalifikowana postać łapownictwa funkcjonariusza publicznego ze względu na pełnienie szczególne odpowiedzialnej funkcji albo ze względu na przyjęcie korzyści lub jej obietnicy w wielkich rozmiarach .

I	II	III
		Zaostrzono wymiar kary przez podniesienie dolnego jej progu. Nowe przestępstwo, wprowadzone przez ustawodawcę jako wvraz ochrony obywatela przed nieuczciwością funkcjonariusza publicznego, który narusza w ten sposób zaufanie obywatelskie i podrywa dobre imię instytucji państwowych i społecznych.
241	—	Zagrożenie karne dla dającego łapówkę. Przepis łączy w sobie stany faktyczne art 134, 135 i 293 d.k.k. Ustawa przewiduje mniejsze zagrożenie karne dla sprawcy, który spotkawszy się z żądaniem łapówki, daje ją wobec konieczności załatwienia swojej sprawy. Tego typu sprawa będzie z reguły traktowana jako wypadek mniejszej wagi. Z drugiej strony sprawca dopuszczający się łapownictwa za czynność naruszającą przepis prawa lub dopuszczający się przestępstwa z osobą pełniącą funkcję związaną ze szczególną odpowiedzialnością albo też gdy korzyść materialna lub jej obietnica jest wielkich rozmiarów, ponosi surowszą odpowiedzialność jako sprawca przestępstwa kwalifikowanego (art. 241 § 3 i 4 k.k.). Zmiana polega na tym, że według art. 293 d.k.k. czynność sprawcy była traktowana jako podżeganie lub pomocnictwo. Obecnie stanowi ona odrębną i samoistnie sformułowaną postać przestępstwa.
242	—	Przepis podobny do art. 293 d.k.k., z tą zmianą, że ma zastosowanie do łapownictwa funkcjonariusza publicznego biorącego łapówkę w granicach określonych art. 239 k.k. Chyba tylko przez przeoczenie nie wymieniono również art. 240 k.k.
243	—	Przepis analogiczny w swej wymowie do art. 8 dekretu o amnestii z roku 1964 r. Art. 47 m.k.k. został pominięty, gdyż jego stosowanie nie zdało egzaminu w praktyce, a ponadto budziło opory natury moralnej.

I	II	III
		Natomiast specjalne potraktowanie w zakresie wymiaru kary sprawcy, który przyczynia się do ujawnienia przestępstwa, jest słuszne i zgodne ze społecznym poczuciem sprawiedliwości. Przepis dotyczy wszystkich sprawców przestępstw określonych w art. 239—242 k.k.
244	—	Przepis odpowiadający art. 38 m.k.k. ze zmianami redakcyjnymi dostosowanymi do nazewnictwa k.k. Reguluje typ przestępstwa płatnej protekcji.
245	—	Przepis w swej istocie odpowiadający art. 283 d.k.k. z dostosowaniem do istniejącej sytuacji polityczno-ekonomicznej i przy użyciu słownictwa nowego k.k.
246	—	Patrz: art. 286 d.k.k. Zmiany polegają na wylęczeniu z art. 286 d.k.k. odpowiedzialności za niegospodarność i niedobory. Czyny te są obecnie ścigane na mocy odrębnych przepisów (patrz: art. 217—219 k.k.). Utrzymano odpowiedzialność za nieumyślną postać przestępstwa, ale uzależnia się ją od wystąpienia szkody (a nie tylko od możliwości jej powstania) i od jej rozmiarów (szkoda musi być „poważna”). Jest to znaczne zwięźlenie odpowiedzialności karnej. Wszystkie inne przestępstwa nieumyślne przestają być ścigane w postępowaniu karnym. Ważnym postanowieniem tego artykułu jest wylęczenie zasady o kumulatywnym zbiegu przepisów (patrz: art. 10 k.k.). Na podstawie omawianego przepisu będzie odpowiadał np. sprawca przestępstwa uregulowanego dotychczas w art. 288 d.k.k. i ew. art. 254 d.k.k.

I

II

III

Rozdział XXXIII

PRZESTĘPSTWA
PRZECIWKO WYMIAROWI
SPRAWIEDLIWOŚCI

247

—

Rozdział dotyczy wymiaru sprawiedliwości najszerzej pojętej, obejmuje więc **sądowy, kar-no-administracyjny i dyscyplinarny wymiar sprawiedliwości**.

W rozdziale zgromadzono wszystkie przepisy dotyczące wymiaru sprawiedliwości i wykonania zapadłych orzeczeń.

Co do art. 247 — patrz: art. 140 d.k.k. oraz art. 141, 142 i 284 d.k.k. Stany faktyczne czterech przepisów **połączono** w jeden artykuł, logicznie zwarty.

Karalne jest tylko **zeznanie nieprawdy lub jej zatajenie**, a nie samo fałszywe przyrzeczenie.

Podmiotem przestępstwa może być każda osoba z wyłączeniem **podejrzanego i oskarżonego**.

Istotna zmiana polega na innym sformułowaniu § 3 art. 247, niż czynił to art. 141 d.k.k. Obecnie wymaga się, żeby osoba składająca zeznanie **wiedziała** o prawie odmowy zeznań lub odpowiedzi na pytania, natomiast nie wymaga się od odbierającego to zeznanie **odpowiedniego uprzedzenia**. Nacisk położony jest nie na formalnym uprzedzeniu, lecz na faktycznej wiadomości przesłuchiwanej osoby o tym stanie rzeczy.

Dalsza zmiana dotyczy momentu, do jakiego sprawca przestępstwa może sprostować swoje zeznania, jeżeli chce skorzystać z nadzwyczajnego złagodzenia kary. Powinno ono nastąpić nie później niż **do czasu rozstrzygnięcia sprawy w pierwszej instancji**. Przez rozstrzygnięcie należy rozumieć **podpisanie orzeczenia**.

248

—

Przepis identyczny z art. 143 d.k.k. przy użyciu współczesnej, przyjętej przez ustawodawcę nowej terminologii.

249

—

Przepis identyczny z art. 144 d.k.k. przy użyciu nowej terminologii.

I	II	III
250	—	Przepis identyczny z art. 145 d.k.k. przy użyciu nowej terminologii.
251	—	Przepis identyczny z art. 147 d.k.k. przy użyciu nowej terminologii.
252	—	Przepis odpowiadający w zasadzie art. 148 d. k.k., nakazujący ściganie przestępstwa poplecznictwa . Przez karę należy rozumieć karę pozbawienia i ograniczenia wolności . Osoba najbliższa — patrz: art. 120 § 5 k.k. Zwężono bezkarność za ukrywanie osoby tylko najbliższej , natomiast utrudnianie lub udaremnianie postępowania karnego w stosunku do osoby bliskiej podlega obecnie odpowiedzialności karnej. Działanie polegające na udzielaniu pomocy osobie najbliższej albo też z obawy przed odpowiedzialnością karną własną lub jego najbliższych może powodować fakultatywnie nadzwyczajne złagodzenie kary .
253		Przepis odpowiada ściśle art. 149 d.k.k., z tą tylko zmianą, że podniesiono górną granicę zagrożenia karnego.
254	—	Przepis w zasadzie odpowiada art. 18 m.k.k. Skonkretyzowano ten obowiązek co do rodzaju przestępstw oraz okoliczności jego popełnienia i miejsca pobytu sprawcy . Chodzi tu bowiem o takie wiadomości, które pozwolą ujawnić przestępstwo i wykryć jego sprawcę. Zmiana polega na zrezygnowaniu z karalności osoby, która zaniecha zawiadomienia z obawy przed odpowiedzialnością karną własną i osób najbliższych. Dotychczasowe przepisy przewidywały w takich okolicznościach możliwość nadzwyczajnego złagodzenia kary. Ponadto zrezygnowano z kwalifikowanej postaci tego przestępstwa w stosunku do urzędników (w rozumieniu przepisów d.k.k.), gdyż obecnie nie zachodzi potrzeba takiej penalizacji. Wypadki małej wagi będą rozpatrywane w ramach części ogólnej k.k., nie zachodzi więc potrzeba ich wyodrębniania.

I	II	III
255	—	Przepis odpowiada art. 159 d.k.k. przy użyciu nowej terminologii.
256	—	Przepis odpowiada w swej treści art. 150 d.k.k. przy użyciu nowej terminologii.
257	—	Przepis odpowiada w swej treści art. 151 d.k.k. przy użyciu nowej terminologii.
258	—	Przepis łączący wypadki przewidziane dotychczas w art. 138 i 282 d.k.k. Przedmiotem ochrony jest wykonanie orzeczenia odpowiedniego organu w kwestii zabezpieczenia lub egzekucji mienia .
259	—	Przepis nowy, mający na celu wymuszenie wykonania sądowych orzeczeń co do kar dodatkowych.

Rozdział XXXIV

PRZESTĘPSTWA NARUSZENIA TAJEMNICY PAŃSTWOWEJ I SŁUŻBOWEJ

- 260 — Przepis łączy w sobie elementy art. 3 § 1, 2 i 3 oraz art. 4 § 1 i 3 dekretu o tajemnicy, art. 7 m.k.k. i art. 83 k.k.W.P.

Definicja tajemnicy państwowej i służbowej
— patrz: art. 120 § 15 i 16 k.k.

Kodeks stoi na gruncie materialnej definicji tajemnicy — niezależnie od jej oznaczenia czy nieoznaczenia odpowiednią klauzulą.

W stosunku do przepisów dekretu o tajemnicy zwężono jej zakres, pomijając **tajemnicę gospodarczą**, gdyż stanowić ona będzie tajemnicę państwową albo tajemnicę służbową — w zależności od wagi wiadomości.

Tajemnicę wojskową, w rozumieniu art. 83 k.k.W.P. i art. 7 m.k.k. zastąpiono **tajemnicą państwową o znaczeniu dla obronności lub bezpieczeństwa PRL**, czyniąc z niej przestępstwo kwalifikowane.

Zmiana zasadnicza polega na ograniczeniu odpowiedzialności za przestępstwo nieumyślne

I	II	III
		ujawnienia tajemnicy państwowej tylko do pracowników instytucji państwowej lub społecznej.
261	—	Przepis nowy o kwalifikowanej postaci. Sprawcą może być każda osoba ujawniająca tajemnicę państwową, jeżeli przestępstwo nie będzie się kwalifikowało jako szpiegostwo lub zdrada Ojczyzny.
262	—	Przepis odpowiadający w zasadzie art. 7 § 2 i art. 8 § 2 dekretu o tajemnicy. Zmiana polega na podmiocie tego przestępstwa. Obecnie podmiotem przestępstwa może być każda osoba (przedtem tylko urzędnik).
263	—	Przepis odpowiadający w zasadzie art. 5 § 1 i 2 dekretu o tajemnicy. Naruszenie zarządzenia musi jednak zawierać niebezpieczeństwo ujawnienia tajemnicy.
264	—	Przepis odpowiada w zasadzie art. 9 § 1 dekretu o tajemnicy. Podmiotem może być tylko funkcjonariusz publiczny albo inny pracownik instytucji państwowej lub społecznej. Przedmiotem ochrony jest tajemnica służbowa. Wprowadzono postać kwalifikowaną przestępstwa ze względu na miejsce jej przekazania (poza granice kraju). Nieumyślne ujawnienie tajemnicy służbowej i naruszenie przepisów wydanych dla jej ochrony przestaje być przestępstwem.

Rozdział XXXV

PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO DOKUMENTOM

265	187	Przepis bez zmian. Dokument — patrz: art. 120 § 13 k.k. Przedmiotem ochrony jest każdy dokument. Wprowadzono uprzywilejowaną postać do wypadków mniejszej wagi. Przestępstwo fałszu materialnego.
-----	-----	--

I	II	III
—	188	Połączono z art. 265 § 3 k.k. jako karalne przygotowanie do przestępstwa.
266	—	Przepis odpowiadający art. 192 i 287 d.k.k. Połączono te dwa stany faktyczne, gdyż k.k. nie zawiera odrębnego rozdziału przestępstw urzędniczych. Tego rodzaju fałszerstwo bywa określane mianem fałszu intelektualnego . Wprowadzono postać uprzywilejowaną dla wypadków mniejszej wagi .
267	—	Przepis identyczny z art. 193 d.k.k. przy użyciu nowej terminologii. Przestępstwo fałszu pośredniego .
268	189	Przepis identyczny przy użyciu nowej terminologii.
269	190	Przepis identyczny przy użyciu nowej terminologii. Pominięto w tym przepisie znaki komunikacyjne (wodne), gdyż z reguły takie działanie będzie się kwalifikowało z innego przepisu karnego lub też — przy braku skutku przestępnego lub niebezpieczeństwa jego powstania — pozostaje czynem obojętnym karnie.
—	191	Dyspozycja tego przepisu mieści się w art. 265 k.k. Zniesiono ją więc jako odrębną postać przestępstwa.
—	192	Patrz: art. 266 k.k.
—	193	Patrz: art. 267 k.k.
—	194	Zniesiono jako odrębny typ przestępstwa, gdyż jego dyspozycje wyczerpują znamiona innych przestępstw w zależności od przedmiotu lub podmiotu, sposobu działania i skutku.
—	195	Zniesiono jako odrębny typ przestępstwa, gdyż jego znamiona wyczerpują dyspozycje innych przepisów części szczególnej k.k. w zależności od przedmiotu i podmiotu przestępstwa.
—	196	Problematyka ta jest uregulowana w art. 20 dekretu o dowodach osobistych. Ponieważ przepisy wprowadzające k.k. nie uchyliły mocy te-

I	II	III
		goż dekretu, ustawodawca pominął to zagadnienie w przepisach k.k.
—	197	Patrz: art. 183 k.k.
—	198	Zlikwidowano jako przestępstwo. Czyny tego rodzaju były tak rzadkie, że ustawodawca zrezygnował z ich karalności.
—	199	Patrz: art. 188 k.k.
—	200	Patrz: art. 187 k.k.
—	201	Patrz: art. 186 k.k.
—	202	Zniesiono jako odrębny typ przestępstwa. Stan faktyczny zawarty w omawianym przepisie daje się zakwalifikować pod odpowiedni przepis rozdziału XXI (Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu).
—	203	Patrz: art. 169 i 176 k.k.
—	204	Patrz: art. 168 k.k.
—	205	Patrz: art. 170 k.k.
—	206	Patrz: art. 175 k.k.
—	207	Ustawodawca zrezygnował ze ścigania czynów tego rodzaju. Jeżeli czyn ten będzie nosił charakter czynu nierządnego lub lubieżnego , sprawca będzie odpowiadał z art. 174, 175, 176 lub 177 k.k.
—	208	Patrz: art. 174 k.k.
—	209	Patrz: art. 174 k.k.
—	210	Patrz: art. 174 k.k.
—	211	Przestępstwo tego rodzaju występowało bardzo rzadko i chyba nie w Polsce. Znalazło się ono w d.k.k. w związku z ratyfikowaniem odpowiedniej konwencji międzynarodowej. Z powyższych względów ustawodawca przeniósł to przestępstwo z k.k. do przepisów wprowadzających k.k. Obecnie figuruje ono — w szerszej postaci — w art. IX przepisów wprowadzających k.k.
—	212	Ustawodawca zrezygnował z tej kwalifikowanej postaci przestępstwa, zaostrzając zagrożenie karne za sutenerstwo i stręczycielstwo (art. 174 k.k.).

I	II	III
—	213	Patrz: art. 177 k.k.
—	214	Patrz: art. 173 k.k.
—	215	Patrz: art. 136, 137, 138, 139 k.k.
—	216	Patrz: art. 136, 137 i 141 k.k.
—	217	Patrz: art. 140 k.k.
—	218	Patrz: art. 142 k.k.
—	219	Ustawodawca zrezygnował z tej postaci przestępstwa, uznając za niepotrzebne penalizowanie samego wejścia w porozumienie dla popełnienia przestępstwa. W nowym k.k. niektóre z tych czynów — ze względu na rozmiary, przedmiot ochrony i sprawcę — mogą wyczerpywać dyspozycje rozdziału XIX k.k. Pozostałe zaś mogą być ścigane z mocy poszczególnych przepisów części ogólnej k.k.
—	220	Patrz: art. 141 k.k.
—	221	Patrz: art. 144 k.k.
—	222	Patrz: art. 143 k.k.
—	223	Ustawodawca pominął ten stan faktyczny w nowym k.k., gdyż w nowej redakcji działanie przestępcze będzie wyczerpywało dyspozycje art. 140, 141 lub 142 k.k. Utrudnianie lub uniemożliwianie przejawia się zawsze w jakimś konkretnym działaniu, dla którego istnieją przepisy w k.k.
—	224	Patrz wyżej: uwagi do art. 223 d.k.k.
—	225	Patrz: art. 148 k.k.
—	226	Patrz: art. 149 k.k.
—	227	Patrz: art. 150 k.k.
—	228	Patrz: art. 151 k.k.
—	229	Ustawodawca zrezygnował z penalizacji tzw. pojedynku amerykańskiego. Przestępstwo tego rodzaju można kwalifikować jako podżeganie lub pomocnictwo.
—	230	Patrz: art. 152, 157 k.k.
	231	Przepisy te utraciły swą moc z dniem 8 maja
	232	1956 r. na podstawie ustawy o przerywaniu
	233	cięży.
	234	

I	II	III
—	235	Patrz: art. 155 k.k. i częściowo art. 156 k.k.
—	236	Patrz: art. 156 k.k.
—	237	Patrz: art. 156 k.k.
—	238	Ustawodawca zniósł ten uprzywilejowany typ przestępstwa, jako przeżytek pochodzący z innej formacji społecznej i obecnie nie spotykany. Czyn tego rodzaju będzie traktowany jako zabójstwo (jeżeli się w ogóle wydarzy).
—	239	Patrz: art. 182 k.k.
—	240	Patrz: art. 158 k.k.
—	241	Patrz: art. 159 k.k.
—	242	Patrz: art. 160 k.k.
—	243	Patrz: art. 163 k.k.
—	244	Patrz: art. 161 k.k.
—	245	Patrz: art. 162 k.k.
—	246	Patrz: art. 184 k.k.
—	247	Patrz: art. 164 k.k.
—	248	Patrz: art. 165 k.k.
—	249	Patrz: art. VIII przepisów wprowadzających k.k. Przestępstwa niewolnictwa nie występują w Polsce, ale ratyfikowana konwencja międzynarodowa wkłada na sygnatariuszy obowiązek uwzględniania tego przestępstwa w krajowych przepisach karnych. Czyniąc temu zadość, przeniesiono ten artykuł do przepisów wprowadzających k.k.
—	250	Patrz: art. 166 k.k.
—	251	Patrz: art. 167 k.k.
—	252	Patrz: art. 171 k.k.
—	253	Patrz: art. 172 k.k.
—	254	Patrz: art. 246 k.k. Zniesiono jako odrębny typ przestępstwa. Jeżeli sprawcą będzie funkcjonariusz publiczny, będzie on odpowiadał z art. 246 k.k., a jeśli będzie nim inna osoba, można ją będzie ścigać służbowo lub dyscyplinarnie.

I	II	III
—	255	Patrz: art. 178, 179 i 180 k.k.
—	256	Patrz: art. 181 k.k.
—	257	Patrz: art. 203 k.k.
—	258	Patrz: art. 209 k.k.
—	259	Patrz: art. 208 i 210 k.k.
—	260	Patrz: art. XI przepisów wprowadzających k.k. Wobec ratyfikowania konwencji międzynarodowej przepis ten musi być wprowadzony do krajowych przepisów karnych.
—	261	Patrz: art. 211 k.k.
—	262	Patrz: art. 204 k.k.
—	263	Patrz: art. 212 k.k.
—	264	Patrz: art. 205 k.k.
—	265	Ustawodawca zrezygnował z wyodrębnienia szalbierstwa. Sprawca może odpowiadać w trybie karno-administracyjnym lub też na podstawie przepisów rozdziału XXIX k.k. (Przestępstwa przeciwko mieniu).
—	266	Patrz: art. 205 k.k.
—	267	Ustawodawca zrezygnował z wyodrębnienia tej formy przestępstwa. Czyn tego rodzaju może być ścigany na podstawie przepisów o wykroczeniach lub też w pewnych wypadkach na podstawie innych przepisów k.k. (np. za usiłowanie wyłudzenia).
—	268	Patrz: art. 207 k.k.
—	269	Patrz: art. 206 k.k.
—	270	Przestępstwa tego rodzaju stają się wykroczeniem. W pewnych wypadkach, jeżeli sprawca dopuszcza się ponadto kradzieży lub przywłaszczenia zwierzęcia łownego, będzie on mógł być pociągnięty do odpowiedzialności na podstawie przepisów k.k. o przestępstwach przeciwko mieniu.
—	271	Patrz wyżej: uwaga do art. 270 d.k.k.
—	272	Ustawodawca zrezygnował z penalizacji tego rodzaju czynów. Były to przestępstwa niezmler-

I	II	III
		nie rzadkie, tak że przepis pozostawał właściwie martwy.
—	273	Zmiana ustroju politycznego i ekonomicznego, a zwłaszcza radykalna zmiana w zakresie prawa własności, spowodowała obumarcie tych przepisów. Ustawodawca pominął więc te stany faktyczne w uregulowaniu karnym.
	274	
	275	
	276	
	277	
	278	
	279	
—	280	Zagadnienia rzetelności ksiąg kupieckich są uregulowane odpowiednimi przepisami podatkowymi i karnymi skarbowymi. Ustawodawca odstąpił od penalizacji tych czynów.
	281	
—	282	Patrz: art. 258 k.k.
—	283	Patrz: art. 245 k.k.
—	284	Przepis ten dublował właściwie art. 140 d.k.k. o składaniu fałszywych zeznań. Z tych względów ustawodawca pominął go. Sprawca będzie odpowiadał z art. 247 k.k., jeżeli wypełni jego dyspozycje.
—	285	Przepis nosił charakter deklaracji i był martwy. Z tych powodów został pominięty.
—	286	Patrz: art. 217, 218, 219 i 246 k.k.
—	287	Patrz: art. 266 k.k.
—	288	Patrz: art. 246 k.k.
—	289	Przepis stracił moc na podstawie art. 16 dekretu o tajemnicy.
—	290	Patrz: art. 239 i 240 k.k.
—	291	Przepis został pominięty ze względu na uregulowanie instytucji zaostżenia odpowiedzialności w części ogólnej k.k. oraz wobec wprowadzenia postaci kwalifikowanych przy niektórych przestępstwach popełnionych przez funkcjonariuszy publicznych. Przepisy k.k. zwięzają możliwość wymierzenia kary ponad ustawowy górny próg zagrożenia tylko wobec recydywistów.
—	292	Pojęcie urzędnika zostało zastąpione pojęciem funkcjonariusza publicznego, zdefiniowanego w art. 120 § 11 k.k.
—	293	Patrz: art. 241 k.k.

I	II	III
Rozdział XXXVI PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO PORZĄDKOWI PUBLICZNEMU		
270	—	Syntetyczne ujęcie stanów faktycznych, regulowanych dotychczas w art. 152 d.k.k., art. 28 i 29 m.k.k. oraz w art. 96 k.k.W.P. Przedmiotem ochrony jest Naród Polski, Polska Rzeczpospolita Ludowa, ustrój Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i naczelne organy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Pojęcia te są określone w Konstytucji PRL. Czyn może mieć cechę obrazy osobistej, co nie wyłącza zastosowania omawianego przepisu. Działanie przestępne musi być spełnione publicznie. Publiczne pochwalanie faszystwu lub jego od- mian godzi w dobro chronione. Kodeks nie określa bliżej pojęcia faszyzmu, pozostawiając to zagadnienie orzecznictwu i doktrynie politycznej.
271	—	Art. 22 m.k.k. a częściowo również art. 23 m.k.k. (w zakresie fałszywych wiadomości). Pojęcie „istotnej szkody” zastąpiono pojęciem węższym „poważnej szkody”. W warunkach działania za granicą przepis recypuje postanowienia art. 109 d.k.k. Mając na uwadze opinię PRL na arenie międzynarodowej, ustawodawca wprowadził po- stać kwalifikowaną tego przestępstwa ze względu na miejsce działania (za granicą) lub ze względu na działalność odbiorcy (przeciwko interesom politycznym PRL). W tym zakresie jest to nowy przepis. Zwraca uwagę inne ujęcie dobra chronionego przez jego ścieśnienie do pojęcia „interesu politycznego”.
272	—	Art. 30 m.k.k. i art. 95 § 1 k.k.W.P. Zmiana polega na dodaniu słowa „etnicznych”. Przedmiotem ochrony prawnej jest zgodne współżycie wszystkich obywateli PRL.

I	II	III
		Warunkiem odpowiedzialności jest działanie publiczne .
273	—	Kwalifikowana forma przestępstw określonych w art. 270—272 k.k. ze względu na formę popełnienia (druk lub inny środek masowej informacji) a częściowo też art. 23 m.k.k. Postanowienia § 2 zbieżne są częściowo z art. 155 § 2 d.k.k. i też stanowią kwalifikowaną postać przestępstwa ze względu na wagę dobra chronionego. Przepis częściowo nowy.
274	—	Przepis odpowiada art. 31 m.k.k. z tą tylko zmianą, że wyeliminowano względy wyznaniowe, wprowadzono zaś etniczne . Naruszenie nietykalności lub lekkie uszkodzenie ciała zastąpiono bardziej precyzyjnym pojęciem czynnej napaści .
275	—	Art. 163 d.k.k. w zmodyfikowanej formie. Nadal pozostaje warunek świadomego i czynnego uczestniczenia w zbiegowisku publicznym (choćby nawet sprawca nie brał osobiście udziału w gwałtownym zamachu). Wprowadza się jednak nowy przepis w § 2 jako kwalifikowaną postać przestępstwa ze względu na określone następstwa gwałtownego zamachu. Pojęcie szkody w mieniu znacznych rozmiarów będzie wymagało zdefiniowania.
276	—	Recypowane przepisy art. 166 i 167 d.k.k., częściowo również art. 14 i 16 m.k.k. oraz art. 81 § 1 k.k.W.P. Związek może występować w formie spisku lub bandy . Nadal obowiązują pojęcia związku przestępnego, związku zbrodniczego, związku orężnego . Dla założycieli lub kierowników przewiduje się zaostrzoną odpowiedzialność karną.
277	—	Art. 17 m.k.k. i częściowo art. 81 § 2 k.k.W.P. Ustawodawca celowo preferuje czynny zał skuteczny , odstępując w takim wypadku od karnia (§ 1), a przy czynnym zał nieskutecznym

I	II	III
		— możliwość zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary (§ 2). Z bezkarności nie może skorzystać założyciel lub kierownik związku, natomiast można stosować nadzwyczajne złagodzenie kary, jeżeli zostaną spełnione określone w § 2 warunki.
278	—	Art. 165 d.k.k. Jako <i>novum</i> wprowadzono § 3 i 4. Z jednej strony zaostrza się zagrożenie karne dla osoby pełniącej czynności kierownicze w związku rozwiązanym lub któremu odmówiono zalegalizowania, z drugiej zaś strony nie karze się szeregowego członka tajnego związku, jeżeli dobrowolnie odstąpił od udziału w takim związku.
279	—	Art. 164 § 2 d.k.k. Zwraca uwagę, że uczestnik zebrania przestępnego (art. 164 § 1 d.k.k.) nie odpowiada teraz karne.
280	—	Art. 154 d.k.k. ze zmianą redakcyjną. Karalne jest samo nawoływanie niezależnie od skutku. Działanie musi być publiczne .
281	—	Art. 155 d.k.k. z pominięciem zbrodni stanu jako nie znanego typu przestępstwa w nowym k.k. oraz z dodaniem stanu faktycznego przenoszenia lub przesyłania . Konieczny zamiar bezpośredni. Swoiste przygotowanie do nawoływania .
282	—	Art. 156 d.k.k. ze zmianą redakcyjną. Dobrem chronionym jest tu autorytet porządku prawnego . Działanie musi być publiczne .
283	—	Art. 111 d.k.k. oraz częściowo w zakresie czynnej napaści art. 133 § 2 d.k.k., a w zakresie zniewagi — art. 132 § 2 d.k.k. Przestępstwa zwane „ konwencyjnymi ”. Uwzględniono terminologię Konwencji wiedeńskiej z dnia 18.IV.1961 r. o stosunkach dyplomatycznych (Dz. U. z 1965 r. Nr 37, poz. 232) i konwencję z dnia 13.II.1946 r. o przywilejach i immunitetach Narodów Zjednoczonych (Dz. U. z 1948 r. Nr 39, poz. 286).

I	II	III
284	—	Art. 153 d.k.k., z tą zmianą, że nastąpiło poszerzenie o symbol międzynarodowego ruchu robotniczego. W zakresie państwa sprzymierzonego i pomników — odpowiada postanowieniom art. 25 m. k.k.
285	—	Art. 112 d.k.k. i 94 k.k.W.P. Przestępstwo typu „konwencyjnego”. Patrz: uwaga do art. 283 k.k. zd. drugie i trzecie.
286	—	Art. 4 § 1 m.k.k. — ze znacznym obniżeniem sankcji karnej.
287	—	Art. 10 m.k.k. — ze znacznym obniżeniem sankcji karnej.
288	—	Art. 30 dekretu o ochronie granic.

Rozdział XXXVII

PRZEPISY OGÓLNE DOTYCZĄCE ŻOŁNIERZY

- 289 — Norma integrująca zasady jednolitej odpowiedzialności w stosunku do osób cywilnych i żołnierzy. Wynika ona z podstawowego postulatu unifikacji prawa karnego.
Zwężone pojęcie żołnierza. Pojęcie szerokie, zawarte w art. 69 k.k.W.P., staje się wobec unifikacji prawa karnego niepotrzebne.
- 290 — Art. 21 k.k.W.P. Koncepcja braku przestępczości czynu będącego wykonaniem rozkazu została recypowana z k.k.W.P. z zasadniczymi zastrzeżeniami.
W omawianym przepisie rozkaz nie ekskulpuje sprawcy w wypadku, gdy wiedział lub co najmniej godził się na to, że wykonując rozkaz, popełnia przestępstwo.
Nowa ustawa nie normuje sytuacji określonej w art. 21 § 2 k.k.W.P.
W § 2 spotykamy unormowanie, jakie zawiera art. 22 § 1 k.k.W.P. Bardziej syntetyczne określenie tej samej myśli ustawodawczej.
W § 3 identyczna konstrukcja rozkazu przewidziana w art. 74 k.k.W.P.

I	II	III
291	—	Art. 23 k.k.W.P. Konstrukcja braku przestępności czynu w warunkach działania mającego na celu wymuszenie posłuchu — bez zasadniczych zmian.
292	—	Przepis wprowadzający daleko idące wyjątki do zasad odpowiedzialności karnej żołnierzy. Por. powołane w tym artykule przepisy.
293	—	Przepis regulujący zasady wymierzania aresztu wojskowego jako odrębnej i przewidzianej tylko dla żołnierzy kary zasadniczej.
294	—	Art. 38 § 2, 3 i 4 k.k.W.P. Zasady zmiany kary aresztu na karę ograniczenia wolności, która zastępuje w tym wypadku dawną karę aresztu domowego.
295	—	Art. 39 lit. c) k.k.W.P. Obok degradacji kodeks karny wprowadza nową, nie znaną k.k.W.P. karę dodatkową obniżenia stopnia wojskowego.
296	—	Art. 42 k.k.W.P. Kodeks karny konkretyzuje dodatkowo sytuację uzasadniającą orzeczenie degradacji.
297	—	Definicja pojęcia obniżenia stopnia wojskowego i konkretyzacja warunków orzeczenia tej kary. Por. uwagę do art. 295 k.k.
298	—	Przepis nowy .
299	—	Nowa zasada absorpcji kar dodatkowych niższego rzędu przez kary dodatkowe wyższego rzędu.
300	—	Przepis regulujący odmiennie przesłanki orzeczenia warunkowego umorzenia postępowania, warunkowego zawieszenia wykonania kary i poręczania w odniesieniu do żołnierza ze względu na specyfikę jego sytuacji zawodowej i życiowej.
301	—	Nowa instytucja odroczenia żołnierzowi kary pozbawienia wolności nie przekraczającej 6 miesięcy oraz kary ograniczenia wolności (§ 1), wykonania odroczonej kary pozbawienia wolności (§ 2) oraz zwolnienia od tych kar (§ 3). Por. rozdział XI k.k.W.P. (art. 58—61), regulujący to zagadnienie tylko na czas wojny.
302	—	Nowa instytucja zatarcia skazania. Por. rozdział XIV k.k.W.P.

I	II	III
---	----	-----

Rozdział XXXVIII**PRZESTĘPSTWA****PRZECIWKO****OBOWIĄZKOWI PEŁNIENIA****SŁUŻBY WOJSKOWEJ**

303	—	Art. 108 k.k.W.P. Kodeks karny liberalizuje sytuację unormowaną w art. 108 § 1 k.k.W.P. przez wprowadzenie okresu (2 dni), warunkującego byt przestępstwa. Unormowanie § 2 nowe. W myśl tego paragrafu termin 2 dni nie ma zastosowania do <i>sui generis</i> recydywistów wojskowych. Unormowanie § 3, 4 i 5 nowe: kwalifikowana postać przestępstwa określonego w § 1. Ściganie wnioskowe. W k.k. nie ma odpowiedników przepisów art. 108 § 2 i 3 k.k.W.P.
304	—	Art. 109 k.k.W.P. Konstrukcja dezercji bez zasadniczych zmian. W § 2 nowa kwalifikowana postać dezercji. W k.k. brak odpowiednika art. 109 § 2 k.k.W.P.
305	—	Art. 110 § 1 k.k.W.P. Brak odpowiednika art. 110 § 2 k.k.W.P.
306	—	Art. 111 § 1 k.k.W.P. Brak natomiast odpowiednika art. 111 § 2 k.k.W.P.
307	—	Art. 112 § 1 k.k.W.P. Brak odpowiednika art. 112 § 2 k.k.W.P.
308	—	Przepis nowy — bez odpowiednika w k.k.W.P.

I	II	III
Rozdział XXXIX PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO ZASADOM DYSCYPLINY WOJSKOWEJ		
309	—	Art. 118 § 2 k.k.W.P. Zasadnicza treść konstrukcji bez zmian.
310	—	Art. 118 § 1 k.k.W.P. Właściwie jest to kwalifikowana postać przestępstwa niesubordynacji ze względu na sytuację bojową. Przestępstwo może być popełnione tylko umyślnie. Rozkaz musi być legalny i wydany przez osobę uprawnioną.
311	—	Art. 117 k.k.W.P. Zacieśniono dyspozycję tego przepisu tylko do przełożonego .
312	—	Art. 120 k.k.W.P. Konieczne są dwa elementy: a) obiektywny (przemoc lub groźba bezprawna), b) subiektywny ze względu na cel (zmuszenie do przedsięwzięcia lub zaniechania). Zamiar sprawcy musi obejmować oba elementy.
313	—	Kwalifikowana postać przestępstwa niesubordynacji, czynnej napaści, przemocy lub groźby bezprawnej ze względu na współdziałanie z innymi żołnierzami lub w obecności żołnierzy. Przepis zawiera pewne elementy art. 117 § 2 k.k.W.P., art. 118 § 2 k.k.W.P., art. 119 § 1 k.k.W.P., art. 117 § 1 k.k.W.P. i art. 120 k.k.W.P., zawarte dotychczas w czterech różnych artykułach.
314	—	Art. 132 k.k.W.P. Przestępstwo zmowy, zwane również buntem lub rokoszem. Zmowa musi dotyczyć planu przestępnego działania, choćby nie wszystkie szczegóły zostały omówione i zaakceptowane. Przedmiotem zmowy może być niewykonanie lub odmowa wykonania rozkazu albo wykonanie rozkazu niezgodnie z jego treścią (art. 309 § 1 k.k.), czynna napad na przełożonego (art. 311 § 1 k.k.)

I	II	III
		przeszkodzenie przełożonemu w wykonaniu czynności służbowej lub zmuszenie go do przedsięwzięcia lub zaniechania czynności służbowej (art. 312 k.k.).
315	—	Art. 115 i 116 k.k.W.P. Przestępstwo znieważenia może mieć postać obrazy lub zniesławienia . Wina musi być umyślna . Przestępstwo ścigane na wniosek . Dowód prawdy dopuszczalny .
316	—	Rozciągnięcie karalności, jeżeli czyn został popełniony względem żołnierza starszego stopniem lub nawet równorzędnego stopniem, ale w związku z pełnieniem przez niego obowiązków służbowych. Podobne czyny były karalne, jeżeli zostały popełnione w stosunku do żołnierza starszego stopniem (np. art. 115, 116, 117, 119, 120, 122 k.k.W.P.), natomiast <i>novum</i> polega na rozciągnięciu karalności, jeżeli sprawca dopuszcza się czynu w stosunku do żołnierza równorzędnego stopniem w związku z pełnieniem przez niego obowiązków służbowych.
317	—	Przepis nowy. Celem jego — ochrona interesów żołnierzy sprzymierzonych (w danej chwili jest to identyczne z siłami zbrojnymi państw socjalistycznych).
318	—	Art. 154 k.k.W.P. z modyfikacją, że czyn musi być dokonany publicznie .

Rozdział XL

PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO ZASADOM POSTĘPOWANIA Z PODWŁADNYMI

319	—	Połączenie przepisów art. 130 § 1 k.k.W.P. i art. 132 k.k.W.P., w zakresie karalności nadużywania swoich uprawnień przełożonego lub starszego stopniem przy wymierzaniu lub powodowaniu wymierzania różnych dolegliwości. Chodzi tu o nienadużywanie uprawnień discyplinarnych i służbowych .

I	II	III
320	—	Art. 133 k.k.W.P. Znieważenie może mieć formę obrazy lub pomówienia , może być wyrażone słowem, gestem, postawą itp.
321	—	Art. 134 § 1 k.k.W.P. ze zmianą redakcyjną.

Rozdział XLI

PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO ZASADOM OBCHODZENIA SIĘ Z UZBROJENIEM I SPRZĘTEM WOJSKOWYM

322	—	Art. 148 k.k.W.P. Zmiana polega na rozszerzeniu sankcji na materiał wybuchowy lub inne środki walki. Broń nie musi być służbowa, natomiast musi być wojskowa, tzn. stanowić własność lub być we władaniu formacji wojskowych. Przestępstwo polega na nieumyślności działania.
323	—	Art. 144 k.k.W.P. i częściowo art. 142 k.k.W.P. Przepis skonstruowany bardziej precyzyjnie, z uwzględnieniem zdobyczy techniki. Dotyczy pojazdów mechanicznych uzbrojonych, poruszających się na lądzie i na wodzie lub w wodzie i powietrzu. Konieczne są: naruszenie zasad bezpieczeństwa oraz skutek w postaci uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia lub poważnej szkody w mieniu (obojętnie czyim i jakim). Jeżeli skutek polega na ciężkim uszkodzeniu ciała, na ciężkim rozstroju zdrowia lub na śmierci, zagrożenie karne jest wyższe. Stan nietrzeźwości również powoduje wyższe zagrożenie karne.
324	—	Art. 143 k.k.W.P. Patrz: uwagi do art. 323 k.k., z tą tylko zmianą, że odnosi się on jedynie do wojskowego statku powietrznego lub wodnego, a do karalności czynu wystarczy samo bezpośrednie niebezpieczeństwo powstania skutku. Ponadto statek powietrzny lub wodny nie musi być uzbrojony, natomiast musi stanowić własność lub być we władaniu formacji wojskowych.

I	II	III
---	----	-----

Rozdział XLII

PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO ZASADOM PEŁNIENIA SŁUŻBY

325	—	Art. 135 k.k.W.P. Rozszerzono obowiązki na wszelkiego rodzaju służby specjalistyczne.
Przedmiotem ochrony jest prawidłowość pełnienia służby . Chodzi tu w szczególności o takie służby, jak: wartownicza, wachtowa, garnizonna, konwojowa, patrolowa, graniczna, wewnętrzna, obserwacyjna itp. Zasady tych służb są określone regulaminami, instrukcjami i rozkazami, a nawet zwyczajami.
326	—	Art. 139 k.k.W.P. Przedmiotem ochrony jest prawda w wojskowych stosunkach służbowych . Karalność nieprawdy rozciągnięto na przełożonych żołnierza .
327	—	Art. 150 k.k.W.P. Przestępstwo można popełnić tylko umyślnie.

Rozdział XLIII

PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO MIENIU WOJSKOWEMU

328	—	Art. 156 § 1 k.k.W.P. Przedmiotem ochrony jest osobiste wyposażenie żołnierza .
Osobiste wyposażenie żołnierza stanowi mienie społeczne, jednakże stosunek żołnierza do tego wyposażenia powinien być szczególny i dlatego wprowadzona została odrębna dyspozycja karna.
329	—	Art. 156 § 2 i art. 163 § 1 k.k.W.P.
Broń lub inny środek walki żołnierza wymaga szczególnej ochrony prawnej. Z tych względów wyodrębniono te czyny z dotychczasowego art. 156 k.k.W.P.
Zabór broni lub innego środka walki wojskowej stanowi kwalifikowaną postać przestępstwa o wyższym zagrożeniu karnym.

I	II	III
330	—	Art. 145 k.k.W.P. Zmiana polega na tym, że przedmiotem ochrony objęto wojskowe środki transportu, specyfikując je i uniezależniając od korzyści. Nie zawsze bowiem samowolne użycie środków transportu musi się łączyć z uzyskaniem korzyści materialnej przez sprawcę. Celem przepisu jest nie tylko przeciwdziałanie niepotrzebnemu zużywaniu cennego sprzętu i trwonieniu paliwa, ale również szkodom niematerialnym, jakie zostały wyrządzone interesom służby.
331	—	Art. 156 § 4 k.k.W.P. Podniesiono sankcję karną. Przestępstwo nieumyślne, może je popełnić sprawca wskutek lekkomyślności lub niedbalstwa.
—	294	Brak odpowiedniego przepisu w nowym k.k. Ustawa obowiązuje wszystkie władze, urzędy, instytucje, osoby prawne i fizyczne bez potrzeby poruczania wykonania ustawy ministrowi.
—	295	Art. I przepisów wprowadzających k.k.

PODSTAWOWE PUBLIKACJE DOTYCZĄCE KODEKSU KARNEGO

(od 1967 r. do sierpnia 1969 r.)

1. ANDREJEW Igor: W drodze do nowego kodeksu karnego, PiP 1966, nr 2.
2. ANDREJEW Igor: Systematyka projektu kodeksu karnego, PiP 1968, nr 11.
3. BACHRACH Aleksander: Przestępczość gospodarcza — Pojęcie i próba systematyki, PiP 1967, nr 6.
4. BACHRACH Aleksander: Przestępstwa drogowe w projekcie kodeksu karnego, PiP 1969, nr 1.
5. BAFIA Jerzy: Wzbogacenie środków zwalczania drobnej przestępczości, PiP 1968, nr 4.
6. BAFIA Jerzy: Przestępstwa gospodarcze w projekcie kodeksu karnego, NP 1968, nr 5.
7. BAFIA Jerzy: Podstawowe problemy — Projekt kodeksu karnego, GSiP 1968, nr 7.
8. BAFIA Jerzy: Zasady polityki dolegliwości ekonomicznej w projekcie kodeksu karnego, NP 1968, nr 7—8.
9. BAFIA Jerzy: Warunkowe umorzenie postępowania według projektów kodeksu karnego i kodeksu postępowania karnego, Pal. 1968, nr 12.
10. BAFIA Jerzy: Podstawowe problemy kodyfikacji prawa karnego, Probl. Krym. 1968, nr 73.
11. BAFIA Jerzy: Powrót do przestępstwa w ujęciu projektu kodeksu karnego z 1968 roku, Probl. Krym. 1968, nr 76.
12. BAFIA Jerzy: Ochrona bezpieczeństwa ruchu lądowego, wodnego i powietrznego w projekcie kodeksu karnego i w projekcie prawa o wykroczeniach, NP 1969, nr 2.
13. BAFIA Jerzy, ŚWIDA Witold: Propozycje w sprawie uregulowania odpowiedzialności karnej recydywistów, PiP 1969, nr 1.
14. BAFIA Jerzy: Kodyfikacja prawa karnego PRL a Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, PiP 1969, nr 7.
15. BATAWIA Stanisław: Sankcje wobec recydywistów w projekcie kodeksu karnego a problematyka kryminologiczna recydywy, PiP 1968, nr 8—9.
16. BEDNARZAK Jan: Zasady wymiaru kary według przepisów projektu kodeksu karnego, BGP 1968, nr 7.
17. BEDNARZAK Jan: Odpowiedzialność karna za przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych i społecznych, NP 1968, nr 11.
18. BEDNARZAK Jan: Przestępstwa gospodarcze (Prezentujemy projekt kodeksu karnego), GSiP 1968, nr 14.
19. BEDNARZAK Jan: Wstępne rozważania nad warunkowym umorzeniem postępowania, Probl. Praworz. 1969, nr 5.
20. BEREŻNICKI Michał: Niegospodarność a odpowiedzialność karna — Postulaty de lege ferenda, PUG 1967, nr 12.
21. BEREŻNICKI Michał: Uwagi na temat ryzyka gospodarczego, Pal. 1968, nr 3.

22. BOJARSKI Tadeusz: Przestępstwa przeciwko wolności a przepisy dotyczące ochrony dóbr publicznych, NP 1969, nr 6.
23. BUCHAŁA Kazimierz: Ogólne dyrektywy sądowego wymiaru kary w projekcie kodeksu karnego, PiP 1969, nr 2.
24. BUCHAŁA Kazimierz: System sądowego wymiaru kary w nowym kodeksie karnym, Pal. 1969, nr 7.
25. CIEŚLAK Marian: Problem kary śmierci, PiP 1966, nr 12.
26. CIEŚLAK Marian: O węzłowych pojęciach związanych z sensem kary, NP 1969, nr 2.
27. CIEŚLAK Marian: Problem gwarancji karno-procesowych na tle nowej kodyfikacji, Pal. 1969, nr 7.
28. CIEŚLAK Marian: Sytuacja prawna obrońcy w świetle nowego ustawodawstwa polskiego, Pal. 1969, nr 8.
29. CIEŚLAK Marian, DODA Zbigniew: Społeczne poręczenie, Pal. 1968, nr 12.
30. CYPRIAN Tadeusz: Problem karalności zagrożenia w sprawach o wypadki drogowe, PiP 1965, nr 273—279.
31. CYPRIAN Tadeusz: Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i w komunikacji, PiP 1968, nr 10.
32. CZARNECKI Karol: Przestępstwa gospodarcze w projekcie kodeksu karnego, PUG 1968, nr 5.
33. DASZKIEWICZ Krystyna: Recydywa w projekcie kodeksu karnego z 1968 roku, PiP 1968, nr 8—9.
34. DASZKIEWICZ Krystyna: Nadzwyczajne złagodzenie kary w projekcie kodeksu karnego z 1968 roku, Pal. 1968, nr 12.
35. DASZKIEWICZ Krystyna: Zamiar nagły (*dolus repentinus*) w polskim prawie karnym, Pal. 1968, nr 4.
36. DOMINO Zbigniew: Propozycje zmian i uzupełnień w katalogu sądowych kar wojskowych, WPP 1967, nr 1.
37. FALANDYSZ Lech: Pojęcie porządku publicznego w prawie karnym i karno-administracyjnym, Pal. 1969, nr 2.
38. FRANKOWSKI Stanisław: O stronie podmiotowej przestępstwa sabotażu w aspekcie projektu karnego, PiP 1968, nr 12.
39. FRANKOWSKI Stanisław: O tzw. błędzie co do prawa, PiP 1969, nr 8—9.
40. GABERLE Andrzej: Jeszcze w sprawie karnoprocesowego uregulowania ryzyka, Pal. 1968, nr 3.
41. GÓRNIOK Oktawia: Z problematyki ochrony instytucji państwowych i społecznych w projekcie k.k., PiP 1968, nr 11.
42. GRZESZCZYK Tadeusz: Funkcja prawa karnego w stosunkach pracy. PiZS 1968, nr 12.
43. JANKOWSKI Kazimierz: Zagadnienie części wojskowej w projekcie kodeksu karnego PRL, WPP 1968, nr 4.
44. JANKOWSKI Kazimierz: Przepisy ogólne dotyczące żołnierzy w projekcie kodeksu karnego, Probl. Krym. 1968, nr 74—75.
45. KABAT Andrzej, ŚLIWOWSKI Jerzy: Prewencja generalna i indywidualna a warunkowe zwolnienie, Pal. 1968, nr 12.

46. KABAT Andrzej: Odpowiedzialność karna przy powrocie do przestępstwa w ujęciu k.k., Pal. 1969, nr 8.
47. KLISZKO Zenon: Przemówienie na plenarnym posiedzeniu Sejmu w sprawie kodyfikacji prawa karnego, PiP 1969, nr 6.
48. KUBEC Zbigniew: O sędziowskim wymiarze kary na tle projektu kodeksu karnego, PiP 1968, nr 7.
49. KUBEC Zbigniew: O niektórych instytucjach w projekcie kodeksu karnego (warunkowe umorzenie, poszerzona obrona i bójka), Pal. 1968, nr 10.
50. KUBEC Zbigniew: Kilka uwag na temat odstąpienia od usiłowania, PiP 1969, nr 3.
51. KUBEC Zbigniew: Nowy kodeks karny, GSiP 1969, nr 15.
52. KUBICKI Leszek, POMORSKI Stanisław: Oceny prawno-karne produkcji złej jakości, PiP 1969, nr 4—5.
53. KRUKOWSKI Adam: Kilka refleksji wokół problematyki warunkowego umorzenia postępowania, PiP 1968, nr 12.
54. LEONIENI Mikołaj: Warunkowe skazanie w projektach kodyfikacji karnej, PiP 1969, nr 1.
55. LEONIENI Mikołaj: Dziś i jutro dozorów ochronnych, GSiP 1969, nr 15.
56. LEONIENI Mikołaj: Warunkowe przedterminowe zwolnienie w kodyfikacji karnej z 1969 roku, Pal. 1969, nr 5.
57. LERNELL Leszek: Odpowiedzialność karna i jej racjonalizacja, PiP 1967, nr 8—9.
58. LEŚKO Teofil: Środki karne w projekcie kodeksu karnego z 1968 roku, WPP 1968, nr 4.
59. LEŚKO Teofil: Zasady odpowiedzialności karnej za naruszenie przepisów ustawy o powszechnym obowiązku obrony PRL, PiP 1968, nr 12.
60. MAREK Andrzej: Materialna definicja przestępstwa w związku z projektem kodeksu karnego, NP 1969, nr 1.
61. MAJEWSKI Tomasz: Przestępstwa przeciwko mieniu w nowym kodeksie karnym, PiP 1969, nr 8—9.
62. MICHAŁSKI Wojciech: Nowe kodyfikacje — nowe zadania, GSiP 1969, nr 15.
63. MŁYNARCZYK Zbigniew: Podmiot przestępstwa fałszywego zeznania w świetle nowej kodyfikacji prawa karnego, Probl. Praworz. 1969, nr 4.
64. MŁYNARCZYK Zbigniew: Przestępstwo fałszywych zeznań w nowej kodyfikacji karnej, Pal. 1969, nr 6.
65. MOSZYŃSKI Walenty: Grzywna w systemie kar projektu kodeksu karnego z 1968 roku, PiP 1968, nr 10.
66. MUSZYŃSKI Jerzy: Problematyka mocy wiążącej rozkazu w świetle projektu kodeksu karnego z 1968 roku, WPP 1968, nr 3.
67. NIETYKSZA Bronisław: Niektóre zagadnienia niegospodarności w procesie inwestycyjnym, PiP 1969, nr 1.
68. ORŁOWICZ Franciszek: Przeciw prawnokarnemu uregulowaniu ryzyka gospodarczego, PiŻ 1968, nr 19.
69. PAWELA Stanisław: Krótkoterminowe pozbawienie wolności w systemie środków karnych, NP 1968, nr 9.

70. PAWELA Stanisław: W centrum kodyfikacyjnych problemów, GSiP 1969, nr 19.
71. PAWELA Stanisław: Warunkowe zwolnienie w świetle kodyfikacji, NP 1969, nr 5.
72. PŁAWSKI Stanisław: Recydywa w projekcie kodeksu karnego, NP 1969, nr 1.
73. PŁAWSKI Stanisław: Błąd co do prawa w projekcie kodeksu karnego, PiP 1969, nr 2.
74. POMORSKI Stanisław: Z problematyki tzw. normotwórczej działalności sądów w prawie karnym, PiP 1969, nr 8—9.
75. POPEK Edmund: Przestępstwo płatnej protekcji w projekcie kodeksu karnego, NP 1969, nr 4.
76. POPLAWSKI Henryk: Ryzyko gospodarcze z punktu widzenia odpowiedzialności karnej, Pal. 1968, nr 2.
77. RAJZMAN Henryk: Bezprawność, społeczne niebezpieczeństwo, wina w projekcie kodeksu karnego, NP 1968, nr 12.
78. RATAJCZAK Aleksander: Czy słusznie pominięty, GSiP 1968, nr 21.
79. RATAJCZAK Bożena: Pojęcie czynnej napaści w polskim prawie karnym, NP 1969, nr 4.
80. RYPIŃSKI Aleksander: Nad nowym k.k. Chuligaństwo — przestępstwo kwalifikowane, GSiP 1969, nr 13.
81. SKUPIŃSKI Jan: Samowolne użycie cudzego pojazdu mechanicznego w prawie karnym, PiP 1965, nr 1.
82. SIEWIERSKI Mieczysław: O przedawnieniu w prawie karnym de lege ferenda, PiP 1968, nr 6.
83. SIWIK Zygfryd: W sprawie oznaczenia początku okresu próby przy warunkowym skazaniu, WPP 1968, nr 1.
84. SIWIK Zygfryd: Przestępstwo uchylania się od alimentacji de lege ferenda, PiP 1968, nr 8—9.
85. SPETT Karol: Poczytalność charakteropatów, Pal. 1969, nr 4.
86. SPOTOWSKI Andrzej: Pojęcie funkcjonariusza publicznego w projekcie kodeksu karnego a pojęcie urzędnika w obowiązujących przepisach, PiP 1968, nr 8—9.
87. ŚLIWOWSKI Jerzy: Nowy kodeks w nowym roku akademickim, GSiP 1969, nr 17.
88. ŚMIETANKA Irena: Przepisy wprowadzające nowy kodeks karny, NP 1968, nr 12 (część I) i NP 1969, nr 1 (część II).
89. ŚMIETANKA Irena, KRAUZE Zbigniew: Instytucja nawiazki w przyszłym prawie karnym, NP 1969, nr 3.
90. ŚWIDĄ Witold: Projekt kodeksu karnego z 1968 roku ze stanowiska polityki kryminalnej, PiP 1968, nr 4—5.
91. ŚWIDA Witold: Wielokrotna recydywa w Polsce, NP 1968, nr 10.
92. TOBIS Aleksander: Zasady wykonania kary w projekcie kodeksu karnego 1968, Pal. 1969, nr 2.
93. WALCZAK Stanisław: Projekt kodeksu karnego w Sejmie PRL, NP 1968, nr 4.
94. WALCZAK Stanisław: Niektóre problemy kodyfikacji prawa karnego, PiP 1968, nr 4—5.

95. WALCZAK Stanisław: Aktualne zadania w zakresie ograniczenia przestępczości i jej społecznych skutków, NP 1969, nr 1.
96. WASILKOWSKI Jan: Przemówienie na plenarnym posiedzeniu Sejmu w kwestii projektu kodeksu karnego, PiP 1969, nr 4—5.
97. WASZCZYŃSKI Jan: System kar w projekcie kodeksu karnego z 1968 roku, Pal. 1968, nr 12.
98. WOLTER Władysław: Zasady odpowiedzialności karnej (na tle projektu kodeksu karnego PRL z 1968 r.), PiP 1968, nr 4—5.
99. WOLTER Władysław: Odpowiedzialność karna osób pełniących funkcje publiczne, PiP 1969, nr 6.
100. WOLTER Władysław: Z problematyki odpowiedzialności karnej na podstawie kodeksu z 1969 r., Pal. 1969, nr 8.
101. WYSOKIŃSKI Adam: Za i przeciw art. 223 § 3 ust. 1 projektu kodeksu karnego, PiŻ 1969, nr 3.
102. ZOLL Andrzej: Stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu jako dyrektywa wymiaru kary, NP 1969, nr 6.

WYKAZ SKRÓTÓW ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFII:

BGP — Biuletyn Generalnej Prokuratury
GSiP — Gazeta Sądowa i Penitencjarna
NP — Nowe Prawo
Pal. — Palestra
PiP — Państwo i Prawo
Probl. Krym. — Problemy Kryminalistyki
Probl. Praworz. — Problemy Praworządności
PiZS — Praca i Zabezpieczenie Społeczne
PiŻ — Prawo i Życie
PUG — Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
WPP — Wojskowy Przegląd Prawniczy